

Diak

Salla Pulliainen
Mirja Virtanen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK) -kirkon nuorisotyö
Opinnäytetyö, 2019

OPAS ISOMPIIN ASIOIHIN

Isosopas Nuorten Maailmalle

TIIVISTELMÄ

Salla Pulliainen, Mirja Virtanen
Opas isompiin asioihin – isosopas Nuorten Maailmalle
44 sivua ja 3 liitettä
Syksy, 2019
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkinto
Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Nuorten Maailman isoskoulutuksen ja sen käyville nuorille isostoiminnan tueksi materiaalikokonaisuus, isosopas. Opas isompiin asioihin – isosopas kehitettiin yhteistyössä Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen nuorisotyön eli Nuorten Maailman kanssa.

Isosoppaan tavoitteena oli selkiyttää Nuorten Maailman isoskoulutuksen runkoa työntekijöille sekä tukea isosten oppimista. Alkuperäinen idea opinnäytetyön tekemisestä oli kehittää uusi materiaalikokonaisuus Kansanlähetyksen rippikoulutyötä varten. Myöhemmin idea muotoutui isosoppaan koostamiseksi, jossa käsitellään myös isosen rooleja ja tehtäviä.

Isosoppaan materiaalia ja tarpeellisuutta varten teetätettiin kysely Nuorten Maailman isoskoulutuksen kävijöillä. Teoreettisen tiedon, kyselyn vastausten analysoinnin, Nuorten Maailman isoskoulutukseen tutustumisen sekä Nuorten Maailman työntekijöiden antaman palautteen pohjalta isosoppaan sisältöä on koostettu ja kehitetty.

Nuorten Maailman työntekijöiltä saadun palautteen mukaan Opas isompiin asioihin – isosopas täyttää työelämäkumppanin sille asettamat tavoitteet. Isoskoulutettujen antaman palautteen mukaan isosoppaan sisältö on hyödyllinen ja hyvin kirjoitettu. Isosoppaan jatkokehittäminen on mahdollista opinnäytetyöntekijöiden ja Nuorten Maailman tehdessä yhteistyötä.

Asiasanat: isonen, isoskoulutus, isostoiminta, nuorisotyö

ABSTRACT

Salla Pulliainen, Mirja Virtanen

A Guide to Greater Matters. A YCV's Guide for Youth World

44 pages and 3 appendices

Autumn, 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Option in Christian Youth Work

Bachelor of Social Services

The aim of this thesis was to come up with a material to support Youth World's education for Young Confirmed Volunteers and for the youth that take part in the YCV training. The guidebook for a Young Confirmed Volunteer was developed in cooperation with Diaconia University of Applied Sciences and Finnish Lutheran Mission's youth work that is called Youth World.

The aim of the guidebook was to clarify the framework of Youth World's YCV training for employees and to support the learning process of the Young Confirmed Volunteers. The original idea of this thesis was to develop new materials for Finnish Lutheran Mission's confirmation work. This idea later turned into creating a Young Confirmed Volunteers' guidebook that also covers the roles and duties of the YCVs.

A questionnaire survey for Youth World's YCV trainees was made to gather up material and to find out the needs for a guidebook. The Young Christian Volunteers' guidebook was constructed by means of theoretical information, analysing the answers of the questionnaire survey, getting acquainted with Youth World's YCV training and the feedback of the Youth World's employees.

According to the feedback given by Youth World's employees, the guidebook reaches the aims it was given. YCV trainees' feedback suggests that the contents of the guidebook are useful and well-written. Further development of the guidebook is made possible when the writers of this thesis and Youth World cooperate.

Keywords: Young confirmed volunteer, YCV training, YCV activity, youth work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SUOMEN EVANKELISLUTERILAINEN KANSANLÄHETYS.....	8
3 SUOMALAINEN RIPPIKOULUTYÖ.....	10
4 ISOSTOIMINTA	13
4.1 Isostoiminnan kehitys.....	13
4.2 Isostoiminta vapaaehtoistyönä.....	16
4.3 Isonen	16
4.4 Isostoiminta tutkimuksen valossa.....	18
4.5 Hengellisyys rippikoulussa ja isostoiminnassa.....	19
4.5.1 Hartaus	20
4.5.2 Raamatturyhmä	21
4.5.3 Rukous.....	22
4.6 Iltaohjelma.....	23
4.7 Ryhmänohjaustaidot	24
5 NUORTEN MAAILMAN ISOSKOULUTUS.....	26
6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	28
7 TEORIASTA OPPAAKSI	29
7.1 Isoskoulutusviikonloppujen havainnointi	30
7.2 Isoskoulutetuille teetätetty kysely.....	31
8 POHDINTA	36
8.1 Tavoitteiden arviointi	37
8.2 Ammatillinen kehitys	38
8.3 Kehittämisideat	39
LÄHTEET.....	41
LIITE 1. KYSELY NUORTEN MAAILMAN ISOSILLE	45
LIITE 2. NUORTEN MAAILMAN ISOSKOULUTUKSEN RUNKO.....	48

LIITE 3. OPAS ISOMPIIN ASIOIHIN.....	56
--------------------------------------	----

1 JOHDANTO

Suomen evankelisluterilainen kirkko ja kristilliset järjestöt tekevät nuorisotyötä, josta rippikoulu on vain yksi, mutta tärkeä osa. Rippikoulun jälkeen nuorilla on mahdollisuus jatkaa seurakunnassa myös vapaaehtoisen roolissa, isosina. Isosina toimivat konfirmoidut nuoret ovat pääsääntöisesti 1–3 vuotta rippikoululaisia vanhempia.

Isostoiminta on suomalaisen rippikoulutyön ja kristillisen nuorisotyön erityispiirre, jota ei ainakaan kovin samanlaisena löydy muualta maailmasta. Isostoiminnan teologisen lähtökohdan voidaan katsoa olevan alkukirkon kummikäytännössä. Kummit olivat tuolloin uusille kastetuille tukihenkilöitä kristillisen uskon mukaisessa elämässä. (Kirkkohallitus 2016, 8.) Uudet isokset liittyvät vuosikymmenten ketjuun, joka johtaa juurensa leirimuotoisen rippikoulun alkulähteille Suomessa. 1930-luvulta lähtien isosia, alun perin isoveljiä ja -siskoja, on ollut leireillä mukana opetuksissa, tekemässä käytännöntöitä ja ohjeistamassa ja tukemassa rippikoululaisia (Porkka 2019, 80). Euroopan maiden rippikouluista tehdyn tutkimuksen mukaan vapaaehtoisia työntekijöitä on Suomessa kaikkein eniten ja he ovat myös nuorimpia keski-ikältään. Tämä tulos johtuu suomalaisesta isostoiminnasta. (Hardecker, Niemelä, Schlag & Schweitzer 2015, 71–72.)

Opinnäytetyömme isosopas on tehty Suomen Evankelisluterilaisen Kansanläheyyksen nuorisotyön eli Nuorten Maailman isoskoulutusta ajatellen ja sen kouluttamien isosten tarpeisiin. Toive koota isosopas esitettiin Nuorten Maailman taholta. Isosopas tarjoaa isoskoulutuksessa käytyjä teemoja varten mahdollisuuden omille muistiinpanoille sekä materiaalipaketin leirien hartauksia ja iltaohjelmia varten. Nämä yhdessä tukevat isoseksi kouluttautumista ja isosen roolissa kasvamista ja kehittymistä, sekä yhtenäistävät niin isoskoulutuksen antia kuin leireillä isosten tarjolla olevia materiaaleja. Näitä materiaaleja hyödyntäen voi nuori käyttää isosopastaan isosena toimimisen jälkeenkin, esimerkiksi pitäessään hartauksia tai mahdollisesti suuntautuessaan työelämässä nuorisotyöhön.

Opinnäytetyöprosessimme alussa suunnittelimme yhdessä Nuorten Maailman ja kustannusosakeyhtiö Uuden Tien kanssa isosoppaan painamista kirjaksi. Suunnitelma kirjan painamisesta vähintäänkin siirtyy myöhemmäksi tulevaisuuteen Uuden Tien jättäessä kirjojen painamisen. Tällä hetkellä olemme sopineet toimittavamme materiaalin sähköisesti Nuorten Maailmalle ja käsikirjan mahdollista painamista kirjaksi pohditaan myöhemmin.

2 SUOMEN EVANKELISLUTERILAINEN KANSANLÄHETYS

Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetyksen (SEKL) on perustettu vuonna 1967 ja on yksi Suomen evankelisluterilaisen kirkon virallisista lähetysjärjestöistä. Kansanlähetyksen kuuluu viidennen herätysliikkeen organisaatioihin ja pyrkii toimimaan luterilaisen tunnustuksen sekä Raamatun pohjalta. Kansanlähetyksen visio on ”Raamattu rakkaaksi – evankeliumi kaikille”. Missiona Kansanlähetyksellä on olla opettamassa Jumalan sanaa ja samalla pyrkiä noudattamaan sitä, tarjoamaan hengellinen koti jokaiselle sukupolvelle sekä kohtaamaan ihmisiä niin hengellisissä kuin ajallisissakin tarpeissa. Lisäksi Kansanlähetyksen pyrkii varustamaan uskovia löytämään oman paikkansa osana evankeliumia ja sen eteenpäin viemistä. (Kansanlähetyksen. Keitä olemme. Visio, missio ja arvot; SEKL tiedotus 2017, 9–10.)

Kansanlähetyksen pyrkii toimimaan arvojensa mukaisesti, joita ovat uskollisuus, perheystävällisyys, palvelualltius, laadukkuus ja läpinäkyvyys. Uskollisuus tarkoittaa uskollisuutta Jumalan sanan totuudenmukaisuudelle sekä Hänen antamalleen lähetyskäskylle. Perheystävyydellä ymmärretään jokaisen kuuluvan samaan, suureen Jumalan perheeseen. Samalla uusia sukupolvia opetetaan tuntemaan ja seuraamaan Kristusta. Kansanlähetyksessä yhtenä toiveena onkin nähdä eri sukupolvien kasvavan yhdessä Jumalan tuntemisessa. (Kansanlähetyksen. Keitä olemme. Visio, missio ja arvot.)

Kansanlähetyksen arvona palvelualltius korostaa lähimmäisten auttamista. Kristityn tulisi pyrkiä palvelemaan ja rakastamaan toisia ihmisiä, sillä Kristuskin rakasti jokaista ihmistä. Laadukkuudella taas pyritään takaamaan työntekijöiden luotettavuus, monipuolinen osaaminen ja kokemus asiantuntijuudessa sekä näiden ominaisuuksien arvostaminen. Kansanlähetyksen toimintaa toteutetaan suunnitelmallisesti, vastuullisesti ja ihmisläheisesti. Läpinäkyvyys SEKL:ssä tarkoittaa avointa viestintää sen toiminnasta, arvoista ja liikkeen olemuksesta. (Kansanlähetyksen. Keitä olemme. Visio, missio ja arvot.)

Nuorten Maailma on Kansanlähetyksen työmuoto, jota tehdään lasten, nuorten ja nuorten aikuisten parissa. Nuorten Maailma järjestää Kansanlähetyksen lähetyskeskuksella Ryttylässä vuosittain useita leirejä ja tapahtumia, joihin osallistuu vuoden aikana yhteensä yli tuhat nuorta. Toiminnalla pyritään tarjoamaan turvallista hengellistä ympäristöä niin uskoville kuin ei-uskovillekin. Työtä pyritään tekemään mahdollisimman lapsi- ja nuorilähtöisesti sekä Kristus-keskeisesti. Lähetyskeskuksella sijaitsevan toiminnan lisäksi Kansanlähetyksen piirijärjestöt tekevät nuorisotyötä omilla paikkakunnillaan. (SEKL tiedotus 2017, 72.) Esimerkiksi Helsingin Kansanlähetys järjestää Pointti-nuorteniltoja perjantaisin.

Nuorten Maailman järjestämien tapahtumien osallistujien keskuudesta on valittu henkilöitä ideointifoorumiin, jossa nuoret yhdessä työntekijöiden kanssa suunnittelevat ja kehittävät Nuorten Maailman toimintaa (SEKL tiedotus 2017, 72). Tämän lisäksi Nuorten Maailmassa osallistetaan nuoria erilaisiin vastuutehtäviin, kuten juontotehtäviin, rukouspalveluun ja tekniikkaan. Nuorten on mahdollista tarjoutua vapaaehtoisesti tekemään töitä Nuorten Maailman tapahtumissa. Nuorten osallistuminen suunnitteluun ja tekemiseen mahdollistaa Nuorten Maailman kehittymisen ja pysymisen nuorten näköisenä.

3 SUOMALAINEN RIPPIKOULUTYÖ

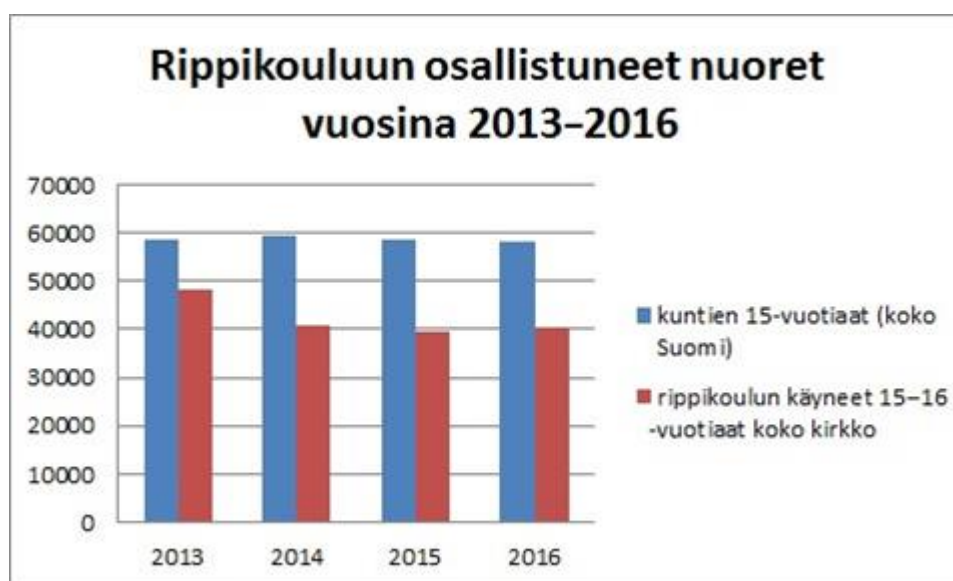
Valtakunnallisesti rippikoulutyötä ohjeistaa rippikoulusuunnitelma. Tällä hetkellä käytössä on 5.4.2017 piispainkokouksessa hyväksytty Suuri Ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017. (Sakasti. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Suuri Ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017 lisämateriaalit.) Suuri Ihme -Rippikoulusuunnitelma 2017 on nuorilähtöinen ja painottaa nuorten osallisuuden tärkeyttä rippikoulussa. Rippikoulu on nuorten tapauksessa yleensä puolivuotinen, opetuksellisesti 80 tunnin mittainen kokonaisuus. Rippikoulun tarkoituksena on olla varustamassa ja vahvistamassa nuorta sekä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan että elämään kristittyinä. (Kirkkohallitus 2017, 7, 15, 19).

Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa nuoret käyvät rippikoulun yleensä sinä vuonna, jona he täyttävät 15 vuotta. Rippikoululla on yhä iso merkitys Suomen nuorisokulttuurissa, mikä näkyy rippikoulun käyvien nuorten määrässä (Kuvio 1). Isoimpana tekijänä rippikoulun vahvan aseman säilymisessä on ollut rippikoulun kehittäminen käyttäen apuna nuorilta ja heidän vanhemmiltaan saatuja palautteita. Kirkkohallituksen rippikoulutyön asiantuntija Jari Pulkkinen kertoo vuonna 2019 tehdyn tutkimuksen pohjalta, että nuoret, eli rippikoululaiset ja isokset, arvostavat rippikoulun viihtyvyyttä, turvallisuutta ja yhteishenkeä. Lähes jokainen kyselyyn vastanneista nuorista koki saaneensa olla rippikoulussa oma itsensä. Edeltävän tutkimuksen (2017) mukaan rippikoulun käyneet ilmaisivat myös kokeneensa rippikoulun turvallisena sekä myönteisenä asiana ja olleensa hyvin tyytyväisiä rippikouluun. Turvallisuus ja viihtyvyys ovat merkittävässä asemassa positiivisessa kokemuksessa rippikoulusta. Yhteisöllinen ilmapiiri mahdollistaa uusien ystävyssuhteiden syntyminen ja vähentää yksinäisyyden kokemusta. Näihin yllä mainittuihin kokemuksiin on kaikilla rippikoulujen työntekijöillä, kuten isosilla, suuri vaikutus. Rippikoululla on siis onnistuessaan hyvinkin myönteinen vaikutus nuorten mielenterveydelle. (Evl. Uutishuone. Tiedotearkisto. 2018; Evl. Uutishuone. Tiedotearkisto. 2019; Nieminen & Porkka 2015, 223.) Rippikoulutyötä suunnittelevien ja tekevien olisi hyvä muistaa edellä mainitut asiat, sillä

rippikoulu saavuttaa vuosittain yli 80% sinä vuonna 15 vuotta täyttävistä nuorista (Porkka 2019, 15).

Vuosina 2012–2013 tehtiin kyselytutkimus rippikoulun aikana uskon, uskonnon ja kirkon merkityksestä Euroopan protestanttisille nuorille. (Niemelä, Schlag, Schweitzer & Simojoki 2015, 14–15.) Yleisesti ottaen suomalaisnuorten vastausten vertailuluvut olivat sekä tutkimuksen alussa että lopussa alhaisempia kuin muiden tutkimusmaiden luvut. Rippikoulun alussa tehdyn kyselyn lähtölukuja verrattaessa loppuvaiheen kyselyn vastauksiin rippikoulun tavoitteiden täytyminen onnistui parhaiten Suomessa. Tätä on rippikoulutyöntekijöiden parissa pidetty hyvin onnistuneena asiana (Schweitzer, Niemelä, Schlag & Simojoki 2015.)

Edellisessä kappaleessa esitellyn tutkimuksen suomalaisten rippikoululaisten positiivisten vastausten lukumäärän alhaisuudesta voidaan päätellä suomalaisnuorten olevan rippikoulujensa alussa vähiten uskonnollisia verrattuna muiden maiden nuoriin. Luvut olivat alhaisimpia muihin maihin verrattuna myös rippikoulun loputtua. Merkittävää suomalaisen rippikoulutyön vaikutuksessa on kuitenkin se, että nuorten asenteet muuttuivat myönteisemmiksi kirkon opetuksia kohtaan prosentuaalisesti mitattuna kaikkein eniten. (Hardecker & Bromander 2015, 63.; Niemelä & Porkka 2015, 225–226.)

KUVIO 1. Rippikouluun osallistuneet nuoret vuosina 2013–2016

Niemelän ja Porkkan mukaan vuosien 2007–2012 aikana rippikoulun kävijämäärissä on ollut hienoista laskua, mikä näyttää jatkuneen myös seuraavina vuosina. Niemelä ja Porkka katsovat määrän laskun liittyvän kirkon jäsenmäärän alenemiseen. Jäsenmäärän lasku näkyy rippikoulutyön lisäksi myös kirkkoviikimisten ja kasteiden määrän vähenemisessä. Muutosten yhtenä syynä voidaan pitää suomalaisten ajattelutapojen muutoksia: yhä harvempi uskoo kirkon opetuksiin. (Niemelä & Porkka 2015, 223–224.)

Kuviossa 1 on kuvattuna sinisillä pylväillä koko Suomen 15-vuotiaat vuosien 2013–2016 aikana. Punaiset pylväät kuvastavat Suomen evankelisluterilaisen kirkon rippikoulun käyneitä 15–16-vuotiaita nuoria. Tämän perusteella voidaan huomata, että rippikoulujen osallistujamäärät ovat olleet laskussa myös vuoden 2013 jälkeen, vaikka nuorten ikäluokka oli jopa hieman suurempi vuonna 2014 kuin vuonna 2013. Vuosina 2014–2016 rippikoulun osallistujamäärät ovat pysyneet aika tasaisena, noin 40 000 osallistujaa joka vuosi. (Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö. i.a.; Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö. Aiemmat vuodet. i.a.)

Vaikka 15-vuotiaiden ikäryhmä on pienentynyt tasaisesti vuosien 2014–2016 välillä, sillä ei ole ollut huomattavaa vaikutusta rippikoulun osallistujamääriin. Vuoden 2017 tietojen mukaan 15-vuotiaiden ikäluokasta rippikoulun kävi yhteensä 48 734 henkilöä, mikä tarkoittaa 84,3 prosenttia kyseisestä ikäluokasta. Kirkkoon kuuluvista 15-vuotiaista 92 prosenttia kävi rippikoulun kyseisenä vuonna. Rippikoulun kävijämäärät ovat tasaisesti laskeneet edellisinä vuosina, poikkeuksena vuosi 2017. Tästä huolimatta rippikoulun kävijöitä on yli puolet 15-vuotiaiden ikäryhmästä. Rippikoulu tavoittaa siis suurimman osan Suomen nuorista. (Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö. i.a.; Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö. Aiemmat vuodet. i.a.; Evl. Uutishuone. Tiedotearkisto. 2018.)

4 ISOSTOIMINTA

Rippikoulun jälkeen on konfirmoiduilla mahdollisuus lähteä mukaan isostoimintaan. Isostoiminta on rippikoulun jälkeisestä nuorisotyöstä vaikuttavin työmuoto; vuonna 2013 noin 75 % rippikoulun käyneistä toimi isosina. Isosten merkitys osana rippikouluja kasvaa koko ajan. Yhä useammin isokset ovat osallistumassa rippikouluryhmien toimintaan alusta alkaen. Isonen on toiminnassa mukana yleensä 1–3 vuotta ja suurin osa toimii leirillä isosena jo heti seuraavana vuonna omasta konfirmaatiostaan. (Niemelä & Porkka 2015, 230.) Isosilla on tärkeä rooli suomalaisessa rippikoulussa; he mahdollistavat vertaisoppimisen sekä yhteisen tunnelman kasvattamisen ja keventämisen. (Sakasti. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Isostoiminta.) Isostoimintaa on valtakunnallisesti ohjeistamassa Kirkkohallituksen 28.1.2016 hyväksymä asiakirja Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016 (Kirkkohallitus 2016, 4, 8, 10).

4.1 Isostoiminnan kehitys

Isosuuden idean voidaan ajatella olevan lähtöisin alkukirkollisesta kummiuskäytännöstä, jolloin jokainen kasteelle tuleva sai kummin tuekseen ja johdattamaan hänet kristinuskon salaisuuksiin. Isosuuden teologisen pohjan voidaan ajatella myös löytyvän Jeesuksen opetuslapsista. Opetuslapset saivat suuren tehtävän viedä evankeliumi kaikkeen maailmaan, vaikka hekin olivat tavallisia ihmisiä, syntisiä kuten muutkin. Näin ollen isosena toimivat ovat mukana toteuttamassa kirkon päätehtävää ilosanoman levittäjänä. (Kirkkohallitus 2016, 10; Matt. 28:19–20.)

Suomalaisen isostoiminnan historia kulkee käsi kädessä leiririppikoulujen kehittymisen kanssa. Kun ensimmäisiä leirimuotoisia rippikouluja järjestettiin 1930-luvun lopulla, olivat rippikouluryhmät pääosin hyvin suuria; osallistujamäärät vaihtelivat 50:stä 150 nuoreen. Vetäjien apukäsiksi, siis ensimmäisiksi isosiksi, otettiin leireille lähinnä teologian opiskelijoita. (Porkka 2019, 78–79.) Irja Kilpeläinen

hahmotteli isosen roolia ja tehtäviä 1930-luvulla järjestämillään leireillä olleiden isosiskojen tekemien töiden pohjalta. Näitä tehtäviä olivat järjestyksen ylläpitäminen, erilaiset käytännöntyöt, opetuksissa mukana oleminen sekä iltaohjelmien valmistelemine. Leiriläiset oli myös jaettu pienempiin ryhmiin, joista jokaisella isosiskolla oli ohjattavanaan omansa. Kilpeläisen tekemä työ näkyy myös nykyajan isosen tehtävissä: isoset ohjaavat pelejä ja leikkejä sekä laulattavat leiriläisiä. Yleensä heillä on myös oma pienryhmänsä johdettavanaan. (Porkka 2019, 80.)

Rippikoulusuunnitelmassa vuodelta 1959 leirimuotoinen rippikoulu vahvistettiin yhdeksi mahdollisuudeksi pitää rippikoulua. Tämän ohjeistuksen mukaan rippileireiltä tuttua ryhmätyöskentelyä voitaisiin hyödyntää myös muissakin tavoissa pitää rippikoulua. Ryhmien johtajina voisivat toimia edeltävän vuoden rippikoululaiset tai muut seurakunnan aktiiviuoret. Näiden nuorten tehtäviksi ehdotettiin myös osallistumista rippikoulun opetushetkiin ja rippikoululaisille pidettävien iltojen järjestämisestä. Iltoja suositeltiin ottamaan osaksi rippikoulua ja niissä pidettäisiin seurakunnan nuorisotyötä esillä. Leiririppikoulujen ensimmäisen vuosikymmenen aikana isoset olivat yleisesti muutaman vuoden rippikoululaisia vanhempia. Piispainkokouksen vahvistaman asiakirjan myötä isosten ikähaarukka tuli myös virallisesti todetuksi. (Porkka 2019, 80–81.)

Sittemmin isostoimintaa on pyritty muutamaaan otteeseen ohjeistamaan valtakunnallisesti tekemällä isostoiminnan linjauksia. Leiririppikoulujen isojen veljien ja siskojen valmennuskurssi vuodelta 1966 oli ensimmäinen julkaistu materiaali isosten kouluttamista varten. Rippikoulun kokonaissuunnitelman 1973 ohjeistuksessa yhdenmukaistettiin seurakuntien konfirmaatio-opetusta sekä isostoimintaa. Tuohon aikaan isosia ei nimittäin ollut kaikissa seurakunnissa ja niissäkin, joissa isostoimintaa oli, ei kaikissa koulutettu isosia tehtäväänsä. (Porkka 2019, 83, 85.) Isoskoulutuksen ohjeistuksia päivitettiin 1970-luvun lopulla julkaisemalla Rippikoulun ryhmänjohtajakoulutuksen opas 1979. Isoskoulutuksessa tulisi opetella ryhmätyötaitoja sekä tukea nuoria kasvamaan aikuisuuteen käsittelemällä aihetta esimerkiksi hengellisen kasvun kautta. Jokaisessa seurakunnassa tulisi myös nimetä yksi työntekijä vastaamaan isostoiminnasta. (Porkka 2019, 86–87.)

Rippikoulusuunnitelma 1980 ohjeisti painottumaan isoskoulutuksessa ryhmänjohtamistaitojen harjoitteluun. Isokset myös nähtiin nuorina, jotka saattoivat tarvita tukea elämän eri osa-alueilla. Isosten kanssa toimivan työntekijän tulikin ottaa tämä huomioon toiminnassaan ja esimerkiksi leirillä varata aikaa yhteiselle tapaamiselle joka päivä. (Porkka 2019, 88.)

Kuten voimme Jouko Porkan (2019) tekemän tutkimustyön pohjalta todeta, ovat isostoiminta ja isosen tehtävät olleet pääperiaatteiltaan samoja jo ensimmäisien leirien isoista veljistä ja siskoista lähtien. Isokset ovat olleet ja ovat leirien vetäjien apukäsinä, leiriläisten tukena ja apuna leirillä. He sekä ohjaavat rippikoululaisia, että ovat itsekin oppimassa lisää kristinuskosta ja itsestään. Vuosien saatossa ohjeistukset isosten kouluttamisesta ja tehtävistä ovat vain tarkentuneet paremmin tukemaan nuoria vastuullista tehtäväänsä varten.

Rippikoulusuunnitelma vuodelta 2001 linjaa, että isoskoulutuksen tulisi osaltaan toimia jatkumona rippikouluopetukselle, jossa nuoret saavat kasvaa seurakuntayhteydessä (Porkka 2019, 91). Tällä hetkellä käytössä olevat rippikoulusuunnitelma ja isostoiminnan linjaus ohjeistavat järjestämään isoskoulutusta niin, että se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja persoonat sekä koulutettavien omat toiveet koulutuksesta, jolloin voidaan mahdollistaa koulutuksen yhteisölliset aspektit (Kirkkohallitus 2017, 54–55; Kirkkohallitus 2016, 43). Isoskoulutusta voidaan järjestää monin eri tavoin. Yksi näistä on lyhyiden intensiivikurssien malli, jollaista myös Nuorten Maailma hyödyntää. Tällöin koulutus toteutuu riittävän usean pidemmän kokoontumisen kokonaisuuksina, esimerkiksi viikonlopun mittaisina leireinä. Huono puoli lyhyiden intensiivikurssien mallissa on se, että nuorilla ei ole mahdollisuutta tavata toisiaan kovinkaan monesti. Tätä puutetta voidaan kuitenkin paikata aktiivisella sosiaalisen median hyödyntämisellä nuorten kanssa tai järjestämällä muuta yhteisöllistä toimintaa nuorille. (Kirkkohallitus 2016, 42.) Esimerkiksi Nuorten Maailma tarjoaa monia erilaisia leirejä ja tapahtumia nuorille, sekä on aktiivinen sosiaalisessa mediassa. Nuorten Maailman isoskoulutuksesta kerrotaan tarkemmin myöhemmin omassa kappaleessaan.

4.2 Isostoiminta vapaaehtoistyönä

Suomalaiset toimivat usein vapaaehtoisina. Porkan mukaan kolmasosa suomalaisista on mukana vapaaehtoistyössä. (Porkka 2019, 15.) Henrietta Grönlundin mukaan uskonnollisten yhteisöjen jäsenet osallistuvat muita todennäköisemmin vapaaehtoistoimintaan. Näissä yhteisöissä jäseniä pyritäänkin rohkaisemaan lähtemään mukaan erilaisiin vapaaehtoistoimintoihin niin yhteisön sisällä kuin muuallakin yhteiskunnassa. Uskonnollisten yhteisöjen vahvoja sosiaalisia suhteita pidetään selittävänä tekijänä uskonnon ja vapaaehtoistoiminnan yhteyteen. (Grönlund 2017, 115–116.) Suomen evankelisluterilainen kirkko ei ole poikkeus tässä asiassa.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon arvoihin kuuluu lähimmäisenrakkaus. Tätä pidetään esillä kirkon opetuksissa ja ihmisiä kehoitetaan toimimaan rakkaudellisesti eli auttamaan ja pitämään huolta toisista ihmisistä, lähimmäisistämme. Lähimmäisenrakkautta ja muitakin kirkon arvoja tukevia asioita voidaan toteuttaa vapaaehtoistoiminnan avulla. Pohjimmiltaan vapaaehtoistoiminnassa onkin kyse niin sanotusti rakkauden lähettiläänä toimimisesta. Yksilötasolla lähetystyön tekemistä voikin olla vapaaehtoisena toimiminen kirkossa. (Grönlund 2017, 117–118, Kirkkohallitus 2017, 17.)

Isosena toimiminen on yksi vapaaehtoistyön muodoista, joita kirkko tarjoaa. Tämä on nuorisotyössä tehtävän vapaaehtoisuuden merkittävin muoto. (Grönlund 2017, 115–118, Kirkkohallitus 2017, 17.) Kuten jo aikaisemmin olemme todenneet, rippikoulun jälkeen isoskoulutukseen jatkaa nuorista suurin osa. Kirkon tilastollisista vuosikirjoista 2012–2016 joka vuosi yli 20 000 nuorta osallistuu isostoimintaan ja noin 15 000 työskentelee rippikoulussa. (Porkka 2019, 15.)

4.3 Isonen

Konfirmaatiossa nuori saa tehtävän näyttää uskonsa toteen elämällään. Kristitynä eläminen on lähetyskäskyn mukaista elämistä. (Kirkkohallitus, 2017, 17.)

Millä tavoin totella tätä käskyä, on jokaisen henkilökohtaisesti päätettävissä. Isosena toimiminen on yksi mahdollinen vaihtoehto. Monen nuoren ensimmäisenä vastuutehtävänä seurakunnassa onkin toimia isosena (Kirkkohallitus 2017, 17).

Isot ovat merkittävässä osassa etenkin rippikoulun intensiivijaksolla, joka monissa seurakunnissa toteutuu leiritoimintana. Mahdollisuuksien mukaan isosia pyritään ottamaan ryhmän toimintaan mukaan ja suunnittelemaan sitä jo alusta lähtien. He ovat omalla paikallaan kohtaamassa rippikoululaisia, luomassa turvallista ja viihtyisää ryhmähenkeä sekä olemassa esimerkkinä nuoresta kristitystä. Näiden lisäksi isot saavat henkilökohtaisesti kasvaa ja oppia elämään kristittyinä. (Kirkkohallitus 2017, 44, 60.)

Isosen rooleja voivat olla muun muassa esikuva, luottohenkilö, työnjakaja sekä hengenluoja. Esikuvana toimiessaan isot ovat mallina rippikoululaisille nuoresta kristitystä. Isonen on auttamassa nuorempiaan suhtautumaan myönteisesti rippikoulussa käsiteltäviin hengellisiin asioihin. Luottohenkilönä isonen on kuuntelemassa rippikoululaisten asioita ja tarvittaessa ohjaamassa puhumaan työntekijän kanssa. Työnjakajan rooli pitää sisällään työntekijöiden auttamista esimerkiksi raamattupiirien pitämisessä ja muissa rippikoulun vastuissa, joissa tarvitaan apua. Isonen toimii myös hengenluojana, jolloin hän pyrkii nostattamaan rippikoululaisia mukaan yhteiseen tekemiseen, esimerkiksi iltaohjelmaan sketsien avulla. Isosen tehtävänä on myös olla huomioimassa jokaista rippikoululaista, jottei kukaan jäisi yksin. (Kirkkohallitus 2016, 10; Porkka 2004, 14–17; Pruuki 2010, 29–31.)

Isostoiminnalla on suuri merkitys rippikoululaisille, mutta isosuus on merkittävä asia myös isoselle itselleen. Kun isosilta kysyttiin odotuksia isostoimintaan osallistumisesta, kolme neljästä vastasi odottavansa erilaisia kasvamisen mahdollisuuksia. Esimerkiksi itsetunnon vahvistaminen, ryhmän johtamisen opetteleminen ja esiintymistaitojen harjoittelu olivat suosittuja vastausvaihtoehtoja. Isosvuoden lopulla kaksi kolmesta vastasi odotustensa jopa ylittyneen toiminnan aikana. Isot ovat siis kasvamassa henkilökohtaisesti toimiessaan

vastuullisessa tehtävässään. Isostoiminnan kautta nuoret myös tutustuvat uusiin ihmisiin ja heidän maailmankuvansa kehittyi esimerkiksi paremman uskontoon perehtymisen kautta. (Porkka 2019, 50.)

4.4 Isostoiminta tutkimuksen valossa

KUVIO 2. Isokoulutukseen osallistuneet ja isosena toimineet vuosina 2013–2016

Kuviossa 2 on kuvattuna vuosien 2013–2016 Suomen evankelisluterilaisen kirkon järjestämän isokoulutuksen käyneet nuoret ja samoina vuosina isosina toimineet nuoret. Kyseisten vuosien aikana rippikoulun käyneistä (Kuvio 1) noin puolet osallistuivat isokoulutukseen ja heistä isosiksi päätyi noin kaksi kolmasosaa. (Kuvio 2). Isokoulutukseen osallistuneista noin kaksi kolmasosaa toimi lopulta isosina. (Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoris- ja rippikoulutyö. i.a.; Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoris- ja rippikoulutyö. Aiemmat vuodet. i.a.; Schweitzer, Schlag, Simojoki, Tervo-Niemelä & Ilg 2017, 16.)

Isosilla on suuri vaikutus rippikoululaisiin. Lähes omanikäinen isonen voi innostaa nuoren lähtemään rippikoulunsa jälkeen mukaan vapaaehtoistoimintaan ja

isokoulutukseen. Aiemmin mainitun kyselytutkimuksen muissa kohdemaissa ei ole samanlaista isostoimintaa kuin Suomessa. Tästä voidaankin päätellä, että suomalaisella rippikoulutyöllä ja erityisesti siihen kuuluvalla isostoiminnalla on suuri vaikutus rippikoulunuoriin. Rippikoulun jälkeen nuoret suhtautuvat kirkkoon positiivisemmin ja he ovat kiinnostuneempia toimimaan vapaaehtoisina. Lisäksi isokset, jotka ovat iältään lähempänä rippikoululaisia kuin työntekijät, mahdollistavat vertaisoppimisen. (Hardecker ym. 2015, 74; Porkka, Simojoki & Schweitzer 2015, 99, 101.)

Isokset ovat myös iso osa rippikoulun ryhmähengen luomisessa ja rippikoulun rakentamisessa. Kun nuoret saavat toteuttaa itseään turvallisessa ympäristössä yhdessä tekemisen ja hauskanpidon kautta, mahdollistaa se yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia sekä asioiden käsittelemisen erilaisista näkökulmista. Edellä mainituilla asioilla on hyvin positiivinen vaikutus rippikoulun tavoitteiden toteutumiseen. (Grönlund 2017, 119.) Rippikoulujen itsearviointikyselyn (2019) tuloksista voidaankin päätellä isosten toiminnan onnistuneen edellä mainittujen asioiden mahdollistamisessa (Evl. Uutishuone. Tiedotearkisto. 2019).

4.5 Hengellisyys rippikoulussa ja isostoiminnassa

Spiritualiteetti, suomalaisittain hengellisyys, on oleellinen osa rippikoulua ja isostoimintaa. Rippikoulunhan on tarkoitus opettaa uskosta, johon nuori on kastettu tai kastetaan. Ihmisellä on myös luontainen taipumus haluun kokea hengellisyyttä elämässään; ihmistä voidaan kutsua fyysis-psykkis-sosiaalis-hengelliseksi olenoksi. Hengellistä elämää harjoitellaan yhteisten toimintojen kautta rippikouluryhmästä muodostuvassa seurakunnassa. Isosten leireillä vetämät raamattupiirit ja hartaudet, sekä rukoileminen että yhdessä toteutetut jumalanpalvelukset ja niihin osallistuminen ovat hengellisen elämän ytimessä. Rippikoulussa hengellisyyteen tutustuttaessa edellä mainittujen toimintojen lisäksi hengellinen musiikki sekä koko kristikuntaa yhdistävät tekstit, kuten Herran siunaus ja uskontunnustukset, ovat tärkeitä läpikäytäviä asioita. (Evl.fi. Tutki uskoa. Sanasto. Spiritualiteetti. i.a.; Kirkkohallitus 2017, 13, 33–34.)

Isoja ihmeitä -asiakirjan mukaan isostoiminta ja rippikoulu ovat onnistuneita, kun näihin osallistuvat nuoret saavat kokea iloa, turvallisuutta, yhteyttä ja pyhyyttä. Kun rippikoulun ja isostoiminnan ilmapiiri on turvallinen, jokaisella on tilaa olla oma itsensä vailla pelkoa kiusaamisesta. Tällaisessa ilmapiirissä on nuorella tilaa kasvaa myös hengellisesti, kun uskontoon ja spiritualiteettiin liittyviä asioita käsitellään ja kohdataan. Nuorista isoskoulutuksessa tai rippileirillä koostuva seurakunta onkin turvallisuudessa onnistuessaan hyvä paikka nuoren kasvaa. (Kirkkohallitus 2016, 19, 24–25.) Rippikoulusuunnitelma (Kirkkohallitus 2017, 14) kuvaa kin hyvin hengellisen elämän olevan yhtä olennainen osa kristityn elämää kuin hengittäminen on osa elämää. Hengellistä kasvua tapahtuu vain yhteydessä Jumalaan ja tätä pyritäänkin erilaisin menetelmin rippikoulussa tukemaan ja opettelemaan. (Kirkkohallitus 2017, 14.)

Hengellisyys ei kuitenkaan ole tarkoitus jäädä vain rippikoulun yhteisiin opetustilaisuuksiin tai hartaushetkiin. Niiden avulla nuorille pyritään opettamaan, miten omaa uskonelämää voi hoitaa. Tämän lisäksi hengellisistä asioista voidaan puhua tavallisessa keskustelussa nuorten kanssa ja esimerkiksi kuulumisia vaihtaessa voidaan puhua Jumalasta. Isoja ihmeitä -isostoiminnan linjauksen mukaan monet isokset kokevat isostoiminnan olleen ratkaisevaa oman hengellisen elämän kannalta. Se on rohkaissut heitä käymään ehtoollisella, rukoilemaan ja lukemaan Raamattua. (Kirkkohallitus 2016, 55.) Hengellisen elämän hoitamiseen rakennetaan rippikoulussa perustaa ja rippikoulun jatkumona isostoiminta on rohkaisemassa ja kasvattamassa nuoria etenkin henkilökohtaisten ratkaisujen tekemiseen.

4.5.1 Hartaus

Tässä työssä hartaudella tarkoitetaan rippikoulun aamu- ja iltahartauksia. Hartauksia on olemassa paljon erilaisia. Hartaus voi esimerkiksi olla lyhyt rukoushetki tai sen aikana voidaan keskittyä hiljentymään hetkeksi Raamatun lukemiseen. Monesti rippikoulujen hartauksissa käytetään myös valmiita hartausmateriaaleja, joita ovat erilaiset tarinat tai kertomukset. Hartaushetkessä voidaan myös kertoa

oma todistus, eli kuvata omaa uskoontuloa, tai kertoa siitä, miten Jumala on vaikuttanut omassa elämässä. Hartauden on tarkoitus mahdollistaa kolmiyhteisen Jumalan kohtaaminen, jolloin nuorella on mahdollisuus kasvaa uskossa ja levätä hiljaisuudessa (Harjunpää, Paananen, Parviainen, Saarainen & Issakainen 1995, 64–65). Hartauden tarkoituksena on hiljentyä Jumalan edessä. Hartaus rauhoittaa ja hoitaa, eikä herätä liian suuria tunteita, varsinkaan ennen nukkumaan menoa.

Monesti rippikouluissa leiripäivään sisältyy aamuhartaus, meditaatiohetki tai leirijumalanpalvelus ja iltahartaus. Aamuhartaus toimii kristillisessä kontekstissa päivän avaajana ja mahdollistaa pyytämään johdatusta ja varjelusta tulevaan päivään. Meditaatiohetki keskeyttää päivän ja antaa mahdollisuuden rauhoittua ja hiljentyä hetken aikaa kesken kiireisen päivän. Iltahartaudessa taas voidaan koontua rauhoittumaan yötä varten, kiittämään kuluneesta päivästä ja pyytämään varjelusta tulevaan yöhön. Hartauksien teemat nousevat yleensä kristillisyydestä ja niitä voi elävöittää esimerkiksi erilaisilla havainnollistavilla esineillä tai tekemisellä. (Peitso, Perkiö. Poropudas & Nieminen 2017, 94–97.)

4.5.2 Raamatturyhmä

Rippikoulussa opetellaan tuntemaan ja lukemaan Raamattua. Sen lisäksi, että kristinuskon ydin perustuu Raamatun sanalle, ymmärretään sen tekstien olevan Jumalan puhetta ihmisille. Raamatun lukija voi löytää teksteistä suoria ohjeita ja käskyjä elämäänsä, samaistuttavia ihmishahmoja ja kertomuksia, sekä Jumalan rakkaudenilmaisuja ihmistä kohtaan. Raamatuntuntemus on nykyään nuorilla heikompaa kuin aiemmin. (Kirkkohallitus 2017, 36–37.) Monet eivät ole välttämättä edes koskeneet Raamattuun ennen rippikouluaan. Edellä mainituista syitä johtuen on rippikoulun aikana velvollisuus opettaa rippikoululaisille Raamatun käyttöä ja lukemista. Näitä taitoja harjoitellaan sekä leirin työntekijöiden johdolla että yleensä isosten johtamissa pienemmissä raamatturyhmissä. Suuri ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017 ohjeistaa Raamattua käytettävän säännöllisesti, jotta se tulisi rippikoululaisille tutuksi ja he voisivat ymmärtää omaa elämäänsä

sen kautta ja kulttuurinsa, esimerkiksi erilaisten lakien, pohjautumista sen teksteille (Kirkkohallitus 2017, 37).

Raamatturyhmiin nuoret kokoontuvat päivittäin oman ryhmänsä isosen johdolla. Ryhmä on pieni, alle kymmenen henkeä, ja sen osallistujat ovat samat läpi leirin. Tämä luo ryhmälle pysyvyyttä ja turvallisuutta, mikä helpottaa esimerkiksi luetun tekstin ääneen pohtimista. Päivittäin raamatturyhmässä käsitellään yhtä aihetta ja siihen liittyvää raamatuntekstiä, joka luetaan yhdessä. Yleisenä tapana on lukea teksti ääneen pieni katkelma jaettuna jokaiselle. Myös tätä helpottaa pysyvä, turvallinen ja kannustava ryhmä. Tekstin sisältöä käsitellään erilaisten kysymysten kautta, joiden on tarkoitus auttaa nuoria tutkimaan raamatunkohtaa liittyen heidän omaan elämäänsä. Raamatturyhmässä aiheet ja niiden käsittelytavat vaihtelevat seurakunnittain.

4.5.3 Rukous

Kristillisen spiritualiteetin, eli hengellisyyden, ytimeen kuuluu rukous. Usein rukous mielletään hiljaisena ja sanallisena keskusteluna Jumalan kanssa. Rukous voi olla kuitenkin paljon muutakin kuin vain sanallista yhteyttä: tekemistä, pohtimista, kuuntelua. Rukousta voivat olla esimerkiksi pelkkä huokaus tai vaikka tanssiminen. Hengellisyys on yhä useammalle nuorelle vieras elämänalue ennen rippikoulua. Siksikin rukous saattaa tuntua nuoresta vaikealta ja kaukaiselta asialta ja esimerkiksi lapsena opittu iltarukous saattaa olla vain totuttu tapa, mikäli huoltajat ovat rukoilemista opettaneet. Salaisuutena rukoukseen voidaan pitää Jumalan kaipuuta. Rukous tapahtuu sydämessä ja nuoria tulisi rohkaista rukoilemaan enemmän, kuitenkin painottaen, ettei rukous ole suoritus. (Kirkkohallitus 2017, 33–34; Paananen & Tuominen 2005, 42–44.)

Suuri ihme -rippikoulusuunnitelmassa (Kirkkohallitus 2017) määritellään rukouksen olevan luonteva osa koko rippikouluprosessia. Rukouksen esillä pitämisen, esimerkiksi hartaushetkissä, tarkoituksena on, että nuori saa mahdollisuuden säännölliseen yhteyteen ja vuoropuheluun Jumalan kanssa. Näin nuori voi myös

oppia pitämään itse huolta omasta rukouselämästään ja mahdollisesti rukouksesta tulee luonnollinen osa nuoren arkea. (Kirkkohallitus 2017, 14–15.) Rukoilemista on mahdollista havainnollistaa ja opetella myös symboliikan ja erilaisten välineiden kautta, kuten sytyttämällä kynttilän tai käyttämällä rukoushelmiä (Kirkkohallitus, 2017, 34).

4.6 Iltaohjelma

Tutkimusten mukaan rippikoulun ilmapiiri on tärkeässä roolissa rippikoulun onnistumisessa tai epäonnistumisessa. Viisi vuotta rippikoulun jälkeen tehdyssä kyselyssä nuoret ovat muistaneet erityisesti tilanteita, jotka liittyivät yhteishengen rakentumiseen, kuten erilaiset leikit ja pelit sekä hauska yhdessäolo. Yleensä näitä pelejä ja leikkejä esiintyy rippikoulun iltaohjelmissa. Useimmiten iltaohjelmat sisältävät myös sketsejä eli lyhyitä näytelmiä, jotka perustuvat vitsikkyyteen. (Hämäläinen 2009, 91, 97.)

Yleensä isokset suunnittelevat iltaohjelmat ja kun suunnitelma on ohjaajien hyväksymä, isokset harjoittelevat ja toteuttavat sen. Iltaohjelmien tarkoituksena on nostattaa leirin yhteishenkeä hauskanpidolla ja osallistaa leiriläisiä mukaan yhteiseen toimintaan laulujen ja leikkien kautta. Moni pitää iltaohjelmia rippileirin kohokohtina ja isosillakin on suuria odotuksia sen suhteen, ovathan he omassa rippikoulussaan päässeet mukaan iltaohjelmien viettoon. (Kirkkohallitus 2016, 55–56.) Leirin alussa leikit yleensä valitaan sen mukaan, että osallistumiskynnys olisi mahdollisimman matala. Kun leiriryhmä ei vielä tunne toisiaan kovin hyvin, korkean osallistumiskynnyksen ohjelmat eivät todennäköisesti edistä yhteishengen kehittymistä. Mitä pidemmälle leiriä mennään ja yhteishenki ja ryhmän keskinäinen luottamus alkaa vahvistua, voidaan siirtyä korkeampaa osallistumiskynnystä vaativiin iltaohjelmiin.

4.7 Ryhmänohjaustaidot

Rippikouluryhmän jäsenet ovat usein aluksi toisilleen tuntemattomia, mikä näkyy ryhmän toiminnassa. Mitä pidempään ryhmä on koossa, sitä paremmin sen jäsenet oppivat tuntemaan toisensa. Rippikouluryhmän on tarkoitus kokoontua useampaan kertaan ennen varsinaista intensiivijaksoa, joka yleensä on rippileiri. Aikaisemmat tapaamiskerrat yhdistävät ja ryhmäyttävät rippikoululaisia ja isosiakin ohjeistetaan ottamaan mukaan toimintaan jo ennen intensiivijaksoa. (Kirkkohallitus 2017, 55, 57.) Isosten vetämien pienryhmien muodostuminen noudattaa myös ryhmänkehitysvaiheita. Siksi rippikoulun vetäjien lisäksi myös isosen on hyvä tietää millaisia ryhmänkehitysvaiheet ovat.

Muodostusvaihe on ensimmäinen ryhmänkehitysvaiheista. Nimensä mukaisesti tästä alkaa ryhmän muotoutuminen. Heti kun ryhmäläiset tapaavat toisensa, siitä alkaa muotoutua ryhmä. Jokainen ryhmäläinen tuo ryhmään omalla persoonallaan jotain erilaista ja heillä saattaa olla ennakkoluuloja sekä odotuksia aiemmista kokemuksista osana ryhmää. Muodostusvaiheessa ryhmäläiset voivat jännittää toisiaan sekä pohtia omaa asemaansa osana ryhmää. Tässä vaiheessa ei välttämättä olla vielä kovin puheliaita ja toivotaan toisilta ryhmän jäseniltä hyväksyntää. Tämän vaiheen ryhmä on hyvin ohjaajakeskeinen ja tekee niin kuin on ohjeistettu. (Smith 2015; Tutkimuskammio.)

Toisena ryhmän kehityksessä on kuohuntavaihe eli ryhmän rakentuminen. Tässä vaiheessa ryhmäläisten vuorovaikutus toisiinsa alkaa lisääntymään. Joku tai jotkut jäsenistä saattavat alkaa selkeästi erottumaan ryhmän muista jäsenistä. Ryhmäläiset alkavat etsimään toisistaan samankaltaisuuksia ja pettymyksiä. Pieniä riitoja ja väärinymmärryksiä saattaa tapahtua. Kuohuntavaiheessa ryhmää sekä sen ohjaajaa testataan. (Smith 2015; Tutkimuskammio.)

Kolmantena tulee yhdenmukaisuusvaihe eli ryhmän työskentely. Kilpailu ja epäluottamus toisia kohtaan alkaa vähentyä. Ryhmän jäsenet hyväksyvät pikkuhiljaa toistensa roolit ja keskinäinen yhteenkuuluvuus lisääntyy. Ryhmän omat pelisäännöt muotoutuvat ja ristiriitoja pyritään välttämään. Ilmapiiri ryhmäläisten

välillä vapautuu ja osallistuminen aktiviteetteihin kasvaa. (Smith 2015; Tutkimuskammio.)

Neljäs vaihe ryhmänkehityksessä on hyvin toimiva ryhmä. Ryhmän kokonaisuus on hyvä ja kaikkien voimavaroja sekä työpanosta hyödynnetään tasaisesti sekä tehokkaasti. Ryhmä kykenee ratkaisemaan ristiriitoja yhdessä ja heillä on monia suhteita keskenään. Se on kiinteä, aktiivinen, itsenäisesti toimiva, jossa kaikki kantavat vastuuta. Kaikilla jäsenillä on turvallinen tunne olla osana ryhmää ja erimielisyydet ovat sallittuja. (Smith 2015; Tutkimuskammio.)

Viimeisenä eli viidentenä vaiheena on ryhmän lopetusvaihe, ryhmän hajoaminen. Jokainen ryhmä ja sen toiminta päättyy aikanaan. Tässä vaiheessa saatetaan kokea haikeutta tai helpotusta loppumisesta tai haluttomuutta luopua ryhmästä. Osalla jäsenistä saattaa olla vähätteleviä tunteita ryhmän merkityksestä ja sen toimintaa voidaan kritisoida. (Smith 2015; Tutkimuskammio.)

5 NUORTEN MAAILMAN ISOSKOULUTUS

Nuorten Maailma järjestää isoskoulutuksen kahden viikonlopun mittaisena kokonaisuutena. Viikonlopuista ensimmäinen järjestetään syksyllä ja toinen keväällä. Isoskoulutuksessa opetukset tapahtuvat vuosikursseittain omissa ryhmissä. Kokonaisuudessaan Nuorten Maailman isoskoulutus on kolmivuotinen ja se on avoin kaikille 15–19-vuotiaille nuorille. (Nuorten Maailma. Ryttylän tapahtumat. Isoskoulutus.)

Ensimmäinen vuosi painottuu enemmän lasten- ja varhaisnuorten leireihin, antaen kuitenkin pätevyyden toimia myös rippileireillä isosena. Ensimmäisen vuoden koulutettaville opetetaan hyvin yleisesti isosen tehtävistä, jotka sisältävät muun muassa raamattu/keskusteluryhmien vetämistä, hartauksien pitämistä ja erilaisten ulko-ohjelmien järjestämistä. Syksyllä koulutuksessa käydään läpi iltaohjelman tekemistä, isosen asemaa leirillä suhteessa ohjaajiin ja rippikoululaisiin sekä isosen omaa hengellistä elämää, sen merkitystä sekä ylläpitämistä. Kevään koulutuksessa käsitellään toimimista junnuleireillä, eli lasten- ja varhaisnuorten leireillä, raamatturyhmien pitämistä sekä isosen näkyä, eli mistä isosuudessa on kyse. (Liite 2.)

Toisen vuoden koulutus keskittyy syvemmin rippikouluissa isosena toimimiseen. Syksyn viikonlopun aikana tutustutaan ryhmädynamiikkaan, miten eri ryhmät toimivat ja muotoutuvat sekä millaisia rooleja ryhmässä voi olla. Lisäksi syksyllä opetellaan enemmän hartauden pitämistä ja pohditaan, miten hoitaa omaa hengellistä elämäänsä ja mitä se merkitsee. Kevään aikana käydään läpi millä eri tavoilla isonen voi olla arjessa kertomassa evankeliumia eteenpäin niin leirillä kuin leirin jälkeenkin. Lisäksi isosille opetetaan kuinka olla nuorelle rukouspalvelijana ja milloin nuori kannattaa ohjata eteenpäin leirin aikuiselle työntekijälle. Keväällä isokset pääsevät myös harjoittelemaan esiintymistaitoja ja iltaohjelmien tekemistä ja yhdessä kerrataan mistä isosuudessa olikaan kyse. (Liite 2.)

Kolmas vuosi on niin sanottu johtajuuskoulutus, jossa perehdytään isosten isosena toimimiseen eli muiden isosten ohjaamiseen ja tukemiseen. Syksyn koulutuksen aikana pohditaan, millainen on hyvä isosten isonen ja millainen nuori itse voisi johtajana olla ja miten erilaiset persoonat vaikuttavat ryhmässä ja kuinka niihin tulisi reagoida. Syksyllä koulutettavat pääsevät kokeilemaan johtajuutta käytännössä, kun he suunnittelevat yhdessä ensimmäisen vuoden isosten kanssa iltaohjelmaa, joka toteutetaan viikonlopun aikana. Lisäksi syksyllä kerrataan jälleen, kuinka isonen voi hoitaa omaa hengellisyyttään ja mikä merkitys sillä on nuoren elämässä. Kevään viikonlopun aikana koulutettavien kanssa pohditaan johtajuutta Jeesuksen antaman esimerkin kautta; vaikka Jeesus oli Jumala ja opettaja, hän alentui pesemään opetuslastensa jalat. Tästä esimerkistä voidaan käyttää termiä palveleva johtajuus. Tällaisessa johtajuudessa ryhmän johtaja on osa ryhmäänsä, auttaa ryhmäläisiään ja tukee heitä kannustaen, eikä toimi vain käskyttäjänä. Lisäksi isokset opettelevat raamatturyhmän suunnittelua ja sen pitämistä ilman apukysymyksiä. Viikonlopun aikana he harjoittelevat käytännössä johtamista ensimmäisen vuoden isosten kanssa suunnittelemalla yhdessä raamatturyhmää, jonka jälkeen ensimmäisen vuoden isokset pitävät ryhmää vuorotellen, isosten isonen taustatukena. Keväällä käydään läpi myös haastavia leiritilanteita ja kuinka toimia eri tilanteissa. (Liite 2.)

6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on ollut kehittää Nuorten Maailman isokoulutuksen kävijöille opas tukemaan heidän toimintaansa. Opas isompiin asioihin - isosoppaan tarkoituksena on vastata Nuorten Maailman työntekijöiden toiveeseen isostoiminnan tukemisesta, selkiyttämisestä isosia varten sekä uudistamisesta, esimerkiksi sketsien osalta. Isosoppaan tavoitteena on myös terävöittää isosille hartauden merkitystä ja tarkoitusta. Isosoppaan tavoitteena on olla isosen apuna ja tukena leireillä ja hänen henkilökohtaisessa kasvussaan ollessaan mukana isostoiminnassa. Isosopasta vastaavaa materiaalia ei ole ollut käytössä Nuorten Maailmalla, joten opas on myös osaltaan kehittämässä isokoulutusta. Isosopas on tarkoitettu nuoren käytettäväksi ja täytettäväksi isokoulutuksen aikana. Isosoppaasta on ollut tarkoitus painaa kirja, jota jaetaan Nuorten Maailman uusille isokoulutettaville.

Opinnäytetyön tekijöillä on ollut tavoitteena kasvaa ja kehittyä ammatillisesti työtä tehdessään. Opinnäytetyön tekemiseen oleellisesti liittyneen kyselyn tarkoituksena oli osallistaa isokoulutettavia heille tulevan materiaalin tekemiseen. Kyselyn tavoitteena oli kerätä isokoulutettavien kokemuksia isokoulutuksestaan sekä toiveita liittyen isosoppaaseen ja isokoulutukseen.

7 TEORIASTA OPPAAKSI

Syksyllä 2017 mietimme opinnäytetyöllemme aihetta yhdessä Nuorten Maailman aluekoordinaattorin kanssa. Isosoppaan koostaminen isoskoulutuksen tueksi oli idea, jonka lopulta valitsimme työn aiheeksi. Keväällä 2018 opinnäytetyön ideapaperin hyväksynnän jälkeen siirryimme opinnäytetyön suunnitelman ja teoriapohjan työstämiseen. Kohderyhmän huomioon ottamiseksi opinnäytetyömme tekemisessä, teetätimme vuoden 2017–2018 Nuorten Maailman isoskoulutuksen kävijöillä kyselyn liittyen isosoppaan tarpeellisuuteen ja sisältöön. Työn edetessä olemme myös olleet yhteydessä Nuorten Maailman työntekijöihin, joiden avustuksella isosopasta on koostettu vastaamaan paremmin tarpeita.

Osallistuimme Nuorten Maailman isoskoulutusviikonloppuihin keväällä ja syksyllä 2018 havainnoimalla viikonloppujen opetuksia ja etenemistä. Kevään isoskoulutusviikonlopun aikana saimme hyödynnettäväksemme Nuorten Maailman isoskoulutuksen rungon kirjallisena. Isoskoulutuksen runko auttoi meitä hahmottamaan sen sisältöä. Isoskoulutuksen runkoon kirjatuihin teemoista saimme pohjan ja aiheet sekä kyselylle että kysymyksille. (Liite 1; Liite 2.) Teetättämämme kyselyn vastaukset ja isoskoulutuksen runko ohjasivat meitä isosoppaan sisällön suunnittelussa. Lisäksi aikaisemmalla tietämyksellämme kristillisestä nuorisotyöstä oli vaikutusta eri osioiden sisältöihin. Opas isompiin asioihin koostuu kolmesta osiosta, joista ensimmäinen käsittelee isosuutta ja toinen isosen konkreettisia tehtäviä. Kolmas osio on materiaalipankki, jonne on koottu erilaisia leikkejä ja sketsejä iltaohjelmaa varten, sekä etenkin hartauden pitämisen tueksi raamatunkohtia, ehdotuksia hyödynnettävästä kirjallisuudesta ja musiikkia jaoteltuina eri aihepiireittäin.

Yleinen teoretieto rippikoulusta ja isoskoulutuksesta antoivat vahvistusta isosoppaassa käsiteltäville teemoille. Esimerkiksi hengellisen elämän harjoittaminen ja käsittely ovat rippikoulussa yhä enenevässä määrin tärkeitä, sillä kotien hengellinen kasvatus on vähenemään päin. Oppaassa korostuu teoretiedonkin pohjalta tärkeäksi huomaamamme isosuuden merkitys työntekijöille, leiriläisille sekä

isoselle itselleen. Isosen on työssään huomioitava erilaiset mahdolliset roolinsa, mutta ymmärtää vastuidensa lisäksi myös, ettei hänen tarvitse olla täydellinen, vaan hän saa oppia ja kasvaa ihmisenä. Isostoiminnan historian tutkiminen auttoi meitä ymmärtämään laajemmin isostoiminnan merkitystä nykypäivänä. Tämä taas auttoi meitä ymmärtämään oppaan tekemisen merkityksen Nuorten Maailman isostoiminnan tueksi. Opinnäytetyötämme varten tarpeellinen teoriatieto rajautui myös käyttämiemme menetelmien, eli havainnoinnin ja kyselytutkimuksen, avulla. Niiden pohjalta etsimme tietoa ryhmänkehitysvaiheista ja spiritualiteettiin liittyvistä asioista, kuten hartaudesta. Edellä mainittujen tutkiminen on toiminut pohjana isosoppaan tärkeiksi koetuille osioille. Hengellisyyden tärkeyden isostoiminnassa voi huomata läpi koko oppaan. Esimerkiksi raamatturyhmän pitämisessä isonen tarvitsee tietoa sekä hengellisyydestä että ryhmänohjaustaidoista.

7.1 Isoskoulutusviikonloppujen havainnointi

Kevään isoskoulutuksessa havainnoimme toisen vuosikurssin opetushetkiä. Syksyn koulutuksessa kuuntelimme jokaisen vuosikurssin opetuksia. Opetuksia pitäneet kertoivat isoskoulutettaville, mitä isosen tehtäviin kuuluu leireillä lähtien perusteista, kuten siitä, että isosen tulee antaa huomiota leiriläisille. Huomiota voidaan antaa esimerkiksi ruokailemalla samassa pöydässä leiriläisten kanssa ja viettämällä vapaa-aikaa yhdessä heidän kanssaan.

Isosella tulee myös olemaan oma leiriläisistä koostuva pienryhmänsä johdettavanaan. Isonen toimii etenkin ryhmäläisilleen, mutta myös koko leiriryhmälle, esimerkkinä nuoresta kristitystä. Tätä isosen tehtävää pyrimme ottamaan huomioon isosopasta laatiessamme, sillä teetättämämme kyselyn perusteella isoskoulutettavat toivoivat aihetta käsiteltävän enemmän. Isosten tehtäviin kuuluvat myös hengellisen elämän hoitaminen oman pienryhmänsä kesken raamattupiirissä sekä hartauksien suunnitteleminen ja pitäminen. Näiden lisäksi isokset toteuttavat iltaohjelmia sekä ohjaavat pelailu- ja leikkituokioita.

Iltaohjelmaa suunnittelevat kaikki leirin isokset yhdessä isosten isosen, eli kolmannen vuoden isoskoulutuksen käyneen isosen, johdolla. Iltaohjelman tarkoituksena on luoda ryhmähenkeä ja etenkin aluksi tutustua toisiin leirin osallistujiin. Mukavaa yhdessäoloa ja rentoutumista hankaloittavat nolaamiseen johtavat leikit, kaksimielisten sketsien esittäminen sekä iltaohjelman sekavuus. Näitä ongelmakohtia isokset voivat välttää tarkastuttamalla iltaohjelmasuunnitelmansa leirin työntekijällä, sopimalla selkeästi kuka on vastuussa minkäkin ohjelmanumeron pitämisestä ja käyttämällä kuuluvaa ääntä ollessaan tässä tehtävässä. Tämän perusteella olemme pyrkineet avaamaan isosoppaaseen iltaohjelmien tarkoitusta ja suunnittelua sekä materiaalipaketin kokoamisessa huomioimaan, ettei se sisältäisi sketsejä ja leikkejä, joissa on korkea riski nolaamiselle.

Isoskoulutuksessa havainnoimme opetusta isosen asemasta. Opetuksissa käytiin läpi isosen suhdetta leirin työntekijöihin, muihin isosiin ja leiriläisiin sekä mahdollisesti alueella oleviin leirin ulkopuolisiin henkilöihin. Lisäksi opetuksissa pohdittiin isosen oikeuksia ja velvollisuuksia suhteessa edellä mainittuihin tekijöihin. Näiden kautta isosen roolia ja tehtäviä on pyritty tuomaan esille opinnäytetyön produktissa.

7.2 Isoskoulutetuille teetätetty kysely

Toteutimme kyselyn Nuorten Maailman isoskoulutetuille sähköisellä Google Forms -lomakkeella. Valitsimme tämän toteutustavan, sillä sähköisellä lomakkeella on mahdollisuus tavoittaa mahdollisimman moni kohderyhmästä. Tutkimuskysymysten lähettäminen sähköisesti oli myös nopein ja helpoin tapa kerätä tietoa. Lähetimme linkin kyselylomakkeeseen saateteksteineen SEKL:n sähköpostiosoitteesta kaikille 2017–2018 Nuorten Maailman isoskoulutuksen käyneille sähköpostiin. Vastaanottajia oli yhteensä 147 nuorta. Ainakin kaksi nuorista jäi tavoittamatta, sillä sähköpostiosoitteista kaksi oli virheellisiä. Kyselyyn vastasi 24 isoskoulutettua. Kyselyyn vastanneet jäivät anonyymeiksi, sillä ainoat nuorta määrittelevät kysymykset olivat kaksi ensimmäistä kysymystä; kuinka monennen

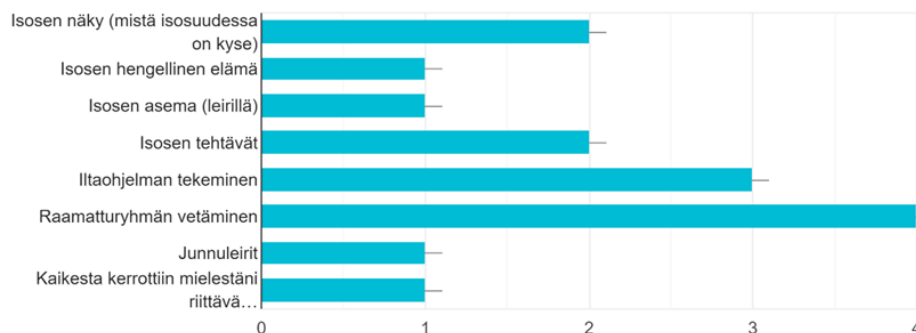
vuoden isokoulutuksen nuori kävi ja montako kertaa hän on toiminut isosena. (Liite 1.)

Kyselymme tarkoituksena oli selvittää isosten kokemuksia ja toiveita koskien Nuorten Maailman isokoulutusta (Liite 2) sekä kehitteillä olevaa isosopasta. Teetättämällä kyselytutkimuksen isokoulutetuille tarjottiin mahdollisuus osallistua heille tuotettavan isosoppaan toteuttamiseen ja isokoulutuksen kehittämiseen. Kysely sisälsi kahdenlaisia kysymyksiä. Toiset liittyivät suoraan isosoppaan sisällön tuottamiseen, kuten kysymys 6. Toisten kysymysten vastausten avulla isokoulutuksen työntekijät voisivat kehittää koulutuksen sisältöä paremmin ottamaan huomioon nuorten tuen tarpeita, esimerkkinä kysymys 4. (Liite 1.) Toimitimme kyselyn tulokset myös Nuorten Maailman aluekoordinaattorille.

1. vuoden koulutus

Mitä aihetta olisit toivonut käsiteltävän enemmän koulutuksessa?

6 vastausta

KUVIO 3. 1. vuoden koulutus

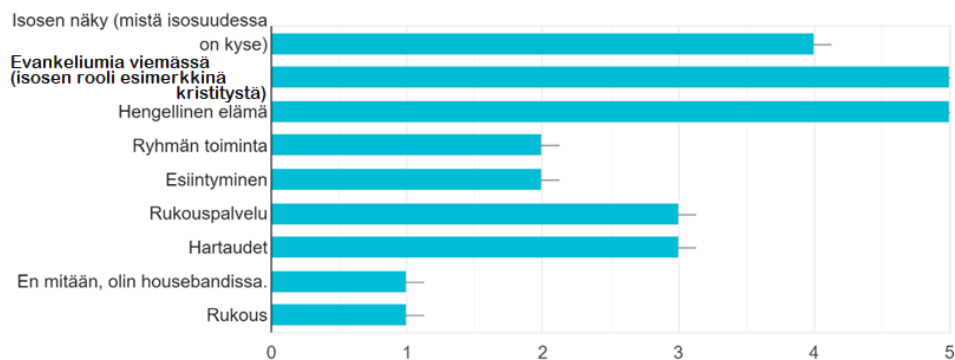
Kysyttäessä mistä Nuorten Maailman ensimmäisen vuoden oppituntien aiheista olisi toivottu enemmän opetusta, painottuivat vastaukset raamatturyhmien pitämiseen ja iltaohjelmaan (Kuvio 3). Perusteluissa kerrottiin muun muassa kuinka ensimmäistä kertaa isosena toimiessa ensimmäistä iltaohjelmaa suunniteltaessa saattaa olla niin sanotusti ”pihalla” asioista, kun muistissa ei ole muita sketsejä tai leikkejä, kuin oman rippikoulun aikana nähdyt. Vaikka ensimmäisen vuosikursin koulutus Nuorten Maailmassa painottuu junnuleireihin, eli varhaisnuorille

tarkoitettuihin leireihin, antaa se silti valmiudet toimia isosena myös rippikou-
lussa. Siksi olisikin hyvä, jos jo ensimmäisen vuoden aikana käytäisiin läpi vielä
enemmän raamatturyhmän pitämistä. Perusteluissa mainittiin raamatturyhmien
pitämisen olevan hyvin jännittävää ensimmäisellä kerralla, joten syvempi tutustu-
minen raamatturyhmän toimintaan voisi osaltaan olla vähentämässä jännitystä.

2. vuoden koulutus

Mitä aihetta olisit toivonut käsiteltävän enemmän koulutuksessa?

10 vastausta

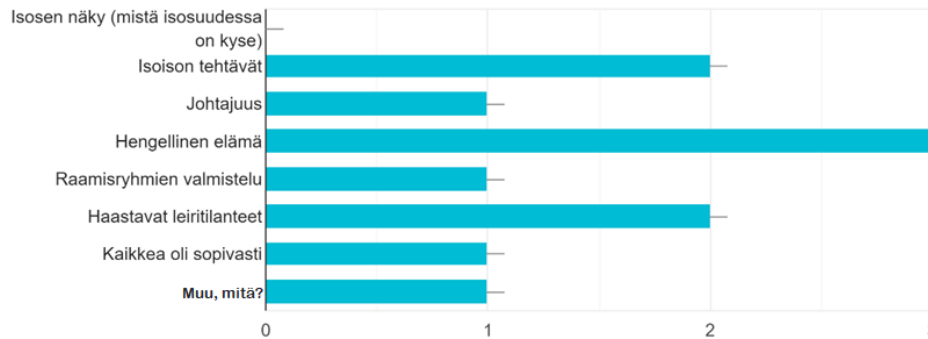
KUVIO 4. 2. vuoden koulutus

Toisen vuoden koulutettavilla toiveiksi enemmän käsiteltävistä aiheista nousivat Hengellinen elämä, Evankeliumia viemässä (isosen rooli esimerkkinä kristitystä), sekä Isosen näky (mistä isosuudessa on kyse) (Kuvio 4). Vastauksien peruste-
luista kävi ilmi, että nuoret olivat hieman epävarmoja isosuuden ja oman hengel-
lisen elämänsä vaikutuksista toisiinsa. Hyvänä esimerkkinä toimimista olemalla
oma itsensä pohdittiin myös, sillä isosella itsellään voi olla epävarmuutta siitä,
onko hän hyvä kristitty. Lisäksi perusteluissa mainittiin hartauksien ja raamattu-
ryhmien pitämisen jännittäminen, kuten ensimmäisen vuoden isoskoulutetuilla.

3. vuoden koulutus

Mitä aihetta olisit toivonut käsiteltävän enemmän koulutuksessa?

8 vastausta

KUVIO 5. 3. vuoden koulutus

Kuten toisen vuoden vastauksissa, myös kolmannen vuoden isoskoulutettavien vastauksissa toivottiin hengellisen elämän käsittelyyn enemmän aikaa (Kuvio 5). Perusteluissa kerrottiin, että hengellisen elämän käsittelyn merkitys kasvaa sitä mukaa, kun vastuu lisääntyy. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että isosen olisi tärkeää olla uskossa, mutta ei kuitenkaan siihen pakotettuna. Tämän vuoksi isoskoulutuksessa voisi olla opetuksia ja puheenvuoroja ihmisten elämästä ja siitä, miten Jumala toimii nykypäivänä. Vastauksissa toivottiin myös johtajuuskoulutusta olevan ensimmäisen isoskoulutusvuoden aikana, sillä raamatturyhmien pitäminen vaatii johtajuutta. Tämä voisi tuoda itsevarmuutta ensimmäisen isoskeran jännityksen keskelle.

Isosoppaan sisältöön kyselyyn vastanneilta tuli toiveena vinkkejä hartauksien pitämiseen, listaa sketseistä ja leikeistä. Vastauksissa toivottiin myös, ettei oppaassa olisi liikaa tekstiä. Isosoppaan visuaalisesta ilmeestä esitettiin, että kirja sisältäisi kuvia sekä mahdollisesti kommentteja tai vinkkejä vanhemmilta isosilta. Materiaalipankkiosioon ehdotettiin rohkaisevia raamatunlauseita, joita voisi käyttää hartauksissa. Lisäksi rohkaisevia raamatunkohtia tai muuten vain kannustavia lauseita ehdotettiin kirjoitettavaksi myös oppaan muille sivuille lukuintoa nostattamaan sekä piristämään visuaalisesti.

Isoskoulutetuilla teetätetyn kyselyn vastaukset autoivat isosoppaan sisällön suunnittelussa ja sen rajaamisessa. Kysyttäessä erityisen tuen tarpeesta ja

aiheista, joita voitaisiin käsitellä isoskoulutuksessa enemmän, jokaisen vuoden koulutettavien vastauksista nousi esiin selkeästi raamatturyhmien ja hartauksien pitäminen. Tutkimme näistä aiheista teoretietoa sekä koostimme laajan osion isosoppaaseen. Lisäksi kyselyn vastauksien perusteella kokosimme oppaan materiaalipankkiin myös listan raamatunkohdista, joita hyödyntää erilaisissa tilanteissa. Raamatunkohtia on kirjoitettu auki muuallekin oppaaseen ja visuaalista ilmettä on piristetty tekstilaatikoilla ja Nuorten Maailmaan liitettävällä värimaailmalla.

8 POHDINTA

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme onnistuneet säilyttämään keskinäisen kunnioituksen toisiamme kohtaan ja olemme kannustaneet toisiamme jatkamaan vaikeinakin hetkinä. Olemme yhdessä pystyneet suunnittelemaan työmme sisältöä ja keskustelemaan asioista, joista olemme ajatelleet eri tavoin. Olemme onnistuneet työstämään opinnäytetyötämme tasavertaisesti ja jakamaan vastuualueita vahvuuksiemme mukaan. Opinnäytetyön produktia tehdessämme olemme osallistaneet niin Nuorten Maailman nuoria kuin työntekijöitäkin, jotta oppaasta tulisi työelämälle tarpeellinen ja heidän toiveitaan vastaava. (Gothoni i.a.; Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry. Liitto. Perustietoa. Eettiset ohjeet. i.a.)

Opinnäytetyötämme tehdessämme olemme kuunnelleet neuvoja ja ottaneet nuorten näkökulmaa mukaan työhön toteuttamallamme kyselyllä, jonka olemme huomanneet tärkeäksi opinnäytetyötämme ajatellen. Isoskoulutettujen vastauksia emme saaneet montaa, mutta niistäkin pyrimme ottamaan tärkeimmän informaation ja hyödyntämään sitä isosopasta tehdessämme. Samojen teemojen tarkemman käsittelyn toivominen jokaisen vuosikurssin vastauksissa kertoo aiheiden tärkeydestä jokaiselle isoselle, vaikka 147 nuoresta vastaajia oli 24. Luottamuksellisuuden säilyttämiseksi ei nuoria pystytä tunnistamaan vastauksistaan. Isoskoulutettujen vastaukset on myös luottamuksellisesti välitetty eteenpäin Nuorten Maailman aluekoordinaattorille, jotta vastauksien sisältämää informaatiota voidaan hyödyntää isoskoulutuksen kehittämisessä. Isosoppaaseen on myös kirjoitettu hengellisen elämän hoitamisesta ja harjoittamisesta hartauden ja raamatturyhmien avulla. Niiden kirjoittamisessa ovat opastaneet sekä Nuorten Maailman työntekijöiden ja nuorten toiveet aiheiden käsittelystä, että Suuri ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017 ja Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016 (Kirkkohallitus 2017; Kirkkohallitus 2016). Hengellisen elämän merkitys on vielä suurempi rippikoulussa ja isostoiminnassa, kuin ennen opinnäytetyön tekemistä olimme ymmärtäneet.

8.1 Tavoitteiden arviointi

Opinnäytetyön tavoitteena on ollut koostaa Nuorten Maailmalle isosopas, joka löytyy tämän tiedoston lopusta Liitteenä 3. Nuorten Maailmalla ei ole aikaisemmin ollut käytössään vastaavaa materiaalia koulutuksen tukena, joten oppaan tuottaminen heille on ajankohtaista. Isosoppaan yhtenä tavoitteena on ollut kehittää Nuorten Maailman isoskoulutusta. Tämän tavoitteen toteutumisen arvioiminen on ollut haastavaa, sillä Opas isompiin asioihin on tarkoitus julkaista Nuorten Maailman isoskoulutuksessa vasta opinnäytetyöprosessimme päättymisen jälkeen. Isosoppaalla on kuitenkin mahdollisuus kehittää Nuorten Maailman isoskoulutusta, sillä heidän käytössään ei ole aikaisemmin ollut samanlaista yhtenäistä materiaalia. Nuorten Maailman työntekijöiden antaman palautteen mukaan tekemällämme työllä on kuitenkin ollut jo positiivista vaikutusta isoskoulutuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tavoitetta isosoppaan koostamisesta olemme toteuttaneet tutkimalla ohjeistuksia ja teoriatietoa suomalaisesta rippikoulusta, isostoiminnasta, isoskoulutuksesta ja isosen tehtäviin liittyvistä teemoista sekä tekemällä kyselytutkimuksen isoskoulutetuille ja analysoimalla sen vastauksia. Opinnäytetyötä tehdessämme olemme hyödyntäneet vahvoja yhteyksiämme Nuorten Maailmaan ja sen työntekijöihin. Olemme kysyneet ja saaneet työntekijöiltä mielipiteitä ja ohjausta koskien Opas isompiin asioihin -isosopasta, mikä on auttanut meitä vastaamaan paremmin yhteistyökumppanin toiveisiin isosoppaan suhteen. Yllä mainittujen tietojen pohjalta olemme koonneet tarvittavan materiaalin isosoppaaseen.

Isosoppaan sisältö on koottu sellaiseksi, että se käsittelee niin isoskoulutettujen kuin Nuorten Maailman työntekijöiden esittämiä aihetoivomuksia. Näin ollen isosoppaasta löytyy materiaalia hartauden pitämisen avuksi, ohjeistusta iltaohjelmia varten sekä leikkejä ja sketsejä, että tilaa isosen omille ajatuksille ja ideoille. Kerätyn teoriatiedon ja aikaisempien tietotaitojemme pohjalta isosopas on rakennettu sellaiseksi, että sitä hyödyntämällä isonen saa tukea isosuudelleen sekä isosen tehtäviinsä. Materiaalipankista löytyvät leikit ja sketsit ovat sellaisia, että ne tukevat rippikouluryhmän toimintaa. Materiaalipankkiin raamatunkohtien

kokoaminen on tullut nuorilta toiveena ja myös rippikoulun tavoitteet ohjaavat tuntemaan Raamattua paremmin. Hartausosion suhteen toiveena on ollut kertoa isosille hartauden merkityksestä ja roolista osana rippikoulua. Olemme vastanneet toiveeseen tekemällä hartausosiosta laajan, jotta se tukisi valmistelemaan ja pitämään omia hartauksia sekä kehottaisi hyödyntämään valmiita hartausmateriaaleja. Olemme kokeneet sekä henkilökohtaisesti että ohjeistusten valossa tärkeäksi myös gospelmusiikkilistan kokoamisen materiaalipankkiin. Opas isompiin asioihin -isosopasta jaetaan isoskoulutettaville, jolloin heidän on mahdollista käyttää sitä myös isoskoulutuksen aikana. Palautetta isosoppaasta on myös saatu muutamalta Nuorten Maailman isoskoulutuksen käyneeltä nuorelta, ja he ovat pitäneet oppaan selkeydestä ja materiaalin laajuudesta.

Alun perin tarkoituksena oli painattaa isosoppaasta fyysinen kirja. Produktin lopullinen, isosille jaettava, muoto jää kuitenkin avoimeksi Kustannusosakeyhtiö Uuden Tien lopettaessa kirjojen painamisen. Opas isompiin asioihin toimitetaan kuitenkin Nuorten Maailman työntekijöille, jolloin isosopas ei jää käyttämättä, vaan sitä voidaan hyödyntää isosten kanssa vaikkapa sähköisenä tiedostona. Opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen saamme halutessamme olla mukana produktin jatkokehityksessä, muun muassa sen visuaalisen ilmeen parantamiseksi.

8.2 Ammatillinen kehitys

Opinnäytetyön tekemisen edetessä olemme oppineet lisää isostoiminnasta ja etenkin sen historiasta. Isostoiminta on kehittynyt suomalaisen rippikoulutyön rinnalta omaksi nuorisotyön toimintamuodokseen. Se on oikea menestys ja harvinaisuus verrattuna muiden maiden rippikoulu- ja nuorisotyöhön. Isostoiminnalla on suuri merkitys isosille itselleen; he saavat oppia lisää itsestään ja syventää hengellistä osaamistaan sekä ihmissuhdetaitojaan. (Porkka 2019.) Tilastot ja tutkimukset ovat auttaneet ymmärtämään vielä paremmin isosten suuren merkityksen rippikouluissa ja isostoiminnan merkityksellisyyden isosille. Tutkimustieto rippikoulutyöstä, isostoiminnasta sekä näitä ohjaavat erilaiset linjaukset ovat tulleet tutuiksi. Ne ovat vahvistaneet jo aiempaa tietouttamme ja osaamistamme

rippikoulutyöstä ja isostoiminnasta, mikä taas on hyödyksi nuorisotyönohjaajan ammatillisuutta ajatellen. Koemme tehneemme tärkeää työtä, sillä isosoppaan on tarkoitus auttaa ja tukea isosia heidän suuressa tehtävässään.

Kirkon nuorisotyöntekijän ydinsaamiskuvauksen (Evl.fi. Plus. Koulutus ja työelämä. Kirkon ammatit. Kirkon työntekijän ydinsaaminen. Ydinsaamiskuvauksia. Nuorisotyönohjaaja) mukaan nuorisotyöntekijän työn keskipisteessä ovat lapset, nuoret ja perheet. Opas isompiin asioihin on suunniteltu juurikin nuorten käytettäväksi. Usein toimintaa kehitettäessä saatetaan unohtaa kysyä kohderyhmäläisiltä mielipiteitä siitä, mikä olisi heidän mielestään tarpeellista. Koemme arvostavamme nuoria kohderyhmänämme ja olemme ottaneet huomioon heidän mielipiteitensä sekä osallistaneet heitä kyselyn kautta. Opas ohjaa ja opastaa nuorta hengellisessä kasvussa ja tukee seurakunnassa, esimerkiksi rippikoulu-yhteisössä, osallistumista ja oman paikan löytämistä kristittyinä. Olemme kehittyneet opinnäytetyömme tekemisen aikana lisää hengellisen työn osaajina, mikä näkyy muun muassa gospelmusiikkilistan kokoamisena isosoppaaseen. Olemme myös opetelleet paremmin arvioimaan tekemäämme työtä ja oppineet opinnäytetyöprosessimme etenemisestä erilaisten prosessien kehityskaarta. (Evl.fi. Plus. Koulutus ja työelämä. Kirkon ammatit. Kirkon työntekijän ydinsaaminen. Ydinsaamiskuvauksia. Nuorisotyönohjaaja.; Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opin-tojen suorittaminen. Arviointi. Osaamisvaatimukset: sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö.)

8.3 Kehittämisideat

Opinnäytetyötämme tehdessämme pohdimme isosoppaan materiaalipankin tekemistä paperittomana versiona. Jokainen isonen voisi ladata mobiililaitteelleen tarvitsemansa materiaalit. Tämä voisi olla hyvä jatkokehittämistehtävä. Opas isompiin asioihin voitaisiin jopa kehittää omaksi sovellukseksi. Isosoppaan vaikutusta Nuorten Maailman isoskoulutukselle ja sitä hyödyntäville nuorille voisi tutkia tarkemminkin, kunhan opas on otettu käyttöön. Mielenkiintoista voisi olla myös tutkia, eroavatko Nuorten Maailman isoskoulutukseen hakeutuvien nuorten

motivaatiot seurakunnan isoskoulutukseen hakeutuvien motivaatioista. Nuorten Maailman isoskoulutuksen vaikutusta sen käyviin nuoriin voisi myös tutkia ja vertailla aikaisempaan tutkimustietoon isoskoulutuksesta ja sen vaikuttavuudesta.

LÄHTEET

- Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Arviointi. Osaamisvaatimukset: sosionomi (amk), kirkon nuorisotyö.
<https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi-amk-kirkon-nuorisotyö/>
- Evl.fi. Plus. Koulutus ja työelämä. Kirkon ammatit. Kirkon työntekijän ydinosaaminen. Ydinosaamiskuvauksia. Nuorisotyönohjaaja. Saatavilla 20.11.2019 <https://evl.fi/plus/koulutus-ja-tyoelama/kirkon-ammattit/kirkon-tyontekijan-ydinosaaminen/ydinosaamiskuvauksia#nuorisotyö>
- Evl.fi. Tutki uskoa. Sanasto. Spiritualiteetti. Saatavilla 24.9.2019 <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Spiritualiteetti>
- Evl.fi. Uutishuone. Tiedotearkisto. 2018. Huhtikuu. Kyselytutkimus: Nuoret ovat tyytyväisiä rippikouluun. Saatavilla 26.1.2019 <https://evl.fi/uutishuone/tiedotearkisto/-/items/item/18802/Kyselytutkimus-+Nuoret+ovat+tyytyvaisia+rippikouluun>
- Evl.fi. Uutishuone. Tiedotearkisto. 2019. Syyskuu. Kysely: Rippikoulu saa nuorilta kiitettävän arvosanan. Saatavilla 18.9.2019 <https://evl.fi/uutishuone/tiedotearkisto/-/items/item/28313/Kysely-+Rippikoulu+saa+nuorilta+kiitettavan+arvosanan?fbclid=IwAR0Ua1JZL0Sd9na3ktOcGPLAwmuYqOI66nq5oE7NWWvhHkXPTvJZuYuv2QI>
- Gothoni, R. Eettiset periaatteet tutkivassa ja kehittävässä työssä. Saatavilla 24.11.2019 <http://libguides.diak.fi/c.php?g=389856&p=2793510>
- Grönlund, H. (2017). Nuoret vapaaehtoisina kirkossa ja yhteiskunnassa. Teoksessa Kokkonen, J. (toim.) Tehdään ihmeitä! Osallisuus, vapaaehtoisuus, jäsenyys ja hengellisyys isostoiminnassa. (s. 107–124). Tampere: Juvenes Print Oy.
- Hardecker, G. & Bromander J. (2015). Expectations, Motivations and Experiences of the Confirmands. Teoksessa F. Schweitzer, K. Niemelä,

- T. Schlag & H. Simojoki (toim.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study (s.59–70). München: Gütersloher Verlagshaus.
- Hardecker, G., Niemelä, K., Schlag, T. & Schweitzer, F. (2015). Confirmation Work the View of the Workers. Teoksessa F. Schweitzer, K. Niemelä, T. Schlag & H. Simojoki (toim.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study (s.71–81). München: Gütersloher Verlagshaus.
- Harjunpää, M., Paananen, T., Parviainen, J., Saarainen, P. & Issakainen, T. (1995). Elämän siiville. Isosen käsikirja. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Hämäläinen, R. (2009). Havainnointitutkimus rippikoulun iltaohjelmasta: puujalkojen kaatopaikka vai tärkeä oppimistilanne? Teoksessa Tapani Innanen & Kati Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. (s. 91–123). Tampere: Kirkon tutkimuskeskus 2009.
- Kansanlähetys. Keitä olemme. Visio, missio ja arvot. Saatavilla 26.9.2019. <https://kansanlahetys.fi/keita-olemme/visio-missio-ja-arvot/>
- Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT ry. Liitto. Perustietoa. Eettiset ohjeet. Saatavilla 24.11.2019 <https://www.knt.fi/liitto/perustietoa/eettiset-ohjeet/>
- Kirkkohallitus (2016). Isoja ihmeitä – Isostoiminnan linjaus 2016. Kuopio: Grano.
- Kirkkohallitus (2017). Suuri ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017. Kuopio: Grano.
- Niemelä, K. & Porkka, J. (2015). Confirmation Work in Finland. Teoksessa F. Schweitzer, K. Niemelä, T. Schlag & H. Simojoki (toim.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study (s. 223–233). München: Gütersloher Verlagshaus.
- Niemelä, K., Schlag, T., Schweitzer, F., & Simojoki, H. (2015). Introduction. Teoksessa F. Schweitzer, K. Niemelä, T. Schlag & H. Simojoki (toim.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study (s. 14–29). München: Gütersloher Verlagshaus.
- Nuorten Maailma. Ryttylän tapahtumat. Isoskoulutus. Saatavilla 21.9.2019. <http://nm.fi/isko/>

- Paananen, T. & Tuominen, H. (2005). Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Peitso, J., Perkiö, T., Poropudas, S. & Nieminen, T. (2017). Ihme isonen – isostoiminnan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.
- Porkka, J. (2014). On kunnia olla isonen: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Porkka, J. (2019). The Young Confirmed Volunteers of The Evangelical Lutheran Church of Finland. Motivation, Religiosity, and Community. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. (Väitöskirja, Helsingin yliopisto). Saatavilla 20.9.2019 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-338-4>
- Porkka, J., Simojoki, H. & Schweitzer, F. (2015). The Wider Context: Volunteerism and Civil Society. Teoksessa F. Schweitzer, K. Niemelä, T. Schlag & H. Simojoki (toim.) Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study (s. 93–103). München: Gütersloher Verlagshaus.
- Pruuki, L. (2010). Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Lasten Keskus Oy. Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Glasgow: HarperCollins Manufacturing.
- Sakasti. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Isostoiminta. Saatavilla 30.3.2018. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content2C760E>
- Sakasti. Seurakuntatyö. Kasvatus. Rippikoulu. Suuri Ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017 lisämateriaalit. Saatavilla 31.3.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content1FC83F>
- Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö. Saatavilla 8.2.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content3F24FC>
- Sakasti. Tilastot. Seurakuntien toiminta. Varhaiskasvatus-, nuoriso- ja rippikoulutyö. Aiemmat vuodet. Saatavilla 8.2.2019 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content2368E6>

- Schweitzer, F., Niemelä, K., Schlag, T. & Simojoki, H. (toim.) (2015). Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study. München: Gütersloher Verlagshaus.
- Schweitzer, F., Schlag, T., Simojoki, H., Tervo-Niemelä, K. & Ilg, W. (2017). Confirmation, Faith, and Volunteerism. A Longitudinal Study on Protestant Adolescents in the Transition towards Adulthood. München: Gütersloher Verlagshaus.
- SEKL tiedotus. (2017). Rakkaus kantaa. Kansanlähetyksen 50-vuotisjuhlakirja. EU: Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetyks.
- Smith, M. (2005). Bruce W. Tuckman. Forming-storming-norming and performing in groups. Saatavilla 19.10.2019 <http://infed.org/mobi/bruce-w-tuckman-forming-storming-norming-and-performing-in-groups/>
- Tutkimuskammio. (2012). Ryhmän kehitysvaiheita. Saatavilla 19.10.2019 <https://tutkimuskammio.wordpress.com/2012/12/10/ryhman-kehitysvaiheita/>

LIITE 1. KYSELY NUORTEN MAAILMAN ISOSILLE

1. Minkä vuoden isoskoulutuksen olet käynyt 2017–2018?

1. vuoden

2. vuoden

3. vuoden

2. Montako kertaa olet toiminut isosena?

En kertaakaan

1–2 kertaa

3–4 kertaa

Muu:

3. Mitä uutta opit 2017–2018 koulutuksen aikana?

1. vuoden koulutus

1. Mitä aihetta olisit toivonut käsiteltävän enemmän koulutuksessa?

Isosen näky (mistä isosuudessa on kyse)

Isosen hengellinen elämä

Isosen asema (leirillä)

Isosen tehtävät

Iltaohjelman tekeminen

Raamatturyhmän vetäminen

Junnuleirit

Muu:

2. Kerro vielä perusteluja valinnoillesi:

3. Missä asiassa/asioissa koet erityisesti tarvitsevasi tukea isosena toimimista ajatellen?

4. Millä tavoin isoskoulutus on tukenut kasvuasi isosena ja kristittynä?

2. vuoden koulutus

1. Mitä aihetta olisit toivonut käsiteltävän enemmän koulutuksessa?

Isosen näky (mistä isosuudessa on kyse)

Evankeliumia viemässä (isosen rooli esimerkkinä kristitystä)

Hengellinen elämä

Ryhmän toiminta

Esiintyminen

Rukouspalvelu

Hartaudet

Muu:

2. Kerro vielä perusteluja valinnoillesi:

3. Missä asiassa/asioissa koet tarvitsevasi erityistä tukea isosena toimimista ajatellen?

4. Millä tavoin isoskoulutus on tukenut kasvuasi isosena ja kristittynä?

3. vuoden koulutus

1. Mitä aihetta olisit toivonut käsiteltävän enemmän koulutuksessa?

Isosen näky (mistä isosuudessa on kyse)

Isoison tehtävät

Johtajuus

Hengellinen elämä

Raamisryhmien valmistelu

Haastavat leiritilanteet

Muu:

2. Kerro vielä perusteluja valinnoillesi:

3. Missä asiassa/asioissa koet tarvitsevasi erityistä tukea isosena toimimista ajatellen?

4. Millä tavoin isoskoulutus on tukenut kasvuasi isosena ja kristittynä?

Isosen käsikirja

5. Mitä mieltä olet siitä, että Nuorten Maailman isoskoulutuksessa jaettaisiin erityinen materiaali, "Isosen käsikirja", tukemaan työtäsi isosena?

Huikeen hyvä idea!

Voihan se toimia.

En tiedä.

Turhuuksien turhuus.

Muu:

6. Millainen olisi hyvä "Isosen käsikirja" ja mitä toivoisit sen sisältävän?

7. "Isosen käsikirja on vasta työnimi, ehdota jotain parempaa:

8. Ehdota sketsejä ja leikkejä "Isosen käsikirjaan" tulevaa materiaalipankkia varten:

9. Mitä muuta haluaisit kertoa meille

LIITE 2. NUORTEN MAAILMAN ISOSKOULUTUKSEN RUNKO

ISOSKOULUTUKSEN OPETUSOHJEET

SYKSY

1 vuosi

Isosen tehtävät

- Vaikutus: Nuori ymmärtää pääpiirteisesti mitä isosen työhön sisältyy.
- Mahdollista sisältöä:
 - o Huomion antaminen leiriläisille!
 - o Leiriläisten ohjaaminen
 - o Ryhmänjohtaminen (palveluryhmät jne)
 - o Esimerkkinä oleminen
 - o **Raamatturyhmät**
 - o **Keskusteluryhmät**
 - o **Hartaudet**
 - o **Iltaohjelmat**
 - o **Ulko-ohjelmat**
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - o Mikä mahdollisesti pelottaa isosen työssä?
 - o Mikä puolestaan innostaa?
 - o Miksi minusta voisi tulla hyvä isonen?
 - o Millainen isonen minulla itselläni oli (ei nimiä, jos negatiivisia muistoja)?

Iltaohjelman teko

- Vaikutus: Nuori ymmärtää iltaohjelman kasaamisen peruseriaatteen.
- Mahdollista sisältöä:
 - o Millainen on hyvä/huono iltaohjelma?
 - o Miten kasata toimiva iltaohjelma erilaisiin tilanteisiin (ensimmäinen ilta, viimeinen ilta...)?
 - o Millainen prosessi iltaohjelman kasaaminen isosten kesken on? Saavatko kaikki tahtonsa läpi? Tuleeko kaikki sinun toivomat sketsit leirin aikana esitettyä? Kuka suunnittelua johtaa ja kuka sanoo viimeisen sanan?
 - o Mitä tulee ottaa huomioon ohjelmaa kasatessa: Riittävästi aikaa vaihtoihin, monipuolinen rakenne, kaikille isosille tasapuolisesti tehtävää.
- Muuta:
 - o Aamupäivällä on varattu 1,5h aikaa opettaa ja keskustella iltaohjelmista.
 - o Iltapäivällä (aikaa 1,5h) isoisot tulevat johtamaan iltaohjelmien oikeaa suunnittelua. Isot jaetaan noin 8 hengen ryhmiin, joista

jokainen ryhmä suunnittelee isosion johdolla erillisen kokonaisen iltaohjelman, joka voitaisiin toteuttaa sellaisenaan riparilla.

- Heidän tulee myös sopia kuka vetäisi minkä leikin ja ketkä olisivat missäkin sketsissä, kuka juontaisi iltaohjelma jne. Idea siis että ohjelman teosta muodostuu realistinen kuva. Ryhmille voi myös antaa tarkennetut ohjeistukset, eli jotkin ryhmät valmistelevat ensimmäisen illan iltaohjelman, toinen ryhmä seurustelupäivän iltaohjelman jne.
- Tämän jälkeen jokainen ryhmä valitsee yhden ohjelmanumeron tekemästään iltaohjelmasta ja niiden pohjalta esim. joku isoiso/juontajat kasaa lauantain iltaohjelman (Katso minari)! Isosille on hyvä jättää vielä hetki aikaa käydä läpi ja treenata kyseinen ohjelmanumero (sketsi, leikki, laululeikki, draama tms). Ohjelman kasannut isoiso/juontajat voi myös juontaa tämän yhteisen iltaohjelman.

Isosen asema

- Vaikutus: Nuori hahmottaa isosen aseman leirillä suhteessa muihin paikallaolijoihin.
- Mahdollista sisältöä:
 - Isosen suhde vetäjiin (kunnioitus, tukeminen, auttaminen, oikeus esittää mielipiteensä, oikeus tulla kuulluksi, oikeus saada ohjausta).
 - Suhde isoisoon (kunnioitus, tukeminen, auttaminen, oikeus esittää mielipiteensä, oikeus tulla kuulluksi, oikeus saada ohjausta).
 - Suhde leiriläisiin (esimerkkinä, ryhmänjohtajana, opastajana, käytännön asioissa auttamassa, ystävänä).
 - Suhde muihin alueella oleviin kavereihin – esim muiden riparien isoset (et ole heitä varten täällä!).
 - Suhde muihin alueella oleviin työntekijöihin (kohteliaisuus ja kunnioitus).

Isosen hengellinen elämä

- Vaikutus: Nuori ymmärtää, että hengellinen elämä tarvitsee jatkuvaa hoitoa.
- Mahdollista sisältöä:
 - Rukous
 - Raamattu
 - Seurakunta
 - Ehtoollinen
 - Kokemuksia hengellisen elämän hoidon tärkeydestä.
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - Miten voisi hoitaa omaa hengellistä elämääni arjessa kotipaikkakunnallani?
 - Mikä tekee hengellisen elämän hoitamisesta helppoa/vaikeaa?

2. vuosi

Ryhmädynamiikka I

- Vaikutus: Nuori ymmärtää toimivan ryhmän tuntomerkkejä ja ryhmän muotoutumista.
- Mahdollista sisältöä:
 - o Millainen on hyvä ryhmä?
 - o Ryhmäytämisen peruseriaatteita.
 - o Ryhmän vaiheiden läpikäynti ja soveltaminen leiriin.
 - o Ryhmän ilmapiiri (turvallisuuden eri asteet: pelkäävä-, tuttu- ja avoin ryhmä).
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - o Onko sinulla kokemuksia jostain porukasta, jossa on ollut huono yhteishenki – oliko siinä porukassa millaista olla ja kauanko olit siinä? Entä kokemuksia tosi hyvästä yhteishengestä – millaista siinä oli olla ja miten kauan siinä olit mukana?
 - o Kokemuksia menneen kesän leireiltä?
 - o Miten minä voin vaikuttaa positiivisesti leirin ryhmäytymiseen ja ilmapiiriin (esim. ensin jokainen pohtii hetken ja kirjaa ajatuksia ylös, jonka jälkeen purku yhdessä)?

Hartaudet

- Vaikutus: Nuori oppii tekemään toimivan hartauden ja rohkaistuu pitämään sellaisen.
- Mahdollista sisältöä:
 - o Mikä on hartaus? (hengellinen osuus mukana).
 - o Erilaisia tapoja ja malleja hartauden kasaamiseen (miten kasataan alusta loppuun?).
 - o Hartauden erilaisia sisältöjä (tarinat, raamatunkohdat, omasta elämästä kertominen, musiikki, näytelmä, pantomiimi jne).
 - o Hartauden omakohtaisuus – ei sielunhoitohetki (älä puhu sellaista, mitä et muuten puhuisi kavereillesi).
 - o Jokainen hartaus on tekijänsä näköinen.
 - o Hartaustilan laittaminen hartauskuntoon (HUOM. Tuikkuja ei saa käyttää opiston alueella hartauksissa.)
- Muuta: Aamupäivällä 1,5h aikaa opettaa ja keskustella hartauksista sekä aloittaa valmistelemaan omaa hartautta. Iltapäivällä voi mahdollisesti vielä viimeistellä oman hartautensa. Lopuksi niitä voi käydä läpi yhdessä tai pienissä ryhmissä. Opetuksen vetäjä voi antaa vielä palautetta rakenteesta ja sisällöstä. Yhden isosen tulisi uskaltautua pitämään hartautensa lauantaan yhteisen iltaohjelman jälkeen.

Ryhmädynamiikka II

- Vaikutus:
- Mahdollista sisältöä:
 - o Millaisia erilaisia rooleja ryhmässä on?
 - o Vuorovaikutus ryhmässä

- Ryhmäviestintätaidot
- Johtajuus ryhmässä
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - Millaisia rooleja on ollut aiemmilla leireillä/koulussa/kotona/kaveriporukassa?

Isosen hengellinen elämä

- Vaikutus: Nuori ymmärtää, että hengellinen elämä tarvitsee jatkuvaa hoitoa.
- Mahdollista sisältöä:
 - Rukous
 - Raamattu
 - Seurakunta
 - Ehtoollinen
 - Kokemuksia hengellisen elämän hoidon tärkeydestä.
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - Miten voisi hoitaa omaa hengellistä elämääni arjessa kotipaikkakunnallani?
 - Mikä tekee hengellisen elämän hoitamisesta henppoa/vaikeaa?

3. vuosi

Minä johtajana

- Vaikutus: Nuori alkaa pohtimaan sitä millainen hän on johtajana ja rohkaistuu astumaan johtajan saappaisiin.
- Mahdollista sisältöä:
 - Millainen on hyvä isosten isonen?
 - Mitä on johtajuus?
 - Mitä on hengellinen johtajuus?
 - Luonnetyypit – mitä luonnetyyppejä minä edustan ja miten se vaikuttaa minuun johtajana?
 - Miten kehittyä johtajana?

Isoison tehtävät/iltaohjelma

- Vaikutus: Nuori oppii ymmärtämään isoison tehtävät ja vastuun + saa ohjeistuksen iltaohjelman valmistelusta.
- Mahdollista sisältöä:
- Muuta: Isoiset saavat aamupäivän aikana ohjeistukset iltaohjelman valmisteluun ja lähtevät iltapäivällä johtamaan iltaohjelmien tekoa ensimmäisen vuoden isosryhmissä.

Erilaisten ihmisten johtaja

- Vaikutus: Nuori ymmärtää, että on olemassa monenlaisia persoonallisuksia joiden kaikkien kanssa pitää osata elää sekä isosryhmässä että muulloinkin elämässä.
- Mahdollista sisältöä:
 - Erilaisia rooleja ryhmässä.

- Johtajan tulee puuttua, jos joku persoona liian voimakas tai liian hiljainen.
- Rohkaiseminen/kiittäminen.
- Palautteen (myös korjaavan) antaminen.
- Muuta: Voi käydä läpi lauantai-iltapäivän ryhmätyöskentelyä – miten se onnistui ja millaisia persoonia ryhmässä oli ja miten niiden kanssa toimin.

Isosen hengellinen elämä

- Vaikutus: Nuori ymmärtää, että hengellinen elämä tarvitsee jatkuvaa hoitoa.
- Mahdollista sisältöä:
 - Rukous
 - Raamattu
 - Seurakunta
 - Ehtoollinen
 - Kokemuksia hengellisen elämän hoidon tärkeydestä.
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - Miten voisi hoitaa omaa hengellistä elämääni arjessa kotipaikkakunnallani?
 - Mikä tekee hengellisen elämän hoitamisesta helppoa/vaikeaa?

KEVÄT

1. vuosi

Junnuleirit I

- Vaikutus:
- Mahdollista sisältöä:
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
- Muuta:

Raamatturyhmän vetäminen

- Vaikutus: Nuori oppii raamiksien vetämisen periaatteet ja saa itseluottamusta niiden vetämiseen.
- Mahdollista sisältöä:
 - Mikä on raamis?
 - Miten valmistella tilanne, jotta kaikki voisivat olla kuulolla.
 - Miten saada kaikki osallistumaan?
 - Aina saa kysyä neuvoa ja kaikkea ei tarvitse tietää.
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - Millainen raamisryhmä oli omalla riparilla?
 - Mikä jännittää/innostaa raamiksien vetämisessä?
 - Mitä minä voisin oppia raamisryhmää vetämällä?
- Muuta: Aamupäivällä on 1,5h aikaa opetukselle ja keskustelulle aiheesta. Iltapäivällä isoisot tulevat vetämään ryhmissä raamiksien valmisteluhetken (kuten valmistelu menisi riparilla), jonka jälkeen isoisot saavat itse

vuorotellen johtaa valmisteltua raamista samoissa ryhmissä (isoiso on taustatukena).

Junnuleirit II

- Vaikutus:
- Mahdollista sisältöä:
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
- Muuta:

Isosen näky

- Vaikutus: Nuori ymmärtää että on suuressa mukana!
- Mahdollista sisältöä:
 - o Mistä isoisuudessa on kysymys?
 - o Katse ei ole vain leirissä, vaan myös leirin jälkeisessä ajassa ja lopulta ihmisen pelastumisessa = näkymme.
 - o Isosten tärkeyden ja merkityksen hehkuttaminen.

2. vuosi

Evankeliumia viemässä

- Vaikutus: Nuori ymmärtää, että isonen on arjen evankelista.
- Mahdollista sisältöä:
 - o Isosena evankeliumin eteenpäin viejänä leirillä.
 - o Isosena evankeliumin eteenpäin viejänä leirin jälkeen.
 - o Isosena esimerkkinä kristitystä.
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
- Muuta:

Esiintymisopetusta

- Vaikutus: Nuori oppii esiintymisen perusjippoja ja rohkaistuu esiintymään.
- Mahdollista sisältöä:
 - o Lavallaolo
 - o Äänenkäyttö
 - o Nonverbaali viestintä
 - o Sketsien esittäminen
 - o Draaman esittäminen
- Muuta: Aikaa aamupäivällä 1,5h ja iltapäivällä 1,5h.

Rukouspalvelu

- Vaikutus: Nuori ymmärtää, että hän voi olla rukouspalvelijana toiselle nuorelle ja osaa hakea heti apua vetäjiltä (tai vanhemmalta kristityltä), kun kokee, että hänen kuulemat asiat ovat liian vaikeita hänelle käsitellä.
- Mahdollista sisältöä:
 - o **Mitä rukouspalvelijana oleminen tarkoittaa?**
 - o **Toisen puolesta rukoilemisen perussäännöt.**
 - o **Rukouspalvelun fiksut kellonajat.**

- **Mitä asioita kuullessa heti syytä ottaa yhteyttä vetäjiin (vanhempaan kristittyyn)?**
- Miten olla tilanteessa läsnä?
- Mitä ja miten rukoilla?
- Mitä voi rukouspalvelijana tehdä ja mitä ei?
- Mikä on minun vastuullani ja mikä ei?
- Armolahjat rukoillessa.
- Ryhmäkeskusteluaiheita:
 - Oletko ollut joskus rukouspalvelussa? Miten tulit kuulluksi? Miten rukouspalvelija käyttäytyi?

Isosen näky

- Vaikutus: Nuori ymmärtää että on suuressa mukana!
- Mahdollista sisältöä:
 - Mistä isoisuudessa on kysymys?
 - Katse ei ole vain leirissä, vaan myös leirin jälkeisessä ajassa ja lopulta ihmisen pelastumisessa = näkymme.
 - Isosten tärkeyden ja merkityksen hehkuttaminen.

3. vuosi

Palveleva johtaja

- Vaikutus: Nuori ymmärtää mitä on palveleva johtajuus.
- Mahdollista sisältöä:
 - Jeesuksen esimerkki?
 - Mitä Jeesus opetti johtamisesta ja siitä kuka on suurin?
 - Miten toteuttaa Jeesuksen esimerkkiä fiksusti (johtajan ei ole fik-sua tehdä kaikkea muiden puolesta)
 - Auktoriteetin delegointi?

Raamisryhmien valmistelu

- Vaikutus: Nuori oppii miten raamukset suunnitellaan ja miten johtaa raamisryhmää esim. ilman apukysymyksiä.
- Mahdollista sisältöä:
 - Hengellinen pointti raamiksissa
 - Oikea paikka raamiksien suunnittelulle (ei sängyissä huoneessa, kun joku nukahtaa kuitenkin).
 - Porukan aktivointi.
 - Eri tapoja avustavien kysymysten keksimiselle.
 - Kaikkien kuuleminen ja toisten hiljentäminen.
- Muuta: Aamupäivällä aikaa (1,5h) opetukselle ja keskustelulle. Iltapäivällä isoiset menevät vetämään ensimmäisen vuoden isosryhmiä, joissa he suunnittelevat isoisson johdolla raamiksien. Tämän jälkeen isoiset saavat vetää vuorotellen suunniteltua raamista ja isoiso ovat siinä taustatukena.

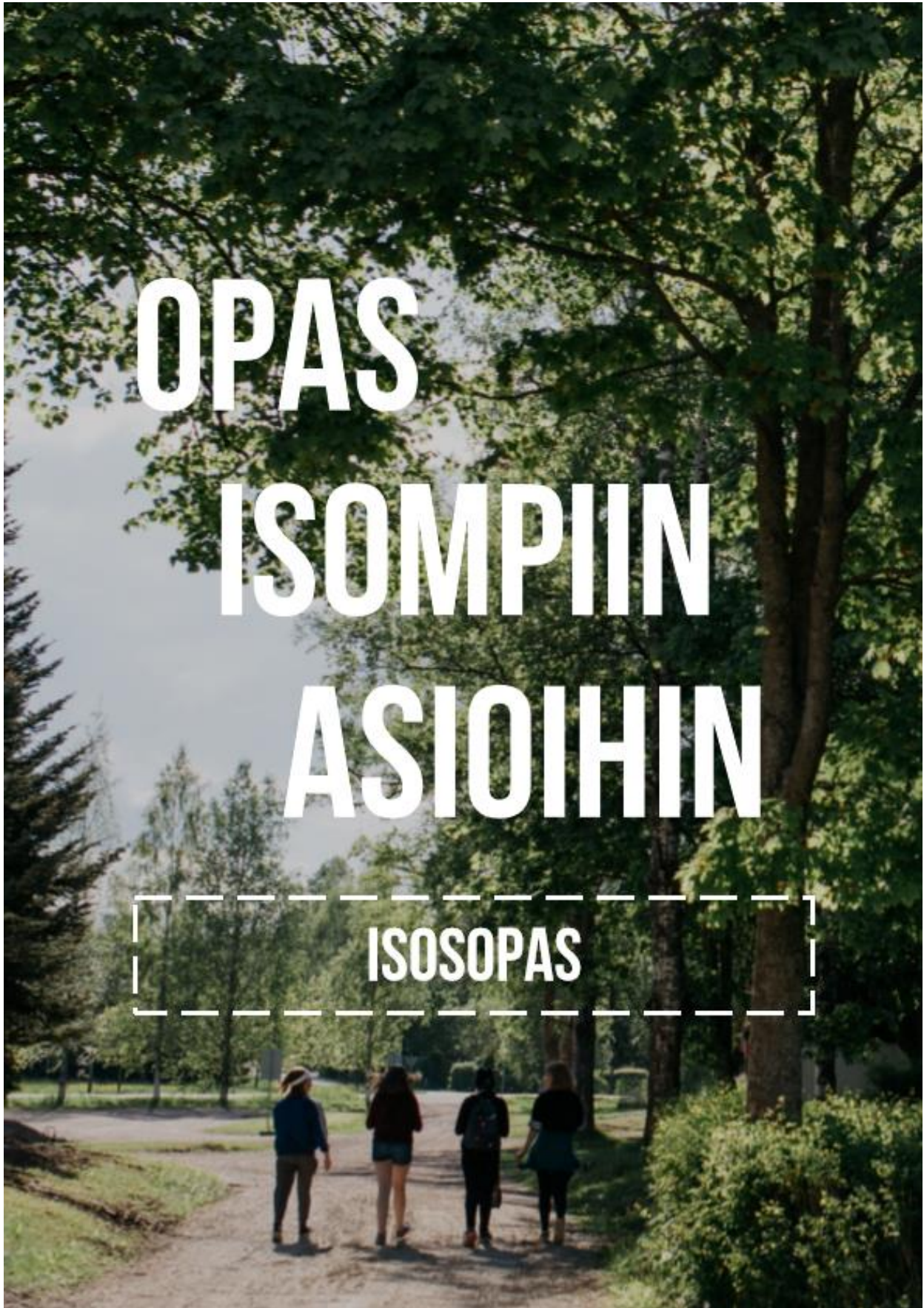
Haastavia leiritilanteita

- Vaikutus: Nuori saa työkaluja haastaviin tilanteisiin leirillä.
- Mahdollista sisältöä:
 - Seurustelu
 - Kuppikunnat
 - Ristiriidat
 - Ongelmanuori
 - Ulkopuolinen häiriötekijä
 - Jalan katkeaminen tms.

Isosen näky

- Vaikutus: Nuori ymmärtää että on suuressa mukana!
- Mahdollista sisältöä:
 - Mistä isoisuudessa on kysymys?
 - Katse ei ole vain leirissä, vaan myös leirin jälkeisessä ajassa ja lopulta ihmisen pelastumisessa = näkymme.
 - Isosten tärkeyden ja merkityksen hehkuttaminen.

LIITE 3. OPAS ISOMPIIN ASIOIHIN

SISÄLLYS

Terveppä terve, hyvä isonen!	3
1 ISONEN. JAA NII MIKÄ?	4
Isosen hengellinen kutsumus ja identiteetti.....	5
Ryhmänohjaustaidot.....	8
Ryhmän kehitysvaiheet	10
2 ISOSEN TEHTÄVÄ	13
Raamis, siis raamatturyhmä taikka raamattupiiri	14
Rukoileminen.....	16
Hartaudet.....	18
Iltaohjelmat	23
3 MATERIAALIPANKKI	25
Leikit.....	25
Sketsit	47
Skabat/leiriolympialaiset	65
Raamatunlausepankki.....	72
Materiaaleja hartauden tueksi	74

TERVEPPÄ TERVE, HYVÄ ISONEN!

Pitelet käsissäsi **Opas isompiin asioihin** -isosopasta. Tutustumalla oppaaseen löydät tietoa isosuudesta, mitä kuuluu isosen tehtäviin ja kuinka tuota tehtävää hoitaa. Isosoppaasi lopusta löydät materiaalipankin, jossa on erilaisia leikkejä, sketsejä ja muuta materiaalia, joita isonen saattaa tarvita.

Isosella on suuri merkitys leirillä. Vastuusi on suuri, mutta tehtävästä kannattaa nauttia ja ottaa siitä kaikki ilo ja oppi irti. Tärkeää on kuitenkin muistaa, ettei sinun tarvitse olla yhtään sen enempää kuin oma itsesi. Omalla esimerkilläsi voit olla näyttämässä riparilaiselle, mitä on olla nuori kristitty.

Opas isompiin asioihin -isosopas on kehitetty opinnäytetyönä Diakin ja Nuorten Maailman yhteistyönä. Toivomme oppaasta olevan sinulle hyötyä ja apua, kun toimit isosena ja miksei myös muussakin elämässäsi. Tsemppiä tehtävääsi! Muista, ettet ole yksin, vaan tukenasi on koko joukko työntekijöitä ja isoskavereita, sekä Kaikkivaltias Jumala, joka antaa voiman ja viisauden kaikkiin tehtäviisi.

Terveisin isosoppaan kirjoittajat:

Salla ja Mirja

Iso KIITOS seuraaville tahoille, joita ilman isosopasta ei olisi saatu aikaan:

Jumala, Kansanlähetysoiston Nuorisotyölinja v. 14–15, Laura Järvinen, Toni Kokkonen, Tommi Parikka, Sami Ritokoski, Juho Ylitalo, Heinolan seurakunta, Kemijärven seurakunta, Tikkurilan seurakunta, Vaalan seurakunta, kaikki tämän työn puolesta rukoilleet sekä kaikki ihanat ja idearikkaat läheisemme.

Kansikuva: Susanna Lönnrot

1 ISONEN. JAA NII MIKÄ?

Isoena olet roolimallina leiriläiselle. Omalla olemiselläsi ja tekemiselläsi näytät, millaisia nuoret kristityt voivat olla. Yksi tärkeimmistä asioista isosena olemisessä on kohdata toisia nuoria ja pyrkiä luomaan yhteisöllisyyttä. Tämän lisäksi saat olla oppimassa itsestäsi sekä kristittyinä elämisestä.

**NÄYTÄ SINÄ USKOVILLE HYVÄÄ ESIMERKKIÄ PUHEISSASI
JA ELÄMÄNTAVOISSASI, RAKKAUDESSA, USKOSSA
JA PUHTAUDESSA. 1.TIM. 5:12**

ISOSEN ROOLI VOI OLLA:

- **ESIKUVA**
esimerkki nuoresta kristitystä
- **LUOTTOHENKILÖ**
kuuntelija, rohkaisija, keskustelukumppani ja opas leiriläiselle
- **TYÖNJAKAJA**
auttaa työntekijöitä ja muita isosia vastuissa
- **HENGENLUOJA**
nostattaa leiritunnelmaa

ISOSEN HENGELLINEN KUTSUMUS JA IDENTITEETTI

Jumala on antanut ihmisille erilaisia taitoja ja kiinnostuksen kohteita, joita voi hyvin hyödyntää isosena. Kutsumus on asia, jonka tekemiseen koet intoa, halua, tahtoa, paloa. Kutsumus voi vaihdella hieman elämän eri tilanteissa, mutta monilla kutsumus esimerkiksi tietynlaiseen työhön säilyy. Olet omalla paikallasi isosena, kutsuttuna Herran työhön.

Isoseksi haluamiseen voi olla monia syitä. Haluat ehkä varmistaa seuraavien ripparilaisten hyvän leirikokemuksen tai oppia itse lisää Jumalasta. Ehkä sketsien vetäminen ja esilläolotaitojen harjoittelu houkuttavat. Saatoit hakeutua mukaan loistavassa kaveriporukassa tai kenties tahdot tutustua uusiin ihmisiin. On hyvä miettiä omia lähtökohtiaan ja sitä, millainen isonen haluaa olla.

Isoseksi kasvaminen on prosessi ja isoskoulutus on tukemassa sinua siinä. Isosena olet jo käynyt oman rippikoulusi ja tiedät suurin piirtein mitä tuleman pitää leirielämässä. Olet leiriläisiä vanhempi ja kokeneempi. Kaikki isokset eivät kuitenkaan ole samanlaisia ja hyvä niin. Eiväthän ripparilaisetkaan ole kaikki samanlaisia! Isosporukkaan mahtuu monenmoista menijää, osa humoristisia, osa idearikkaita, osa mietiskelijöitä, osa uskonnollisesti viisaita, osa etsii omaa osaamistaan. Etsiessäsi omaa isosuuttasi tutkit itseäsi ja suhtautumistasi rippikoulussa käytyihin teemoihin. Kristinuskon perusteemoista et tule pääsemään eroon, vaan ne ovat tärkeä osa isosen toimintaa.

Isonen on leirillä riparilaista varten. Hän on osa isosporukkaa ja toimii yhteistyössä muiden isosten ja vetäjien kanssa. Oma innostus ja kiinnostus tekemiseen on hyväksi, ei kai kukaan haluaisi tehdä täysin tylsää työtä tai työskennellä sellaisen kanssa, jota ei yhtään kiinnosta. Välillä kuitenkin joutuu tekemään tylsempiäkin juttuja. Niihin voi suhtautua kasvattavina kokemuksina, joista voi olla hyötyä myöhemmin elämässä.

Muista kuitenkin, ettei sinun tarvitse olla täydellinen toimiaksesi isosena. Mietipä vaikka Jeesuksen opetuslapsia. Heistä löytyi epäilijöitä, syrjittyjä ja temperamenttisia, jotka pelkäsivät ja hylkäsivät Jeesuksen viime hetkillä. He olivat tavallisia syntisiä ihmisiä. Jumala antoi heille syntinsä anteeksi ja kutsui viemään evankeliumin kaikkeen maailmaan! Mitä ajattelet siitä, että sinäkin voisit olla isosena toteuttamassa Jeesuksen opetuslapsille annettua tehtävää?

VOIT AINA ANTAA AIKAASI JA KUUNNELLA,
VAIKKET TIETÄISIKÄÄN MITEN TOIMIA
KAIKISSA TILANTEISSA!

TEHTÄVÄ

Pohdi seuraavia kysymyksiä omalla kohdallasi
ja kirjoita vastaukset alle:

- Miksi haluat isoseksiksi?
- Mitä sinun tulee tiedostaa isosena olemisesta?
- Mitkä ovat vahvuuksiasi isosena?
- Missä tahdot vielä kehittyä?

RYHMÄNOHJAUSTAITOT

Isosena olet rippikoulussa tai muulla leirillä osana ohjaajatiimiä ja toimit leirin työntekijöiden apuna muun muassa raamisryhmien vetäjänä. Siksi on tärkeää osata ryhmänohjaustaitoja, eli taitoja, joilla ohjata ryhmää turvallisesti, tasavertaisesti ja kunnioittavasti. Tasavertaisella ja kunnioittavalla ohjaamisella tarkoitetaan, että osaat ottaa jokaisen ryhmäläisen huomioon ja keskittyä heidän vahvuuksiinsa heikkouksien sijaan. Jokainen meistä haluaa jollain tasolla kuulua ryhmään, jossa tuntee olonsa turvallisiksi. Jokainen ryhmä on kuitenkin erilainen keskenään ja siksi on myös monia erilaisia keinoja ja menetelmiä ohjata ryhmiä.

**JOKA TEIDÄN JOUKOSSANNE ON SUURIN, SE OLKOON NUORIN
JA JOKA ON JOHTAJA, OLKOON HÄN KUIN PALVELIJA. LUUK. 22:26**

RYHMÄN ERI ROOLEJA:

Tehtävää edistävät roolit	Ryhmää ylläpitävät roolit	Toimintaa häiritsevät roolit
<ul style="list-style-type: none">➤ aloitteentekijä➤ tietojenetsijä➤ kriitikko➤ järjestelijä	<ul style="list-style-type: none">➤ rohkaisija➤ mukaan vetäjä➤ tarkkailija➤ tunteiden ilmaisija➤ sovittelija➤ jännityksen laukaisija	<ul style="list-style-type: none">➤ hyökkääjä➤ jarruttaja➤ huomion tavoittelija➤ kilpailija➤ vetäytyjä➤ klikkiytyjä➤ saivartelija➤ itsensä väheksyjä➤ ylimielinen

ROOLI ON MUILTA SAATU TAI ITSE OTETTU.
JOISSAIN TILANTEISSA YHDellä HENKILÖLLÄ VOI OLLA
USEITAKIN ROOLEJA.

RYHMÄN KEHITYSVAIHEET

Ryhmä on aluksi toisilleen tuntematon ja sen toiminta on myös sen mukaista. Mitä kauemmin ryhmässä ollaan, sitä paremmin siinä opitaan tuntemaan toisia. Tässä siis tietoa ryhmän kehitysvaiheista ja minkälaisina vaiheet voivat näyttäytyä.

Muodostusvaihe – muotoutuminen

Heti kun ryhmäläiset tapaavat toisensa, siitä alkaa muotoutua ryhmä. Jokainen ryhmäläinen tuo siihen omalla persoonallaan jotain erilaista ja heillä saattaa olla ennakkoluuloja sekä odotuksia aiemmista kokemuksista osana ryhmää. Muodostusvaiheessa ryhmäläiset voivat jännittää toisiaan ja pohtia omaa asemaansa osana ryhmää. Tässä vaiheessa ei olla vielä kovin puheliaita ja toivotaan toisilta hyväksyntää. Tämän vaiheen ryhmä on hyvin ohjaajakeskeinen ja tekee niin kuin on ohjeistettu.

Kuohuntavaihe – rakentuminen

Tässä vaiheessa ryhmäläisten vuorovaikutus toisiinsa alkaa lisääntyä. Joku/jotkut saattavat alkaa selkeästi erottumaan ryhmästä. Ryhmäläiset alkavat etsiä toisistaan samankaltaisuuksia ja pettymyksen aiheita. Pieniä riitoja ja väärinymmärryksiä saattaa tapahtua. Kuohuntavaiheessa ryhmää sekä sen ohjaajaa testataan.

Yhdenmukaisuusvaihe – normitus

Kilpailu ja epäluottamus toisia kohtaan alkaa vähentyä. Ryhmän jäsenet hyväksyvät pikkuhiljaa toistensa roolit ja keskinäinen yhteenkuuluvuus lisääntyy. Ryhmän omat pelisäännöt muotoutuvat ja ristiriitoja pyritään välttämään. Ilmapiiri ryhmäläisten välillä vapautuu ja osallistuminen aktiviteetteihin kasvaa.

Hyvin toimiva ryhmä

Ryhmän kokonaisuus on hyvä ja kaikkien voimavaroja sekä työpanosta hyödynnetään tasaisesti ja tehokkaasti. Ryhmä kykenee ratkaisemaan ristiriitoja keskenään ja heillä on monia suhteita keskenään. Ryhmä on kiinteä, aktiivinen ja itsenäisesti toimiva porukka, jossa kaikki kantavat vastuuta. Kaikilla jäsenillä on turvallinen tunne olla osana ryhmää ja erimielisyydet ovat sallittuja.

Lopetusvaihe – hajoaminen

Jokainen ryhmä ja sen toiminta päättyy aikanaan. Tässä vaiheessa saatetaan kokea haikeutta tai helpotusta loppumisesta tai haluttomuutta luopua ryhmästä. Osalla jäsenistä saattaa olla vähätteleviä tunteita ryhmän merkityksestä ja sen toimintaa voidaan kritisoida.

TEHTÄVÄ

- Miten minä otan toiset huomioon?
- Osaanko huomioida kaikkia tasapuolisesti?
- Mitä pitää ottaa huomioon ryhmän alkuvaiheessa?
- Entä myöhemmin?
- Mitä ryhmässä tulee huomioida lopetusvaiheessa?
- Millainen ryhmänohjaaja minä olen nyt?
- Millainen ryhmänohjaaja haluaisin olla?
- Missä tahdot vielä kehittyä?

2 ISOSEN TEHTÄVÄ

Kuten jo aiemmin todettu, on isosella tärkeä tehtävä olla olemassa leiriläistä varten. Ja mitenhän se sitten hoituu? Konkreettisesti tekemällä isosten töitä, kuten raamiksia, hartauksia ja iltaohjelmia vetämällä. Näitä hommia täytyy etukäteen suunnitella ja harjoitellakin. Niillä on suuri merkitys koko leirin yhteishengen luomisessa ja ylläpitämisessä. Yleensä kun leiriläisiltä myöhemmin kysytään, mitä leiriltä on jäänyt mieleen, ei muistellakaan opetuksia, vaan isosten hassuiluita, mieleenpainuvia hartauksia ja heidän kanssaan käytyjä keskusteluja.

Rippikoulun vetäjillä on isommat langat käsissään leirin kokonaisuutta ajatellen. Isonen on vetäjien avustaja konkreettisissa tehtävissä sekä yhteyden pitämisessä leiriläisiin. Sen lisäksi isosella on oma roolinsa leirin isosporukassa. Isonen ei kuitenkaan ole orjatyöläinen, vaan vetäjillä on oma vastuunsa pitää huolta isosesta. Omasta jaksamisestaan kannattaa toki huolehtia itsekin, esim. nukkumalla kunnolla öisin! Ja mikäli huomaat isostoverilla tai leiriläisellä olevan huolia tai vaikea olla, voit kysyä mikä mieltä painaa. Leirillä pidetään huolta toisista.

ISOSEN TÄRKEINTÄ TYÖAIKAA
ON LEIRILÄISEN VAPAA-AIKA!

RAAMIS, SIIS RAAMATTURYHMÄ

TAIKKA RAAMATTUPIIRI

Saatat muistaa raamikset omalta ripariltasi. Kokoonnuitte yhdessä oman isosenne johdolla mukavaan tilaan, avasitte Raamattunne ja luitte sieltä tietyn kohdan, jota yhdessä kävitte läpi keskustellen enemmän tai vähemmän.

Raamistelun ideana on oppia tuntemaan Raamattua paremmin. Turvallisessa ja mukavassa pienessä ryhmässä ajatuksia ja mietteitä voi vapaasti kertoa ja kyseessä olevaa raamatunkohtaa pohtia. Isosena sinun ei tarvitse tietää kaikkea Raamatusta. Oma kiinnostus siihen riittää hyvin. Jos ryhmästä nousee kysymyksiä, joihin ette löydä vastauksia, voitte kysyä niitä työntekijöiltä. Kaikkiin kysymyksiin ei silti löydy tyhjentävää vastausta.

Raamiksien vetämisessä ryhmänohjaustaidot ovat keskeinen osa isosen osaamista. Raamiksessa on hyvä huomioida jokainen ryhmäläinen ja antaa jokaiselle puheenvuoro. Miettikää yhdessä mitä lukemanne kohta kertoo teille. Voitte myös rukoilla Jumalaa auttamaan teitä ymmärtämään sanaansa. Riparin raamiksia varten saat tarvittavat materiaalit ja ohjeet riparin aikana vetäjiltä tai isosten isoselta.

OMA MUISTILISTANI RAAMIKSEN PITÄMISEEN:

RUKOILEMINEN

Yksinkertaistettuna voidaan sanoa rukouksen olevan puhetta Jumalan kanssa. Rukous voi olla pyyntö, kiitos, esirukous, siunaus. Rukoilemista ei tarvitse pelätä, ei edes ääneen rukoilemista, vaikka se jännittäisikin. Rukoilemista voi harjoitella itsekseen sekä ääneen että hiljaisesti. Jumala kyllä kuulee ja ymmärtää, mitä tahdot Hänelle sanoa. Voit kirjoittaa rukouksiasi ylös, hyviä esimerkkejä tästä löytyy vaikka Psalmien kirjasta! Valmiita, ulkoa opeteltuja rukouksia ei myöskään kannata unohtaa, kuten Isä meidän ja Herran siunaus.

Käsien ristiminen on hyvä keino rauhoittaa kädet, jotta voi keskittyä rukoukseen. Myös silmien sulkeminen rauhoittaa. Raamatun aikoina kädet nostettiin ylös kämmenet avoimina rukoillessa. Itsensä voi siunata liittämällä peukalon, etusormen ja keskisormen yhteen, ja tekemällä ristinmerkin päästä rinnalle, olkapäältä toiselle. Myös toiselle voi tehdä ristinmerkin esimerkiksi esirukouksen loppuksi.

Esirukoilija rukoilee ääneen muiden liittyessä hänen rukoukseensa joko hiljaisesti tai yhteen ääneen kaikille tuttujen sanojen kautta. Voit tunnistaa esirukoushetken vaikkapa jumalanpalveluksesta, jolloin rukoillaan esivallan puolesta, kastettujen puolesta, rippikoulun puolesta.

HEITTÄKÄÄ KAIKKI
MURHEENNE HÄNEN
KANNETTAVAKSEEN, SILLÄ
HÄN PITÄÄ TEISTÄ HUOLEN.

1. PIET 5:7

ÄLKÄÄ OLKO MISTÄÄN
HUOLISSANNE, VAAN
SAATTAKAA AINA SE, MITÄ
TARVITSETTE, RUKOILLEN,
ANOEN JA KIITTÄEN JUMALAN
TIEToon. FIL. 4:6

Isosta voidaan joskus pyytää myös rukouspalvelijaksi, joka on yksi tapa olla esirukoilija. Rukouspalvelija kohtaa kerrallaan yhden tai kaksi esirukousta kaipaavaa. Hän kuuntelee, mitä toisella on kerrottavanaan ja rukoilee sitten ääneen tämän kertomien asioiden puolesta. Rukouspalvelijalla on herkkä ja vastuullinen tehtävä, mutta siinäkin on tärkeää muistaa, ettei ole yksin. Kaikkivaltias Jumala on luvannut olla siellä, missä kaksi tai kolme on koolla Hänen nimessään. Ennen esirukousta voit kysyä toisen nimen ja saatko laittaa käden hänen olkapäälleen, mutta tätä ei ole pakko tehdä.

Joskus riparilla esirukoustilanne voi tulla eteen ilman etukäteisvalmisteluja. Riparilainen voi avautua isoselle painavista asioista, jonka jälkeen on hyvä kysyä voiko rukoilla hänen puolestaan. Vaikka riparilainen ei rukousta siinä hetkessä haluaisi, voit jättää hänen asiansa Jumalan huomaan vaikkapa iltarukouksessa.

Mikäli riparilaisen kertomat asiat ovat vakavia ja tuntuvat sinulle liian suurilta kannettaviksi, kerro asiasta leirin vetäjille. Esimerkiksi riparilainen voi kertoa itsetuhoisista ajatuksistaan, kiusaamisesta tai läheisen menettämistä. Vetäjät ovat valmiina kuuntelemaan ja auttamaan isoissakin asioissa sekä riparilaisia että isosia. Joihinkin tilanteisiin tarvitaan muutakin apua kuin kuuntelevaa korvaa.

RUKOILLESSA TOISEN PUOLESTA VOI

- PYYTÄÄ JUMALAN JOHDATUSTA ELÄMÄÄN
- PYYTÄÄ, ETTÄ TOINEN KOKISI JUMALAN RAKKAUTTA
- KIITTÄÄ TOISESTA
- KIITTÄÄ TOISEN LÄHEISISTÄ
- KIITTÄÄ, ETTÄ JUMALA KUULEE RUKOUKSET JA VASTAA OIKEALLA HETKELLÄ JA OIKEALLA TAVALLA

HARTAUDET

Pitkän päivän keskellä, aamulla taikka illalla on hyvä pysähtyä hetkeksi hartauden äärelle. Hartauden tarkoituksena on hiljentyä Jumalan edessä. Hartaus rauhoittaa ja hoitaa, eikä herätä liian suuria tunteita, varsinkaan ennen nukkumaan menoa. Hartauden pitämistä ei tarvitse jännittää, ethän ole esittelemässä itseäsi, vaan saat olla kertomassa Jumalan rakkaudesta. Muista, että voit pyytää vetäjiltä ja muilta isosilta ideoita ja apua hartauden suunnitteluun ja pitämiseen.

Hartauksia on hyvin monenlaisia. Niihin voi sisältyä hiljaisuutta, musiikkia, laulua, tarinoita, raamatunkohtia, rukousta ja konkreettisina elementteinä esimerkiksi kynttilöitä, peilejä ja liinoja. Voit löytää valmiita materiaaleja kirjoista ja netistä tai vaikka kirjoittaa oman kertomuksesi. Lisäksi riparilaisten ulkoläksyjä kannattaa hyödyntää vaikkapa rukousten kanssa.

- aamuhartaus
- päivähartaus
- iltahartaus
- alkuhartaus
- loppuhartaus
- rukoushartaus
- lyhyt rukoushetki
tai vähän pidempi hetki
Raamatun äärellä

AAMUHARTAUUS VALMISTAA
PÄIVÄN KOITOKSIIN, HARTAUUS
PÄIVÄLLÄ KANTAA ETEENPÄIN
JA ILTAHARTAUUS VALMISTAA
TULEVAA YÖTÄ VARTEN.

HARTAUS ON:

- hiljentymistä
- rauhoittumista
- pysähtymistä
- kuuntelemista

- yhteyttä Jumalaan
- Jumalan eteen tulemista
- Jumalan kohtaamista
- mahdollisuus saada elämään lisää uskoa, toivoa ja rakkautta

HARTAUDEN VALMISTELU

Mieti kohderyhmääsi, eli hartautesi kuulijoita, ja sanomaa, eli mitä haluat kertoa, ja rakenna hartaus niiden ympärille. Valmistele hartauspuhe ajoissa. Jos luet tarinan, harjoittele sen lukemista etukäteen muutaman kerran. Etsi raamatunkohdat valmiiksi sekä valitse mahdolliset laulut tai musiikki. Tarvittaessa rukouksenkin voi valmistella etukäteen. Jos hartaudessa esitetään lyhyt näytelmä/draama, valmistelkaa ja opetelkaa se huolella etukäteen.

Ennen hartauden alkamista, varmista, että tila on kunnossa. Katso, että paikalla ovat tuolit/patjat paikoillaan, valaistus on sopiva ja laulukirjat valmiina. Jos soitat musiikkia puhelimesta, CD:ltä tai vastaavasta, varmista laitteiden toimivuus. Pidä myös tarvittaessa huolta siitä, että säestäjä osaa laulut. Pyri ottamaan huomioon mahdolliset ulkoiset häiriötekijät ja minimoimaan niiden vaikutus. Hartauden aikana puhu selkeällä ja kuuluvalla äänellä ja pidä välillä lyhyitä taukoja. Taukojen aikana kuulija ehtii sisäistämään kuulemansa. Älä myöskään lue pelkästään papereista, vaikka hartautta ei tarvitsekaan opetella ulkoa. Tärkeintä on olla oma itsensä, eikä esittää mitään muuta, sillä hartaudella ei mitata kenenkään uskoa tai esiintymistaitoja.

YKSINKERTAINEN RUNKO

1. RAAMATUNKOHTA

- 1-2 kohtaa
- ei liian pitkä
- kerro minkä kohdan luet

2. PUHE

- mieti sanomaa, mitä haluat kertoa
- ei liian pitkä
- valmistele etukäteen
- älä lue vain paperista

3. TARINA

- ei korvaa puhetta, mutta lyhentää sitä
- avaa lyhyesti tarinan pointti

4. LAULU/MUSIIKKI

- rauhallinen
- hartauden sanomaan sopiva
- tuttu laulu

5. RUKOUS

- etukäteen valmisteltu
- rukoile hetkessä
- käytä valmiita rukouksia (Isä meidän, Herran siunaus, rukouskirjat, Psalmi...)

Näiden järjestystä voi vaihtaa ja laulua/musiikkia olla enemmän tai vähemmän. Tärkeintä olisi kuitenkin rukoilla ja Raamatun avulla kuulla Jumalan ääntä.

Hyvät asiat:

- rauhallinen tunnelma
- tarina
- toiminnallisuus
- lepo
- Raamattu
- musiikki
- rukous
- rukoushelmet
- havainnollistaminen
- jumalasuhde
- turvallisuus
- omakohtaisuus

Huonot asiat:

- säheltäminen
- levottomuus
- musiikki hukassa
(CD, puhelin yms.)
- laulukirjat hukassa
- ei oikein tiedetä mitä tehdään
- ei tiedetä mistä puhutaan
- liian henkilökohtainen aihe
- liian negatiivinen aihe
- ”nyt itketetään kaikkia”

Tässä on runko esimerkkihartaudelle. Käytä sitä vain äärimmäisessä hätätilanteessa. Itse tehty hartaus on aina paras, sillä sitä pitäessä huomaavat muutkin asian olevan sinulle tärkeä ja ehkä henkilökohtainenkin.

1. Jalanjäljet hiekassa, *Kerron sinulle tarinan 1, s. 12*
2. Psalmi 139:7-10
3. Aamuruskon siivin, *Viisikielinen 13*
4. Rukous: ”Kiitos Isä, että oot luvannu olla aina mejän kanssa, etkä hylkää meitä ikinä.”
5. Herran siunaus

TÄLLE SIVULLE VOIT VALMISTELLA OMAA HARTAUTTASI:

ILTAOHJELMAT

Kun raskas päivä on kääntymässä iltaan, on aika ottaa rennosti ja mielellään nauraakin hieman. Iltaohjelma on isosten vetämää hassuttelua, jolla on myös tarkoituksensa ryhmän tutustuttamisessa ja hyvän ilmapiirin kasvattamisessa. Iltaohjelman sisällön tulee myös olla samassa linjassa riparilla opeteltavien asioiden kanssa; esimerkiksi päivän aikana käytyjä teemoja voidaan käsitellä sketseissä.

Jokainen on Jumalan luoma rakas, arvokas ihminen, joten ketään ei tule myöskään nolata. Poikkeuksena tästä isokset, jos sellainen rooli on sovittu jollekin/joillekin etukäteen. Jokaisen ryhmän kohdalla täytyy tarkkaan miettiä, miten mikäkin mahdollinen iltaohjelman osuus sopii heille.

Tärkeää on jakaa tehtävät tasan isosten kesken niin, että jokaisella on itselle hyvältä tuntuva tehtävä, tai useampikin. Joskus kannattaa myös haastaa itseään näyttelemällä uudessa sketsissä tai eri roolissa tai vetämällä joku uusi leikki. Virheitä tai unohduksia ei kannata turhaan pelätä, niistä monesti syntyy lisää koomisuutta, mikä ei haittaa ketään. Iltaohjelmaa kannattaa kuitenkin harjoitella tarpeeksi monesti, jotteivat turhat kämmit jää harmittamaan. Etsikää valmiiksi tarpeelliset rekvisiitat ja miettikää missä kohtaa iltaohjelman aikana ja kenen tehtävänä on alkaa valmistella seuraavaa juttua.

Omien sketsien ja leikkien keksiminen on myös sallittua! Tällöin etenkin täytyy varmistaa leirin vetäjältä, voiko sen ottaa mukaan ohjelmaan.

Perinteinen iltaohjelman runko: Laulu, leikki, sketsi, laulu...

ESIMERKKI ILTAOHJELMASTA:

1. Laulu: Sana Jumalan, *Viisikielinen* 61
2. Leikki: Tyynyralli
3. Sketsi: Iso Arska
4. Laulu: Kirkossa, *Viisikielinen* 248
5. Sketsi: Mäntysuopa
6. Leikki: Ponileikki
7. Laulu: Herra on minun paimeneni, *Viisikielinen* 199

:

SUOSIKKEJANI ILTAOHJELMASSA:

3 MATERIAALIPANKKI

Viimeimpänä vaan ei vähäisimpänä osuutena isosoppaassa on erilaisia leikkejä, sketsejä ja raamatunkohtia. Tilaa löytyy myös omien huippujuttujen muistiin kirjoittamiselle.

LEIKIT

”Lapsi on terve silloin kun se leikkii ja isonen silloin kun se ei osaa lopettaa...” Ihmiselle on luontaista leikkiä ja irrotella välillä. Leikinvetäjänä tarkkaile ryhmää ja päätä leikki vielä, kun ryhmällä on hauskaa. Joillakin leikeillä on myös selkeä lopetuskohtansa.

Kerro ohjeet selkeästi ja niin että kaikki kuulevat. Muista vielä ohjeiden antamisen jälkeen kysyä: Jäikö jotain epäselväksi? Onko kysymyksiä?

TUTUSTUMISLEIKIT

Nämä ovat nimensä mukaisesti uusiin ihmisiin ja ryhmään tutustumista varten. Joitakin on hauskaa leikkiä myös myöhemminkin. Alkuvaiheen leikkien on tarkoitus olla helppoja ja henkilökohtaista tilaa kunnioittavia. Eihän kenestäkään ole kivaa sotkea käsiä ja jalkoja solmuun uppo-utojen ihmisten kanssa.

1. Nimibingo

Aluksi annetaan muutama minuutti aikaa jokaisen kerätä omaan bingoruudukkoonsa (esim. 4x4) muiden osanottajien nimiä. Sitten pelataan nimibingo!

Leikinvetäjä huutaa sattumanvaraisesti osanottajien nimiä ja leikki voidaan lopettaa, kun ensimmäinen saa nimisuoran, josta ilmoitetaan huutamalla ”Bingo!” Bingoilua voidaan jatkaa myös siihen asti, kunnes joku on saanut koko ruudukon nimet käytettyä.

2. Treffit

Jokaiselle jaetaan kynä ja paperi, johon piirretään kellotaulu numeroineen. Tämän jälkeen annetaan muutama minuutti aikaa, jolloin leikkijät tapaavat toisiaan ja sopivat jokaiselle kellonlyömälle ”treffit” eri ihmisen kanssa. Kun nimet ovat paperissa, kertoo leikinvetäjä, paljonko kello on, jolloin jokainen etsii sille kellonlyömälle sopineensa treffikumppanin. Leikinvetäjä antaa aiheen tai kysymyksen, josta on keskusteltava niillä treffeillä. Kaikki kaksitoista tuntia käydään läpi ja jokaisella kerralla keskustellaan eri aiheesta.

Esimerkkejä: Montako sisarusta sinulla on? Pidätkö enemmän kissoista vai koirista? Mikä on lempiruokasi? Mitä harrastuksia sinulla on?

3. Numerokortit

Kortit voidaan ottaa esim. tavallisesta korttipakasta tai Uno-pakasta. Pakka kiertää jokaisella, niin ettei näe minkä kortin nostaa. Kun jokaisella on kortti, on aika käydä esittelykierros. Jokainen kertoo oman nimensä ja korttinsa osoittaman luvun verran faktoja itsestään.

4. Ystävyydenverkko

Tähän tarvitaan riittävän iso lankakerä. Joku isosista aloittaa kertomalla oman nimensä ja yhden asian itsestään, esim. sisarusten lukumäärän. Pitäen kiinni lankakerän päästä, hän heittää kerän seuraavalle. Jokainen esittelee itsensä ja muistaa ottaa hyvän otteen langasta ennen kuin heittää sen eteenpäin. Kun

kaikki ovat esittäytyneet, voidaan hetki ihmetellä yhdessä, millainen lanka-verkko on syntynyt ja kuinka jokaisella on siinä oma osansa, aivan kuten leirilläkin. Verkkoa purkaessa toistetaan itselle heittäneen henkilön esittely ja heitetään kerä takaisin hänelle. Nyt voidaan päästää langasta irti ja kerä se takaisin keräksi sitä mukaa, kun oma vuoro tulee kohdalle.

5. Lakana

Alussa voidaan käydä nimikierrros. Leiriläiset, miksei isoset ja vetäjätkin, jaetaan kahteen joukkoon. He istuvat lattialla ja pari isosta nostaa joukkojen väliin tarpeeksi ison lakanan tms. kankaan. Kummaltakin puolelta valitaan yksi henkilön lakanan eteen, jonka jälkeen lakana pudotetaan. Lakanan eri puolille valittujen tehtävä on sanoa mahdollisimman nopeasti toisen nimi ääneen ja nopeampi saa toisen oman joukkonsa puolelle. Jos on vaikeuksia muistaa toisen nimeä, voivat omat ryhmäläiset auttaa. Leikkiä voidaan jatkaa niin pitkään, että toisella puolella ei ole enää ketään.

6. Jonot

Ryhmässä asettaudutaan jonoon ohjeen mukaisesti. Jonoilla voi kilpailuna isosryhmien kesken tai yhdessä isossa leiriporukassa. Haastetta voidaan nostaa esim. asettautumalla jonoon ilman, että saa puhua.

Esimerkkejä jonoista: hiusten pituus, syntymäpäivä, etunimen alkukirjain, kengänkoko...

7. Uniikki

Jokainen on ainutlaatuinen ja tässä on tarkoituksena löytää asia, jonka suhteen leikkijä on uniikki ryhmässään. Seisotaan piirissä. Ensimmäinen aloittaa kertomalla nimensä ja yhden asian itsestään. Esimerkiksi: ”Minä olen Markus ja

seuraan jääkiekkoa.” Kaikki, jotka seuraavat jääkiekkoa, kerääntyvät jonoon Markuksen eteen. Sitten Markuksen on saatava jono pois edestään kertomalla tarkentavan lauseen: ”Suosikkijoukkueeni jääkiekossa on HPK.” Ne jonossa, joiden suosikkijoukkue ei ole HPK, menevät takaisin paikalleen piirissä. Markuksen on keksittävä tarkentavia lauseita kertomastaan niin kauan, kunnes jonossa ei ole ketään. Tämän jälkeen siirtyy vuoro seuraavalle. Kaikki piirissä olijat käydään läpi ja voidaan lopuksi todeta, että jokainen on uniikki jossain.

8. Hedelmäsalaatti

Istutaan tuoleilla ringissä. Yksi seisoo keskellä ja kertoo asian itsestään ja ne, joihin sama asia pätee, nousevat ylös tuoleistaan ja etsivät itselleen uuden istumapaikan (ei viereistä tuolia!). Samoin keskellä ollut koittaa ehtiä istumaan. Keskellä oleva voi myös sanoa ”hedelmäsalaatti”, jolloin jokainen leikkijä vaihtaa istumapaikkaa.

Leikkijät voidaan myös nimetä muutamaksi eri hedelmäksi, kuten banaani, mandariini, päärynä. Tällöin keskellä oleva huutaa jonkun hedelmistä ja tämän hedelmän saaneet vaihtavat paikkaa. Hedelmäsalaatilla kaikki vaihtavat paikkaa.

9. Nimipiiri

Seisotaan piirissä ja jokainen vuorollaan esittelee itsensä sanomalla oman nimensä ja tekemällä jonkin liikkeen. Muut sanovat hänen nimensä ja tekevät saman liikkeen. Liikkeen tekeminen voidaan korvata sanomalla etunimen jälkeen eläin, joka alkaa samalla kirjaimella. Eläimen tilalla voi olla myös adjektiivi tai harrastus.

10. Vatsalihhaspiiri

Maataan selällään piirissä lattialla jalat kohti keskustaa valmiina tekemään vatsalihaksia tai nousemaan istuvaan asentoon oman kykenemisen mukaan. Jokainen esittelee vuorollaan itsensä ja toiset tervehtivät. Isonen aloittaa. Esittelyn ja tervehtimisen aikana ollaan istuvassa asennossa.

noustaan ylös

"Moi, olen Jaakko."

"Moi Jaakko!"

laskeudutaan alas

11. Lännen nopein

Yksi leikkijöistä seisoo piirin keskellä. Hän pyörii hieman ja osoittaa yhtä piirissä seisojista. Tämän tehtävä on kyykistyä nopeasti ja hänen kummallakin puolella olevat kääntyvät ampumaan toisensa sanomalla kuuluvasti "pam!". Hitaampi ampujista vaihtaa keskellä olevan kanssa paikkaa. Mikäli keskellä olevan osoittama leikkijä on hitain näistä kolmesta, joutuu hän puolestaan keskelle. Voidaan leikkiä "ampumalla" toisen nimellä, jolloin tämä toimii hyvin tutustumisleikkinä. Keskellä ollut voi myös päästä leikistä pois, jolloin lopulta on kaksi leikkijää jäljellä. Heidän kesken otetaan kaksintaistelu vanhojen länkkäreiden tyyliin: selät vastakkain, viisi askelta eteenpäin, kääntyminen, "PAM!"

12. Rikkinäinen puhelin

Istutaan piirissä. Leikinvetäjä on keksinyt lauseen, jonka hän lähettää liikkeelle kuiskaamalla sen vieressään istuvan korvaan. Minkä sanan/lauseen onkaan kuullut, on se kuiskattava seuraavalle. Viesti kulkee eteenpäin kuiskaamalla, kunnes se saavuttaa viimeisen leikkijän, jonka tehtävänä on sanoa kuulemansa ääneen.

13. Evoluutio (seurakunta)

Leikkijät ovat alussa kaikki riparilaisia. Kun kaksi samalla tasolla olevaa kohtaa-
vat, he pelaavat ”kivi, paperi, sakset”, jonka voittaja siirtyy seuraavalle tasolle.
Pappi-tasolla voittamisen jälkeen pääsee leikistä pois.

Riparilainen: *levitellen käsiään ”Emmä tiiä, emmä tajuu..”*

Isonen: *hyppii innostuneena kailottaen ”Ponileikki, ponileikki!”*

Nuorisotyönohjaaja: *kahvia hörppien ”Mä oon vaan töissä täällä”*

Pappi: *kädet ristittyinä ”aamen, aamen”*

Kivi voittaa sakset, sakset voittaa paperin, paperi voittaa kiven.

14. Zip Zap

Ollaan piirissä. Oikealla puolella oleva on Zip ja vasemmalla oleva Zap. Piirin kes-
kellä oleva kääntyy johonkuhun päin, osoittaa häntä ja sanoo ”Zip” (tai ”Zap”),
jolloin piirissä olevan tulee sanoa oikealla (tai vasemmalla) puolellaan istuvan
nimi. Jos hän ei muista nimeä, se voidaan kerrata, ja hän vaihtaa paikkaa keskellä
olevan kanssa. Mikäli keskellä oleva sanookin ”Zip Zap”, on osoitetun henkilön
molemmilla puolella olevien vaihdettava keskenään paikkaa ja keskellä oleva
yrittää ehtiä jommankumman paikalle. Jos hän onnistuu, jää toinen paikanvaiht-
tajista keskelle.

15. Suomalainen bussipysäkillä

Seisotaan ringissä. Jokainen katsoo alaspäin kohti omia varpaitaan, kunnes an-
netaan käsky valita katseellaan jonkun toisen varpaat. Hetken päästä annetaan
käsky katsoa valitsemaansa henkilöä silmiin. Mikäli katseet kohtaavat, on kau-
histuneena huudettava ja peli on heidän osaltaan pelattu. Leikkiä jatketaan, kun-
nes on enää kaksi jäljellä.

16. Kuka on peiton alla?

Kuljetaan tilassa musiikin soidessa. Musiikin loppuessa kaikki kyykistyvät ja laittavat silmät kiinni. Yksi leikkijöistä peitetään peiton alle, jonka jälkeen muut saavat avata silmänsä ja arvata kuka on peiton alla.

17. Supermies

Aloitetaan kulkemalla tilassa lentäen kuten Supermies; toinen käsi edellä hie-
man etukenossa. Leikinjohtaja antaa komennon tehdä muodostelmia, jonka jäl-
keen palataan Supermies-komennolla takaisin kulkemaan yksin.

Ritari: kaksi, toinen polvistuu ja seisova lyö toisen ritariksi

Liikennevalot: kolme, ensimmäinen kyykyssä, toinen kyyryssä, kolmas seisoo,
käsillä välkkyvät "liikennevalot" pään vieressä

Kanootti: neljä menee peräkkäin kuin seisoisivat kanootissa ja alkavat soutaa

Kukka: viisi, neljä tekee käsillään terälehdet keskellä olevan ympärille

18. 2 jalkaa, 5 kättä

Joukkueille annetaan tehtäväksi koskettaa lattiaa vain tietyillä ruumiinosilla. Leikinvetäjän kannattaa miettiä ryhmien kokoa ja erilaisten asentojen toteuttamismahdollisuuksia. Esimerkiksi "neljä jalkaa, kolme kättä" voidaan toteuttaa niin, että neljä henkilöä seisoo yhdellä jalalla, heistä yksi pitää kumpaakin kättään/kämmentään lattiassa ja toinen yhtä kättä.

MYÖHEMPIÄ LEIKKEJÄ JA VÄHÄN MUITAKIN

Kun ryhmä on jo tutustunut toisiinsa ja ilmapiiri alkaa olemaan vastaanottavaisempi sekä turvallisempi, voidaan näitä leikkejä alkaa ottaa ohjelmaan.

1. Tyynyralli

Istutaan piirissä ja otetaan jako kahteen. Suurin piirtein vastakkaisille puolille annetaan tyyny ykköselle ja kakkoselle. Tyynyt kiertävät joka toisella leikkijällä ja yrittävät ohittaa toisensa. Kisatessa voittajaryhmän tyyny ohittaa toisen tyynyn.

2. Toffee

Leiriläiset ottavat toisiaan käsistä muodostaen piirin, jonka jälkeen he pujottelevat itsensä toisten käsien alta niin, että lopulta on jäljellä yksi iso rykelmä. Tämän jälkeen isokset, jotka eivät ole olleet vahtimassa sotkeutumista, tulevat paikalle ja alkavat purkaa toffeeta ohjaamalla leiriläisiä sanoen, kenen pitää kulkea ja mistä välistä. Lopuksi pitäisi saada piiri kuten alussa. **TÄRKEÄ HUOMIO:** Otetta ei saa irrottaa toisen kädestä missään vaiheessa. Selvittäjiksi voidaan valita myös muutama leiriläinen tai sotkeutajat voivat olla pelkästään isosia.

3. Hippa

Yksi on hippa, joka ottaa muita kiinni. Uudeksi hipaksi tulee se, jota edellinen hippa koskettaa.

Haarahippa: Kiinniotettu jää paikalleen seisomaan niin, että hänet voi pelastaa ryömimällä hänen haarojensa välistä.

Halihippa: Kiinniotettavan voi pelastaa halaamalla häntä.

Tunnehippa: Hippa sanoo kiinniotetulle jonkin tunteen, esimerkiksi viha, jolloin kiinniotettu jää paikalleen vihaisena. Hänet voi pelastaa matkimalla samaa tunnetta hänen edessään hetken.

Töpselihippa: Kiinniotettu laittaa kätensä vyötärölleen muodostaen molemmilla kolot. Näin hänet voi pelastaa laittamalla kätensä töpselinä koloihin.

Jänis ja kettu: Kettu jahtaa jänistä, joka voi pelastaa itsensä menemällä pensaaseen. Kaikki muut leikkijät muodostavat pensaita olemalla pareittain kyykyssä. Jänis pelastautuu menemällä pensaan toisen osapuolen viereen, jolloin toinen pensaan puolikas muuttuu ketuksi ja lähtee jahtaamaan jänikseksi muuttunutta edellistä kettua. Jos kettu saa jäniksen kiinni, vaihtuvat roolit.

4. Hymyile, jos rakastat minua

Tässä testataan pokan pitämistä. Voidaan leikkiä myös niin, että piirin keskellä oleva käy esittämässä kysymyksen piirissä olevilta, jolloin hän vaihtaa paikkaa sen kanssa, jonka pokka ei pidä. Kysyjä voi ilmeillä ja koittaa saada toisen nauramaan, mutta toiseen ei saa koskea. Vastaajan on annettava vastauksensa pokkana. Kummankin on katsottava sananvaihdon ajan toisiaan silmiin.

Ollaan piirissä ja leikinvetäjä aloittaa kysymällä vieressään olevalta: ”Minä rakastan sinua, voisitko hymyillä minulle?” Toisen on vastattava: ”Kyllä minäkin rakastan sinua, mutta juuri nyt en voi hymyillä.” Mikäli pokka pitää, saa hän kääntyä toisella puolella olevan viereen ja kysyä saman kysymyksen. Mikäli pokka ei pidä, joutuu leikkijä pois piiristä.

5. Voi kissa parkaa

Istutaan piirissä. Keskellä kulkee yksi leikkijöistä kissana, joka surkeasti naukuen menee jonkun istuvan luo. Tämän tehtävänä on pokkaa pitäen lohduttaa silittäen ja sanoen ”Voi kissa parkaa, voi kissa parkaa, voi kissa parkaa.” Kissa ja lohduttaja

katsovat toisiaan silmiin ja mikäli lohduttaja hymyilee tai nauraa, vaihtaa hän paikkoja kissan kanssa.

6. Läpsy (sanomalehtilätky, kädet)

Istutaan piirissä. Keskellä olijalla on sanomalehdestä tehty käärittynyt lätkä. Piirissä oleva isonen aloittaa sanomalla jonkun istujan nimen. Keskellä oleva koittaa ehtiä sanomalehtilätkällään koskettaa tätä polvelle, ennen kuin tämä ehtii sanoa toisen istujan nimen. Mikäli sanomalehti ehtii koskettaa ennen uuden nimen sanomista, vaihtuu keskellä oleva.

7. Kaverinryöstö

Jaetaan ryhmä kahteen rinkiin, sisärinki ja ulkorinki. Ulkoringissä yksi jää ilman paria (sisärinki muodostaa parit ulkoringin kanssa). Ulkoringissä olevat pitävät katseensa suunnattuna lattiaan, paitsi ilman paria oleva. Hänen tehtävänsä on yrittää ryöstää itselleen pari iskemällä jollekin sisäringissä olevalle silmää, jolloin hänen täytyy pyrkiä pääsemään tämän pariin. Ulkoringissä olevan tehtävänä on yrittää ottaa oma parinsa kiinni liikkumatta paikaltaan esim. koskettamalla parinsa olkapäätä. Mikäli sisäringissä oleva onnistuu pakenemaan, parinsa menettäneestä tulee uusi ryöstäjä.

8. Kuukkupööpötin

Ryhmästä valitaan kolme vapaaehtoista, jotka vievät hetkeksi pois kuuloetäisyydeltä. Heille kerrotaan, että heidän tehtävänä on selvittää, mikä loppua ryhmää vaivaa kysymällä heiltä kysymyksiä. Esim. ”Minkä väriset sukat sulla on?” ”Mikä on sun lempikuukausi?” Lopuille kerrotaan, että heidän tulee vastata edelliselle esitettyyn kysymykseen. Ensimmäinen vastaaja vastaa yhdessä sovitun sanan, esim. kuukkupööpötin. Jos ei muista edelliselle esitettyä kysymystä, on

vastattava yhdessä sovittu vastaus. Vapaaehtoiset tulevat yksi kerrallaan ryhmän luo kyselemään ja saavat esittää kysymyksiä niin pitkään, kunnes he uskovat ratkaisseensa (ja kertovat tämän ääneen), millä perusteella muut vastauksiin antavat. Tämän jälkeen seuraava vapaaehtoinen saa tulla tilaan ja edellinen liittyy ryhmään. Antakaa aplodit vapaaehtoisille.

"Mikä sun nimi on?"

-Kuukkupööpötin

"Missä me ollaan?"

-Mari

9. Tarzan / herrasmiehesti / James Bond

Yleisöstä valitaan 3 vapaaehtoista, jotka vuorollaan yrittävät pelastaa pulassa olevan Janen, mutta matkalla apuun on paljon esteistä, joista on suoriuduttava mahdollisimman hyvin. Lopuksi katsojat äänestävät voittajan.

Nuori neito, Jane, on pulassa ja huutaa apua. Tarzan kuulee tämän ja lähtee pelastamaan Janea. Matkalla apuun Tarzan kulkee liaanilla, vastaan tulee muun muassa krokotiili, villiintynyt norsulauma ja ilkeä gorillanmetsästäjä. Pelastettuaan Janen, Tarzan lausuu runon neidolle.

10. Norjalainen jalkaleikki / Ruotsalainen hippa

Leikkijät asettuvat rinkiin niin, että jalkaterät osuvat vieressä olevan jalkoihin ja pitävät toisiaan kädestä kiinni. Leikinvetäjä siirtää toista jalkaansa niin, että koskettaa sillä vasemmalla puolella olevan jalkaa. Vieressä olevan on siirrettävä sitä jalkaa, johon edellinen on koskenut ja koskee sillä seuraavan jalkaa. Jos leikkijä kaatuu, hän tippuu pois. Tätä voidaan leikkiä myös useammassa ringissä.

11. Hampaattomat eläimet

Vanhainkodin asukkaat ovat käyneet eläintarhassa ja kertovat toisilleen, millaisia otuksia näkivätkään. Tekarit ovat kaikilta kadonneet, joten puhua täytyy niin, etteivät hampaat näy. Istutaan piirissä ja viereistä katsotaan silmiin ja kerrotaan tälle eläimen nimi. Kumpikaan ei saa nauraa tai hymyillä tai näyttää hampaitaan, muutoin tippuu pelistä pois. Leikkiä voidaan vaikeuttaa niin, että missä kohtaa vain nauraakaan, tippuu pois. Vaikeutta voidaan tuoda myös niin, ettei saa käyttää jo sanottua eläintä tai tippuu pelistä.

12. Hymynheitto

Piirissä olevista vain yhdelle on sallittu hymyileminen. Hän hymyilee ja voi naurakin, kunnes riisuu kädellään hymyn pois naamaltaan ja heittää sen toiselle, joka saa vuoron hymyillä. Muiden tehtävänä on olla pakkana ja tarkkana, kenelle hymy heitetään. Jos hymyilee tai nauraa vaikkei ole oma vuoro, putoaa pelistä.

13. Maa, meri, laiva

Leikkijät aloittavat keskiviivalta, joka on meri. Maa on leikinvetäjästä katsottuna vasemmalla ja laiva oikealla. Leikinvetäjä seisoo merkinä meriviivasta ja antaen käskyn, muut juoksevat annettuun suuntaan. Viimeisenä paikalle ehtinyt tai väärään suuntaan lähtenyt voidaan tiputtaa pois tai hänestä voidaan tehdä uusi käskynantaja.

14. Raamattunaps

Seisotaan ringissä oikea käsi kämmen ylöspäin. Vasemman käden etusormi laitetaan vieressä olevan oikean käden kämmenen päälle. Leikinvetäjä aloittaa lukemaan jotain raamatunkohtaa ja hetken päästä sanoo ”naps”. Kun sanotaan ”naps”, pitää yrittää saada vieressä olevan etusormi kiinni ja samalla pelastaa

oma etusormi toisella puolella olevalta. Ne, joiden etusormi saatiin kiinni, tippuvat pois pelistä. Leikin vetäjä jatkaa lukemista, kunnes taas sanoo ”naps”. Voittaja on viimeisenä pelissä oleva.

15. Kymmenen tikkua laudalla

Tarvitaan pienehkö lauta, josta saadaan kiikkulauta esimerkiksi kiven avulla. Laudalle kootaan kymmenen tikkua. Yksi pelaajista polkaisee laudan ja huutaa toisen pelaajan nimen. Hänestä tulee etsijä ja hän jää keräämään kymmenen tikkua takaisin laudalle, ja sillä aikaa muut juoksevat piiloon. Kun tikut ovat laudalla, etsijä huutaa ”Kymmenen tikkua laudalla!” ja lähtee etsimään piiloutuneita. Nähdessään piiloutuneen, on etsijän koskettava jalallaan lautaa ja huudettava nähdyn nimi. Löydetty tulee laudan luo ja hänet voi pelastaa polkaisemalla tikut laudalta ja huutamalla ”Kaikki pelastettu!” Etsijä vaihtuu viimeistään, kun hän on nähnyt kaikki piiloutuneet.

16. Tuolileikki

Piirissä on tuoleja yksi vähemmän kuin leikkijöitä. Tuolien selät ovat keskustaa kohti ja leikkijät kiertävät musiikin tahdissa tuoleja. Kun musiikki lakkaa, leikkijät istuvat tuolille. Ilman istumapaikkaa jäänyt tippuu pois. Joka kierroksen jälkeen vähennetään piiristä yksi tuoli, kunnes lopulta on yksi tuoli ja kaksi leikkijää. Viimeiselle tuolille istuneesta tulee voittaja.

17. Porokilpailut

Seisotaan piirissä ja otetaan laukantahti rummuttamalla käsillä reisiä. Porokilpailuissa sattuu ja tapahtuu kaikenlaista. Leikinvetäjä selostaa ja kertoo miten käy. Samoja tapahtumia voi olla useita leikin aikana. Tapahtuman jälkeen laukka aina jatkuu. Lopuksi voidaan ottaa loppukiri maaliin. Tapahtumia voi keksiä lisää.

Vesieste: *hypätään yhtä aikaa ja huudetaan "splash"*

Oksa: *käydään kyykyssä*

Revontulet: *osoitetaan taivaalle ja huudetaan "ooh"*

Yleisö: *taputetaan ja huudetaan kannustusta*

Turistit: *räpsitään valokuvia kädet kamerana ja sanotaan "räps räps räps"*

Äiti: *vilkutetaan ja huudetaan "hei äiti"*

18. Tervapata

Maahan piirretään iso ringi ja sen keskelle pieni ringi eli tervapata. Leikkijät valitsevat isolta ringiltä oman paikkansa, katse kohti tervapataa. Yksi jää kuitenkin kiertäjäksi, jonka tehtävänä on kiertää muiden selän takana, tiputtaa kädestään jonkun taakse kaikille näytetty esine, esim. puukeppi. Tämän jälkeen hän yrittää ehtiä kiertämään kierroksen takaisin siihen kohtaan, johon hän esineen tiputti. Hän, jonka taakse esine tiputettiin, ottaa esineen mukaansa, lähtee kiertämään vastakkaiseen suuntaan kuin esineen tiputtanut ja koittaa ehtiä ennen tätä takaisin paikalleen. Ensimmäisenä paikalle ehtinyt saa jäädä siihen, toinen jatkaa kiertäjänä. Tervapataan joutuu, mikäli ei huomaa esinettä takanaan ennen kuin kiertäjä on ehtinyt takaisin paikalle. Tervapadasta pääsee pois jonkun toisen joutuessa sinne. Voidaan myös määrittää tietty aikaraja, jonka jälkeen tervapadasta pääsee pois.

LAULULEIKIT

Monien rakastamat, monien vihaamat. Laululeikeissä on yleensä helposti mieleen jäävä rytmi ja sanat, joihin erilaiset liikkeet sitoutuvat. Yleensä tarvitaan yksi tai useampi esileikkijä aloittamaan ja näyttämään kuinka homma toimii.

1. Maksa ja perna

Laululeikkien aatelia! Ryttylään maksan ja pernan toi nuorisotiimi 14–15. Osoita etusormella nimettyä kehonosaa (tai lähinnä olevaa kohtaa itsessäsi) ja taputa!

“Maksa ja perna, maksa ja perna, maksa ja perna ja taputus.

Perna ja varvas, perna ja varvas, perna ja varvas ja taputus...”

Järjestys: Maksa-Perna-Varvas-Napa-Korva-Kitalaki-Takahammas-Maksa

2. Nooan arkki

1. Nooa rakenna, Herralle arkki, arkki. *(nyrkkejä koputellaan vastakkain)*

Nooa rakenna Herralle arkki, arkki.

Rakenna se honkapuusta puusta. *(käsiä heilutellaan kuin puita)*

Lapset Jumalan. *(kädet sylissä kuin lasta tuudittaisi)*

Kertsi:

Siis nouse ja kiitä ja ylistä Herraa, Herraa.

(läpsy, oikea käsi ylös, läpsy, vasen käsi ylös, läpsy, heiluta molempia käsiä)

Nouse ja kiitä ja ylistä Herraa, Herraa.

Nouse, kiitä, ylistä Herraa, Herraa.

Lapset Jumalan.

2. Kutakin eläintä arkkiin kaksi meni, meni. *(peukaloin ja etusormin kiivetään ylös)*

Kutakin eläintä arkkiin kaksi meni, meni.

Kenguru ja elefantti fantti. *(pomppuja, tehdään norsun kärsä käsillä)*

Lapset Jumalan.

(Kertsi)

3. Neljäkymmentä päivää satoi, tulvi, tulvi.

(lasketaan käsiä alas heilutellen sormia, alhaalta nousee tulva)

Neljäkymmentä päivää satoi, tulvi, tulvi.

Melkein kaikki nukkua alkoi... *(laulu hidastuu ja kädet tyynyksi poskelle)*

Lapset Jumalan.

(Kertsi)

4. Liiton merkki taivaalle nousi, nousi. *(piirretään suuri kaari kädellä)*

Liiton merkki taivaalle nousi, nousi.

Herran kansa sousi, sousi, sousi. *(soutuliikettä molemmin käsin)*

Lapset Jumalan.

(Kertsi)

3. Ponileikki

Legendaariseen ponileikkiin harva kaipaa sanoja, mutta tässä yksi versio.

”Tuolta he tulevat poneillansa, pienillä pyöreillä poneillansa.

Tuolta he tulevat poneillansa ja näin he meille kertoo:

Vatsa vatsa vatsaa vasten, kylki kylki kylkeä vasten,

peppu peppu peppua vasten. Näin he meille kertoo.”

4. Mopoauto

Vähän kuin ponileikki. Muista käsilläsi ripustaa, veivata ja popittaa.

”Tuolta he ajavat mautoillansa, pienillä mustilla mautoillansa.

Tuolta he ajavat mautoillansa ja näin he meille kertoo:

Ripusta, ripusta wunderbaumi, veivaa, veivaa ikkunat auki,

popita, popita subbarit rikki. Näin he meille kertoo.”

5. Esterin auto

Seisotaan piirissä ja jokainen toistaa vetäjän jälkeen. Jokaisella kierroksella vedetään isommalla asenteella ja vaihdetaan autoon uusi osa: renkaat, vaihteet, wunderbaum yms. Lopuksi vaihdetaan moottori, joka kuitenkin räjähtää huutamisen jälkeen ja näin ollen lopettaa leikin.

Esterin auto on Datsun G, *(kädet kuin auton ratilla)*

sillä se Esteri kurvailee. *(kurvaillaan ratin kanssa)*

Mummo kun saapuu kaupunkiin *(kädet lantiolle, pyöritään kerran ympäri)*

autoon uudet pyyhkijät vaihdettiin. *(käsillä vinkkariliikettä)*

Ahaa! *(askel eteen, näytetään peukaloa ylöspäin)*

Ou jee! *(fistpump)*

Bensa palaa! *(sormia heilutellen nostetaan käsiä alhaalta ylös)*

Moottori huutaa! *(käsiä heilutellaan ilmassa)*

6. Yogi-bear

I know someone you don't know: Yogi, Yogi.

(osoita itseä, osoita toisia, pyöritä Yogin kohdalla kättä mahan päällä)

I know someone you don't know: Yogi, Yogi Bear.

Yogi, Yogi Bear, Yogi, Yogi Bear.

I know someone you don't know: Yogi, Yogi Bear.

Yogi has a little friend: Boo Boo, Boo Boo.

(kuvaa käsilläsi "pientä")

Yogi has a little friend: Boo Boo, Boo Boo.

Boo Boo, Boo Boo Bear, Boo Boo, Boo Boo Bear.

Yogi has a little friend: Boo Boo, Boo Boo Bear.

Yogi has a sweet girlfriend: Cindy, Cindy.

(neitimäinen polvienkoukistus, pienet ja suloiset liikkeet koko kehossa)

Yogi has a sweet girlfriend: Cindy, Cindy Bear.

Cindy, Cindy Bear, Cindy, Cindy Bear.

Yogi has a sweet girlfriend: Cindy, Cindy Bear.

They all have an enemy: Ranger, Ranger.

(käsistä ase, jolla tähdätä)

They all have an enemy: Ranger, Ranger Smith

Ranger, Ranger Smith, Ranger, Ranger Smith.

They all have an enemy: Ranger, Ranger Smith.

7. Laurenzia

Jokaisen “Laurenzian” ja viikonpäivän kohdalla kyykätään. Jokaisen säkeistön jälkeen lisätään yksi viikonpäivä, kunnes koko viikko on koossa.

“Laurenzia, pieni Laurenzia vaan, ah milloinka sinut nähdä saan.

Kun on maanantai. *(Kun on tiistai, kun on keskiviikko...)*

Ah, kunpa tulisi maanantai *(tiistai, keskiviikko...)* ja näkisin pienen Laurenzian.”

8. Apinan räkä

Viidakon apinat seisovat ringissä ja pitävät oikeaa kättä oikean puoleisen vieruskaverin vasemman käden alla. Räkäpallero siirtyy läpsäyttämällä oikealla kädellä vasemman puoleisen vieruskaverin oikeaa kämmentä. Laulun loputtua ”PLÄTS”:iin räkä jää sille kädelle, jota tuossa kohtaa läpsäytetään. Leikkijä, jolle räkä jäi käteen, pääsee pois ringistä.

“Viidakossa, missä kukaan ei nää, siellä villit apinat temmeltää.

Ne kaivaa räkää nenästään. Kuka saa sen klöntin, kuka saa sen klöntin,

kuka saa sen klöntin käteen PLÄTS!”

9. King of the Jungle

Toistetaan pariin otteeseen nopeutuvalla tahdilla.

Who: rapsuta päätä mieltien.

King: kruunu käsistä päähän.

Jungle: Käsiä heilutetaan kuin puita.

Uga: Lyödään rintaan kuin gorilla.

Sea, bubble: Uidaan kuin kalat.

Universe: Tehdään maapallo käsillä.

Me: Osoitetaan itseä.

Yes: Käsi nyrkissä voittajan elein.

Who is the king of the jungle? Uga uga uga!

Who is the king of the sea? Bubble bubble bubble.

Who is the king of the universe and who is the king of me?

I'll tell you: J-E-S-U-S.

Yes! He is the king of the universe, the jungle and the sea!

10. Auringonkukka

Tässä on siemen, (kämmen ylöspäin)

se putosi maahan. (kämmen alaspäin)

Aurinko paistoi, (piirretään kädellä aurinko)

sade kasteli maan. (liikutellaan sormia ja lasketaan käsiä alas)

Se kasvoi ja kasvoi ja kasvoi, (nostetaan käsiä ylös kasvoi-sanan kohdalla)

mutta mikä se on? (kädet sivuilla)

Se on auringonkukka!

Auringonkukka on kaunein kukka pihamaan.

(heilutetaan käsiä pään päällä ja pyöritään ympäri)

Auringonkukka on kaunein kukka pihamaan.

11. Undulaatti

"Mä pieni undulaatti oon *(tehdään käsillä pienet siivet)*
aina niin nälkäinen. *(hierotaan vatsaa)*
Mun kotiväki, mun kotiväki *(piirretään talo)*
on niin saita. *(tehdään käsillä rasti)*
Ne tarjoo silliä aina vaan, *(yhteenpainetut kädet uivat kaloina)*
mut sitä en halua. *(puistellaan päätä)*
Vaan haluaisin, vaan haluaisin *(nyökytellään päätä)*
cocacolan ja jätskin." *(juodaan isosta lasista ja nuolaistaan jätskiä)*

Laulua voidaan laulaa eri tyyleillä. Esimerkiksi saksalainen on jäykästi ja armeijatyylillä, ranskalainen hienosteleva ja pienesti, amerikkalainen suurta, kiinalainen pientä, ruotsalainen liikkeet tulevat yhden sanoja jäljessä tai vähän miten sattuu.

12. Vauvahai

Vauvahai, pam pam padam pam x2
(peukalo-etusormi yhteen, liikutellaan auki-kiinni)
Äitihai, pam pam padam pam x2
(peukalo ja loput sormet yhteen. liikutellaan auki-kiinni)
Isähai, pam pam padam pam x2
(kädet kyynärpäästä auki-kiinni)
Vaarihai, pam pam padam pam x2
(kädet suorina auki-kiinni)
Tyttö ui, pam pam padam pam x2
(uintiliike käsillä)
Hait hyökkää, pam pam padam pam x2
(kädet kyynärpäästä auki-kiinni)
Poika pelastaa, pam pam padam pam x2

(käsi silmien yläpuolella tähyillen)

Tuhma hai, pam pam padam pam x2

(heristellään sormella "soosoo")

13. Hillosipuli

Taputetaan käsillä rytmiä lyöden kädet ensin yhteen ja sitten polviin. Leikin vetäjä aloittaa sanomalla "Maija pölli meidän kaikki hillosipulit", johon Maija vastaa "Mitä? Minä?". Kaikki muut vastaavat "Niin, sinä". Maija vastaa tähän "Minulla on alibi" ja muut kysyvät "No kuka se sitten oli?". Maija aloittaa lorun alusta vaihtamalla oman nimen tilalle jonkun toisen.

"Maija pölli meidän kaikki hillosipulit"

Maija: "Mitä? Minä?"

Kaikki: "Niin, sinä"

Maija: "Minulla on alibi"

Kaikki: "No kuka se sitten oli?"

14. Swing low

Vähän erilainen versio tutusta laulusta.

Swing low, sweet chariot

(golflyönti, näytetään käsillä matalaa, tikkarin nuolaisu, ohjastetaan hevosia)

comin' for to carry me home.

(kutsutaan käsillä, neljä sormea pystyyn, kaksi sormea, kädet kuin vauva sylissä, osoitetaan itseä, kädet talon katoksi)

Swing low, sweet chariot,

comin' for to carry me home.

I looked over Jordan

(osoitetaan itseä, tähyilyä, kurkataan olkapään taakse, harjataan hampaita)

and what did I see,

(piirretään sormella kysymysmerkki, osoitetaan itseä, tehdään sormilla C)

comin' for to carry me home.

A band of angels comin' after me,

(ilmakitaran soittoa, kädet sivuilla siipinä, kutsutaan käsillä, osoitetaan peukalolla selän taakse, osoitetaan itseä)

comin' for to carry me home.

15. Muumijaffa

Seisotaan ringissä kämmenet ylöspäin. Vasen käsi laitetaan vieressä olevan oikean käden alle. Lauletaan laulua:

"Mu-mu-mu-muumi, ja-ja-ja-jaffa, ne kelpo li-li-li-limppareita on on on. Mu-mu-mu-muumi, ja-ja-ja-jaffa, ne kelpo li-li-li-limppareita on, niin on!"

Samaan aikaan leikinvetäjä laittaa oikealla kädellä läpsyn kulkemaan kädestä käteen. Näin läpsy liikkuu laulun aikana eteenpäin. Läpsy voi liikkua eri tahdissa kuin laulu. "Niin on" on-sanan kohdalla se, jolle läpsy jää, tippuu pois pelistä. Laulu aloitetaan alusta, kunnes jäljellä on enää yksi leikkijä. Tätä voidaan leikkiä myös useammassa ringissä.

SKETSIT

Mitäpä olisi iltaohjelma ilman sketsejä? Sketsien tarkoitus on naurattaa, rentouttaa ja ryhmäyttää. Isosten on hyvä harjoitella sketsit ennen esitystä ainakin pariin otteeseen, jottei se naurata näyttelijää liikaa ja jotta muistaa sanat ja tietää toisen esitystyylin. Joitakin sketsejä voidaan vetää samoilla hahmoilla pitkin viikkoa, jolloin ne muodostavat ns. jatkiksen. Sketsit eivät ole kiveen hakattuja, joten niitä voi ja kannattaa muutella tilanteeseen sopivalla tavalla. Sketsejä saa ja on jopa suotavaa muokata tai keksiä uusia. Päästä mielikuvituksesi valloilleen!

1. Ninnit / pikkutyttö

Mato:

Ninni tulee isän luokse kädessään mato.

Ninni: Isi, voiksä pestä mun madon?

Isä: No en todellakaan pese mitään matoa!

Ninni: Pese nyt, pliiis!

Isä: No en varmana, vie se pois.

Ninni: Mut Matinki isi pesi!

Ninni alkaa itkeä ja huutaa, isä ei kestä tätä ja pesee lopulta madon.

Ninni: Isi, paloittele mun mato!

Isä: No en paloittele!

Ninni: Mutta ku Matinki isi paloitteli!

Ninni alkaa huutaa ja isä paloittelee madon

Ninni: Paista mun mato!

Isä: No en paista!

Ninni: Paista se! Matinki isi paisto!

Ninni alkaa huutaa ja isä paistaa madon

Ninni: Syö mun mato!

Isä: No en varmana syö!

Ninni: Mutta Matinki isi söi!

Ninni alkaa huutaa. Lopulta isä syö madon ja kuolee

Ninni: Noin Matinki isille kävi!

Hamsteri:

Työmiehet tulevat asentamaan kokolattiamattoa. Työn valmistuttua he huomaavat keskellä lattiaa maton alla möykyn ja ihmettelevät mikä se on. Toinen työmiehistä on hukannut pastillirasian ja olettavat sen olevan maton alla. He talloivat möykyn tasaiseksi ja äiti saapuu paikalle maksamaan työstä sanoen *"Löysin keittiön pöydältä pastillirasian, se on varmaan teidän"* ja ojentaa rahat ja pastillirasian. Samalla Ninni saapuu huoneeseen ja kysyy *"Onko kukaan nähnyt mun hamsteria, se on kadonnut"*. Työmiehet katsovat mattoa ja toisiaan ja poistuvat nopeasti kiusaantuneena pois.

Ninni ei syö:

Äiti tuo puurolautasen Ninnin eteen. Ninni sanoo että *"Ninni ei syö"*. Äiti yrittää saada Ninnin syömään sanoen *"Syö nyt", "Puuro on terveellistä"* jne, kunnes lopulta alkaa ihmettelemään ääneen *"No miksi Ninni ei syö?"*, johon Ninni vastaa, että *"Ninni ei syö, koska Ninnillä ei ole lusikkaa"*

Eskimo:

Junassa istuu matkustaja, joka lukee lehteä. Ninni kiinnittää huomionsa häneen yrittäen nähdä matkustajan paremmin.

Ninni: Anteeks, mutta ootteko te eskimo?

Matkustaja: En ole

Ninni: Ooksä ihan varma?

Matkustaja: Olen, mä en ole eskimo

Ninni: Ooksä eskimo, oikeesti?

Matkustaja: No en ole!

Keskustelu jatkuu, kunnes matkustaja hermostuu

Matkustaja: No okei! Mä olen eskimo!!

Ninni: No mut et sä kyllä yhtään näytä eskimolta...

2. Igor ja Sergei

Hätäntynyt mies ryntää saliin ja selittää olevansa Igor, kaalinkasvattaja, joka on saanut käsiinsä mafian salaisia papereita. Mafia on lähettänyt hänen peräänsä Sergein, joka jo juokseekin paikalle huutaen Igoria. Hetken Sergei jahtaa Igoria ja saa tämän lopulta kiinni. Sergei sanoo Igorille, että ”Pomo käski...” ja tekee sen mitä pomo oli käskenyt. Esimerkiksi ”Pomo käski näyttää sulle kaapin paikan” ja sitten osoitetaan missä kaappi on.

Mielikuvitusta käyttäen näitä voi keksiä lisää, mutta tässä muutama esimerkki: *näyttää taivaan merkit, näyttää kaapin paikka, heittää sun lusikka nurkkaan, hiillostaa sua, katkaista kurkku, poistaa päiväjärjestyksestä, ottaa pois Päiviltä, vetää nenästä, laittaa jauhot suuhun, hiljentää sut, potkaista tyhjää, näyttää kuka täällä määrää, muistuttaa kenen kanssa olet tekemisissä, näyttää mistä kenkä puristaa, ottaa susta mittaa, pistää kylmäksi, pistää matalaksi, potkaista tyhjää, sanoa pari painavaa sanaa (lentokone, risteilyalus...), pomo sanoi että allekirjoitit kuolemantuomiosi (näyttää paperia ja Igor toteaa: ”on se mun nimmari”) jne...*

3. Niskat jumissa

Joku seisoo bussipysäkillä katsoen ylöspäin. Hetken päästä paikalle saapuu toinen henkilö, joka alkaa itsekseen miettiä, mitä paikalla olija katselee ja pysähtyy katsomaan itsekin ylöspäin. Paikalle saapuu vielä muutama henkilö lisää ja

alkavat katsoa ylöspäin. Pian joku kysyy ensimmäiseltä “Hei, mitä me oikein katsellaan”, johon hän vastaa “En tiedä muista, mutta mulla on ainakin niskat ju-missa”.

4. Toivo ja Lempi 1

Alleviivatut kohdat toteutetaan mahdollisimman konkreettisina. Toivolla ja Lempillä kannattaa olla keskellään kassi, josta saadaan tavaroita.

Kertoja: Tämä on rakkaustarina suloisesta Suomestamme, lempiväisten luvasta maasta. Mikä idylli, Toivo ja Lempi, nuori kaunis pari, istuvat elämänsä ihainta ehtoota Salolammen rannalla. Tulette kokemaan hellyttävimmän lemmentarinan, minkä koskaan olette kuulleet.

Sinä iltana ei ollut ketään muita koko maailmassa, kuin vain he kaksi. Toivo ja Lempi. He katselivat haltioituneena kuuta (*paperinen Q-kirjain*) taivaalla. Lehtiä (*sanomalehtiä*) tippui puusta, oli jo orastava syksy. Nuori pari istui kankaalla ja unelmoi kuin ketkä tahansa lempiväiset, puhumatta mitään. He vain seurailivat ajatustensa kulkua (*ajatuskuplia kuljetellaan*) ja aina välillä he kiinnittivät katseensa (*katsovat toisiaan*) toisiinsa.

Heidän lempensä oli vielä lapsenkengissä. Lisäksi kaikilla rakastavasilla on omat pakolliset kuvionsa (*jokin askelkuvio*). Toivo halusi avata keskustelun, mutta puhui onneton omaan pussiinsa. Kyllä Lempikin tunsu Toivon tunteet ja havaitsi rakastettunsa olevan aivan hillona (*maistelee sormellaan Toivoa ja maiskuttelee hillon hyvää makua*).

Toivo yritti kaikkensa tehdäkseen vaikutuksen Lempiin. Hän aikoi heittää huulta (*repii huultansa irti*), mutta mikä kumma oli, kun huuli ei tahtonut irrota. Hän yritti tehdä valloituksen hattutempulla (*heittelee hattuaan*), mutta Lempi alkoi moimesta loukkaantuneena soittaa poskeaan (*ottaa poskestaan kiinni ja pärryyttää sitä*) ja viittasi kintaalla koko hommalle.

Vihdoin oli vuorossa tuhannen taalan kysymys (tonnin seteli): Rakastatko minua? Silloin tytön rakkaus syttyi (sytytetään tulitikku) Hän oli aina etsinyt tuollaista suoraselkäistä miestä (*mittailee Toivon selän suoruu*ta). Hän oli sokea (hapuilee käsillään) rakkaudesta.

Toivon sydämeltä vierähti kivi ja he alkoivat vetää yhtä köyttä. Toivo ryhtyi laulamaan, mutta lauloi nuotin vierestä (nuotti suun vieressä) Siitä Lempi otti nokkiinsa ja alkoi piikitellä Toivoa. Tästä suuttuneena Toivo lähti lätkimään (läiskii kärpäslätkällä ilmaa) ja Lempi oli toivoton, kunnes Toivo tuli takaisin.

Tuntui kuin koko rakkauskertomus olisi mennyt pipariksi (piparin murustelua). Nyt se oli yhtä soutamista ja huopaamista (toinen soutaa ja toinen huopaa) Välillä Lempi syttyi ja sammui (tulitikku). He olivat tosissaan napit vastakkain.

Tämä tarina sai lopulta onnellisen päätöksen. Alkoi sataa ja nuoripari etsiytyi sateensuojaan (sateenvarjo). Sieltä he löysivät rakkauden punaisen langan (varjosta löytyy punainen langanpätkä). He lupasivat rakastaa toisiaan niin myötä- kuin vastamäessä (käsillä aaltoliikettä), kunnes Toivo potkaisee tyhjää ja Lempi heittää lusikan nurkkaan.

5. Toivon ja Lempin myöhempi lempi

Kertoja: Viime tapaamisestamme on jo kulunut aikaa. Mutta yhä suloisessa Suomessamme rakastuneet Toivo ja Lempi istuvat vierekkäin, muistelevat menneitä vuosiaan ja purkavat elämänsä värikästä lankavyvyhtiä. Uutena avioparina he olivat usein istuskelleet katsellen kuuta ja Toivo silitteli (silitysrauta) Lempin hiuksia.

Alku on kuitenkin aina hankalaa, sopeutuminen ja toisen hiominen (hiekkapaperi) vie oman aikansa. Lempi rakasti kodin laittamista ja istutti kukkia (laittaa leikkokukkia istumaan). Toivo oli tohvelisankari. Hän oli joutunut kokonaan Lempin

tohvelin alle. Asiat kuitenkin muuttuivat, kun Toivo otti itseään niskasta kiinni ja astui esiin ja huomasi pärjäävänsä omin eväin.

Toivo tunsu itsensä varmemmaksi ja rohkeammaksi ja hän alkoi vilkuilla ympärilleen ja iskeä silmää muillekin naisille. Toivo yritti kuitenkin pimittää (*musta kangas väliin*) asian Lempiltä ja vetää tätä nenästä syöttämällä valheita omista menoistaan. Lempiä ei kuitenkaan niin vain sahattu silmään. Hän koetti olla ovela ja lypsää Toivolta tietoja. Toivo taisteli itsensä kanssa, sillä olihan hän naimisissa, mutta rakkauden nuolet olivat lävistäneet hänen sydämensä (*paperisen sydämen läpi nuoli*) ja niin Toivo oli tehnyt syRJähypyn (*hyppää sivuun*).

Kun Toivo seuraavan kerran tuli kotiin, Lempi päätti pitää tulisen nuhdesaarnan (*tulitikku*), mutta Toivo viis veisasi moisesta. Siitäkös Lempi loukkaantui verisesti (*ketsuppia*) ja päätti lähteä nykimään.

Ajan kuluessa yksin eläminen alkoi maistua puulta ja Lempi päätti ottaa ratkaisevan askeleen kotiin. Tultuaan kotiin Lempi mittasi Toivoa kiireestä kantapäähän (*mittanauhalla*) ja päätti jäädä. Toivo olikin jo ehtinyt kaivata Lempiä ja elätellyt toiveita tämän saapumisesta.

Tästä alkoi Toivon ja Lempin elämässä uusi vaihe ja he päättivät kulkea rinta rinnan onnellisina elämäänsä, kunnes he poistuvat keskuudestamme.

6. Onks porkkanoit?

Pupu tulee rautakauppaan ostamaan porkkanoita. Pupu tulee paikalle, kysyy kysymyksen ja vastauksen saatuaan poistuu. Tulee hetken päästä uudestaan ja kysyy uudelleen. Tätä jatkuu, kunnes myyjä lopulta hermostuu.

Pupu: Onks porkkanoita?

Myyjä: No ei oo

P: Onks porkkanoita?

M: No ei edelleenkään oo, tää on rautakauppa!

P: Onks porkkanoita?

M: No ei ole ymmärrä jo!

P: Onks porkkanoita?

M: No ei ole! Jos sä vielä kerranki tuut tänne kysyy porkkanoita niin naulaan sut 12 tuumasil rautanauloilla toho seinälle!

P: Onks 12 tuumasii rautanauloi?

M: Just pääs loppuu, näiks sä ton joka just lähti, hän osti viimeiset rautanaulat.

P: Okei, onks porkkanoita?

7. Mäntysuopa

Vaimo on avioliiton hallitseva osapuoli, melkoinen diktaattori. Kun vaimo lähtee tyttöjen kanssa ostoksille, antaa hän miehelle sille aikaa tehtäväksi kotitöitä: siilitä ja vaihda verhot, tiskaa astiat, kastele kukat, luutua lattiat...

Mies jää nöyrästi siivoamaan, kunnes ovikello soi. Kaverihan se sieltä tulee, kyselee kuulumisia ja pyytää lähtemään kaupungille kanssaan. Mies kertoo siivonneensa koko päivän ja vieläkin on sitä ja tätä tekemättä, ei hän minnekään ehdi lähteä.

Kaveri tuhahtaa ja käskee miestä ryhdistäytymään, *"Ootsä mies vai hiiri?"* Kaveri vannottaa miestä, ettei tämä enää jää vaimonsa tossun alle ja he harjoittelevat vastaamaan kovaan ääneen ja kertomaan vaimolle suorat sanat: *"Se on loppu nyt!"* Ujosta ja juuri ja juuri kuuluvasta äänestä päästään sopivaan äänentagoon, lähes vihaiseen huutoon. Kaveri lähtee odottelemaan miestä kaupungille. Yksikseen mies hokee ja harjoittelee *"se on loppu nyt, se on loppu nyt!"*

Kun vaimo palaa kotiin, hän huomaa kesken jääneet kotityöt ja mies toteaa jyrkästi: *"Se on loppu nyt!"* Vaimo vastaa uhkaavasti: *"Jaa niin mikä on loppu?"* Mies ujosti toteaa: *"Mäntysuopa."*

8. Jumala on ihmeellinen / Halleluja

Mummo lukee Raamattua ja istuu penkillä nuoren henkilön vieressä. Yhtäkkiä mummo innoissaan nousee pystyyn ja huutaa: *"Halleluja! Kyllä Jumala on ihmeellinen!"* Nuorukainen kysyy: *"No mitäs se muka on tehnyt?"* Mummo selittää Jumalan johdattaneen Israelin kansan meren yli ilman, että heidän jalkansa kastuivat. Nuorukainen vastaa tyyliä: *"Onhan se todistettu, että Punaisessa meressä oli silloin vaan muutama sentti vettä."* Mummo istuu masentuneesti alas ja jatkaa lukemista. Kohta hän pompahtaa takaisin ylös huutaen: *"Halleluja! Kyllä Jumala on ihmeellinen!"* Nuorukainen kysyy mummolta, että mitä nyt taas. Mummo hehkuttaa Jumalan hukuttaneen Egyptin sotajoukot vain muutamaan senttiin vettä!

9. Ei kestä

Joku istuskelee penkillä lueskellen sanomalehteä. Paikalle tulee raskaana oleva nainen, joka kysyy, onko viereinen penkki vapaana, voiko sille penkille istua. Vastaus on myöntävä ja nainen kiittää, on istumaisillaan penkille, kun hänelle vastataan *"Ei kestä."* Nainen säikähtää ja alkaa kysellä, mitä ei kestä? Onko penkissä jotain vikaa? Voiko siihen istua? Sanomalehdenlukija vastaa myöntävästi ja nainen kiittää. Hänelle vastataan taas: *"Ei kestä."* Tilanne toistuu pariinkin otteeseen, kunnes nainen hermostuu, läksyttää sanomalehdenlukijaa ja poistuu vihaisena paikalta.

10. Hyvää päivää kirvesvartta

Vanha isäntä veistää kirvesvartta ja juttelee itseksensä turistikaudesta.

Vaari: Taas on kesä. Taas niitä turistejakin alkaa tulla. Enhän minä ole kuullut mitään enää viiteen vuoteen, mutta aina ne kyselee niitä samoja, että osaan minä kuulemattakin vastata. Ensinnä ne pyörii ihan eksyksissä ja tarpeeksi pyörityään niiltä hajoaa auto. Sitten ne tulee pyytämään apua ja kohteliaasti aloittavat kysymällä että: Mitäs se vaari tekee? No kirvesvarttahan minä. Sitten ne jatkaa

että: Onkos se vaari vanhakin? Noh, 80 vuotta tuli tuossa täytettyä. Sitten ne vielä kertoo että: Oliskos vaarilla vettä, kun janottaa? No, tuolla etupihalla kaivossa, mutta varokaa kun se on vähän laho. Sitten ne kertoo että: Auto on hajonnut, oliskos vaarilla hinausta varten traktoria? Noh, tuollahan se navetan takana lantakasan alla on, puskurit ruosteessa. Tuskinpa se siitä enää liikkuu. Sitten ne ihan kauhistuu ja kyselevät että: Oliskos talossa sitten hevosta? No, oli minulla kaksi, Länkisääri ja Umpiluinen. Länkisäären laitoin makkaratehtaalle ja Umpiluinen ajelee tukkeja naapurikylässä. Nythän ne vasta järkyttyvätkin kun ovat keskellä ei mitään ja autokin on rikki. Kysyvät sitten että: Onkohan vaarilla edes puhelinta lainata? No ei minulla sellaisia nykyaikaisuuksia. Naapurin luona lahden takana minä asiani hoidan. Nyt niitä sitten pelottaakin kun kävelymatkaa on parikin kilometriä. Ei ne nykyajan ihmiset semmoisia jaksaa kävellä. Sisuuntuvat sitten ja kysyvät ruokaa matkaa varten, nälkä kun alkaa olla. Noh, jääkaapista, saa ihan vapaasti käydä katsomassa. Ja sitten ne pyytävät näyttämään tietä naapurin luo. Kyllähän minä voin lähteä näyttämään. Ja katohan, tuolta taas yksi kävelee tänne.

Turisti: Päivää.

Vaari: Kirvesvartta.

T: Onkos isäntä istuskellut siinä pitkäänkin?

V: 80 vuotta.

T: Oliskos talossa venettä lainaan?

V: Tuolla etupihalla kaivossa, mutta varokaa, kun se on vähän laho.

T: Onkos talossa emäntää?

V: Tuollahan se navetan takana lantakasan alla on, puskurit ruosteessa. Tuskinpa se siitä enää liikkuu.

T: No onkos talossa tyttäriä?

V: No oli minulla kaksi, Länkisääri ja Umpiluinen. Länkisäären laitoin makkara-tehtaalle ja Umpiluinen ajelee tukkeja naapurikylässä.

T: Mahtaako talossa olla vessaa?

V: No ei minulla sellaisia nykyaikaisuuksia. Naapurin luona lahden takana minä asiani hoidan.

T: Mistä tuommoisia miehiä oikein tulee?

V: Jääkaapista, ihan vapaasti käydä katsomassa.

T: Missä teidän järkenne oikein juoksee?

V: Minä voin lähteä näyttämään!

11. The Knight Rider

Juontaja: Olemme saaneet vierailulle arvostetun englantilaisen puhujan. Toivotaan hänet tervetulleeksi: Welcome!!

Puhuja: Long time ago there was knight.

J: Kauan sitten, oli yö.

P: He was alone.

J: Hänen nimensä oli Malone.

P: He was standing near the Missouri City.

J: Hän opiskeli Missourin yliopistossa.

P: All his horses had gone.

J: Hänen hevosensa olivat karan.. siis vetoketju oli.. noh, kyllähän te tiedätte.

P: And there was no food left.

J: Hänen vasemmalla puolellaan ei ollut yhtään metsää.. tai siis puita.

P: He couldn't go back to the City.

J: Hän ei voinut mennä takaisin laukkuunsa.. eiku.. ekskuse mii, kud juu pliis riipiit evripati juu set?

P: Of course. Long time ago there was a..

J: Nou nou, öpaut tö pääk!

P: Oh well, he couldn't go back to the City.

J: Aai, hänen laukkunsa oli jäänyt yliopistolle.
P: You know why he couldn't go back there?
J: Tiedättekös mitä siellä laukussa oli?
P: There was a man.. who was looking for him.
J: Siellä oli nainen, joka katseli häntä.
P: The knight was to be killed by that man.
J: Tuona yönä mies aikoi tappaa naisen.
P: The man was afraid.
J: Miehen nimi oli Alfred.
P: In that moment the knight had no past.
J: Tuona yönä hänellä ei ollut passia.
P: But he had a future.
J: Mutta hänellä oli huonekaluja.
P: In God!
J: Ja hyvät olikin!
P: How about you?
J: Entäs sinä?
P: Are you like that knight? Are you afraid?
J: Tunnetko sinäkin olevasi öisin jonkinlainen Alfred?
P: Don't be afraid!
J: Älä ole Alfred!
P: Don't think you have no future.
J: Älä ajattele vain huonekalujasi.
P: Because Jesus really loves you.
J: Sillä Jeesus tosiaan rakastaa sinua.
P: And he will give you a good future, too!
J: Ja antaa hyvät huonekalutkin!

P: May God be with you!

J: Toukokuun hyvät mehiläiset kanssanne!

12. Kenraalin tarkastus

Kolme alokasta lorvailee ja paikalle saapuu vääpeli. Hän komentaa ”Riviin, järjesty! Asento!”, jolloin alokkaat maleksivat riviin ja ottavat kukin erilaisen asennon.

Vääpeli, pyöritellen päätään: Noh, lepo nyt vaan. *(Alokkaat seisovat suorina)*

Itse herra kenraali saapuu piakkoin tänne ja hän haastattelee teitä. Harjoittelaanpas. Hän kysyy ensimmäisenä: Kuinka vanha olette?

Alokas 1: 21 vuotta, herra vääpeli!

Vääpeli: Hyvä, seuraavalta hän kysyy: Kuinka kauan olette ollut täällä?

Alokas 2: Yhden kuukauden, herra vääpeli!

Vääpeli: Hienoa, seuraava kysymys onkin: Elävätkö vanhempanne?

Alokas 3: Molemmat, herra vääpeli.

Vääpeli: Loistavaa. Siistikäähän paikat vielä ennen kenraalin saapumista.

Kenraali tulee paikalle ja vääpeli komentaa alokkaat riviin ja asentoon. Kenraalin takana vääpeli viittoilee alokkaita seisomaan rivissä normaalisti ja nämä tottelevat lopulta.

Kenraali: Kuinka kauan olette ollut täällä?

Alokas 1: 21 vuotta, herra kernaali!

Kenraali: Kuinka vanha olette?

Alokas 2: Yhden kuukauden, herra keräkaali!

Kenraali: Kuka meistä on hullu, te vai minä?

Alokas 3: Molemmat, herra kermanaali!

13. Pikkukakkonen

Tämä sopii viimeiseen iltaohjelmaan. Jokaisesta leiriläisestä on tehty piirustus lapsekkaalla tyyllillä ”Maija 5v”, ”Matti 4v”. Pikkukakkosen juontajat käyvät saapunutta postia läpi ja esittelevät piirustuksia; esim. *”Voi kun Maija on piirtänyt itsestään söpön kuvan ja onpas Matilla kiva uusi jalkapallo kuvassa”*.

Kun kaikki kuvat on käyty läpi, juontajat toivottavat hyvää yötä katsojille. Seuraavaksi he alkavat parjata kuinka kamalaa tämä työ on ja toinen voi alkaa vaikka kaivamaan kännykkää taskustaan; *”Tää on ihan kamalaa hommaa”, ”Siis aivan syvältä! Kato nyt tätäki kuvaa, eihän tästä Maijankaan kuvasta saa mitään selvää ja mikä ihmeen pallo Matilla, en mä nää palloa?!”* Hetken päästä tuottaja saapuu paikalle ja sanoo *”Tota, tää lähetys on vielä käynnissä”*.

14. Savolaiset Englannissa

Savolainen pariskunta istuu junassa. Heitä vastapäätä istuu englantilainen herrasmies. Pariskunta miettii pitäisiköhän heidänkin käyttäytyä englantilaisten tavoin ja olla kohteliaita.

Mies: Nyt kun me ollaan täällä Enklannissa, niin pittääköhän meiän käättäötyö niinkö enklantilaiset?

Vaimo: No olisihan se varmaan tosi hyvä, tarjoappa tuolle herrasmiehelle meiän eväitä!

Mies: Ekskuse mii, a sändwits?

Herrasmies: No, thank you.

Vaimo: No jo on kumma, tarjoa sille maitoa.

Mies: Vuld juu like milk?

Herrasmies: No, thank you.

Vaimo: No tarjoa sille meiän sanomalehteä!

Mies: Nyyspapper?

Herrasmies: No, thank you.

Vaimo: Mutta hyvänen aika, mehän unohimme esitellä ihtemme! Esitteleppä nyt meijät!

Mies: My wife.

Herrasmies: YES, please!

15. Monistuskone

Tämä sketsi sopii parhaiten ulkona toteutettavaksi, koska lopussa heitetään vettä.

Pari isosta pitää vilttiä / lakanaa, jossa lukee monistuskone. Paikalle saapuu yksi isonen ja on ihmeissään *"Wau, Monistuskone! Toimiikohan se?"* ja heittää pallon koneeseen. Lakanan takana on isonen piilossa, joka heittää näyttämölle isomman pallon. Isonen: *"Vitsi kuin siistiä, kokeillaan vielä!"* Seuraavaksi koneeseen heitetään tikku ja tilalle tulee halko. Nyt isonen on erittäin innoissaan ja yrittää monistaa rahaa. Tämä ei kuitenkaan onnistu ja hän hermostuu ja sylkää koneeseen *"Ihan tyhmä laite!"*. Seuraavaksi koneesta lentää vettä isosen päälle.

16. Paljonko kello on?

Väsynyt interreilaaja ei ole löytänyt majapaikkaa itselleen ja päättää ottaa torkut puiston penkillä. Pian tulee ohikulkija herättelemään häntä ja kysyy *"Anteeksi, paljonko kello on?"* Tähän interreilaaja vain tuhahtaa, ettei tiedä paljonko kello on. Tätä käy muutaman kerran ja interreilaaja on joka kerralla ärsyyntyneempi. Lopulta hän kaivaa repustaan paperin ja tussin ja kirjoittaa lapun, jossa lukee *"En tiedä paljonko kello on!"* Seuraava ohikulkija huomaa lapun, herättää interreilaajan ja kertoo hänelle, paljonko kello on.

17. Joko nyt?

Penkeillä istuskelee vierekkäin viitisen henkilöä vasen jalka oikean päällä. He katselevat yleisöä ja selkeästi odottavat jotakin. Lopulta viimeinen heistä esittää kysymyksen eteenpäin: *"Joko nyt?"* Jokainen kysyy tätä vieressään olevalta, kunnes penkkirivin toisessa päässä oleva vastaa: *"Ei vielä."*

Tämä toistuu muutamaan otteeseen, minkä jälkeen vastauksena onkin: *"No nyt."* Tämän jälkeen kaikki vaihtavat oikean jalan vasemman päälle.

18. Mononen ei maksa

Penkeistä on tehty bussi, jossa istuu pari matkustajaa ja bussikuski. Alussa näytetään lappua: Ensimmäinen päivä. Bussikuski ajaa pysäkille, jolta Mononen nousee kyytiin ja toteaa kuskille: *"Mononen ei maksa."* Tämä toistuu useampana päivänä eikä bussikuski uskalla kysyä tai vastustella tätä.

Lopulta bussikuski kerää rohkeutta ja kysyy *"No miksei maksa?"* ja tähän Mononen vastaa *"Mulla on kuukausikortti"*.

19. Rautatien ylitys

Vanha pariskunta tulee junaradan viereen. Hetken he katselevat neuvottomina ympärilleen ja huomattuaan rautatietyöläisen, mies kysyy häneltä: *"Anteeksi, milloinkohan juna pohjoisesta tulee?"*, saatuaan vastaukseksi junan menneen jo hetki sitten, mies selittää tämän huonokuuloiselle rouvalleen. Hetken päästä mies kysyy uudestaan: *"No milloinkohan juna etelästä tulee?"* ja saa tähänkin vastaukseksi junan menneen jo aikaisemmin ohi. Tämänkin mies selittää rouvalleen. Hetken hiljaisuuden jälkeen rouva sanoo *"No sittenhän me voimme mennä radan yli!"*

20. Linja-autossa ongitaan

Mies nousee bussiin ja menee istumaan. Vieressä oleva pilkkii. Mies vaihtaa paikkaa. Seuraava vierustoveri virvelöi. Mies menee takapenkille. Vieressä istuva näyttää normaalilta, joten mies uskaltaa puhua: *"Tuolla edessä istuvat on ihan outoja, luulevat olevansa kalassa"*. Vierustoveri vastaa: *"Ai sielläkö ne kaikki kalat on?!"* ja alkaa soutamaan.

21. Siivet oisi

Isonen tulee lavalle ja kertoo lausuvansa Kuparisen runon: Ois jos mulla siivet oisi. Hän aloittaa lausumisen, mutta muistaa vain ensimmäisen säkeen: *"Oi jos mulla siivet oisi..."*, aloittaa alusta pariin kertaan ja lopulta hermostuu. Seuraavaksi isonen hermostuneena tiuskaisee *"Mitäs minä niillä tekisinkään..."*

22. Taivaan portilla

Pappi saapuu taivaan portille, jossa vastassa on Pietari. Pappi jatkaa kävelyä kohti portteja ja olettaa pääsevänsä suoraan läpi. Pietari pysäyttää papin; *"Hetkinen, tarkistetaanpas täältä kirjasta, miten asia on."*

Linja-auton kuljettaja saapuu paikalle ja Pietari toivottaa hänet tervetulleeksi ja ohjaa sisään portista. Pappi ihmettelee asiaa; *"Kuulepas Pietari, tässä on nyt varmaan joku väärinymmärrys."*

Tähän Pietari vastaa: *"Kun te olette saarnanneet, niin kaikki ovat nukkuneet, mutta kun linja-autokuski on ollut ratissa, niin kaikki kyydissä olleet ovat rukoilleet."*

23. Lääkäriin vastaanotolla

Siivoja siivoa lääkäriin vastaanottotilan aulassa. Paikalle saapuu pari sairasta odottamaan vuoroaan. Toisella on nuha ja toisella syyhy. Ensimmäinen kutsutaan sisälle: *"Herra Nuhanenä"*. Tämän jälkeen siivoja alkaa aivastella. Seuraava

kutsutaan vastaanotolle: *"Rouva Syyhy"*. Siivoojaa alkaa kutittaa joka paikasta. Seuraavana paikalle saapuu potilas, joka on raskaana. Tähän siivooja parkaisee: *"Apua, mä olen raskaana!"*

24. Pingviini

Hätäntynyt autoilija tulee ystävänsä luo ja alkaa kyselemään *"Voiks pingviini kasvaa näin isoks?"* Sama kysymys kysytään muutamaan kertaan ja joka kerralla pingviinin korkeus kasvaa. Kun kysyjä kysyy noin keskivertoihmisen mittaa, kaveri vastaa: *"Een mä usko että ihan noin isoks kuitenkaan"*. Tähän autoilija parkaisee: *"No ei tuska! Mä taisin ajaa papin yli!"*

25. Kuivikset

Nämä ovat lyhyitä vitsimäisiä sketsejä, joissa ei oikein ole mitään järkeä. Pääasia on kuitenkin yhteishengen luominen ja naurattaminen. Kaikki eivät välttämättä naurata, joten yleiseen hämmennykseenkin kannattaa varautua. Lyhyesti: tehdään jotain ja joku tulee kysymään *"mitä sä teet"* tai *"miks sä noin teit"* ja sitten vastataan esim. *"noku tää on pururata"* tai *"tää on kaatopaikka."*

Tiesi liikaa / 3 cowboyta: yksi kysyy *"Paljonko on 2 + 2"* johon toinen vastaa *"5."* Kysyjä ampuu vastaajan. Kolmas kysyy *"Miks sä noin teit"* ja ensimmäinen vastaa *"Hän tiesi liikaa."*

Pepsodent: Kuolemaantuomittu saa viimeisen toiveen. Hän toivoo Pepsodentiä ja hieroo sitä itseensä. Kysytään *"Miks sä noin teet"* ja vastaus *"Pepsodent ehkäisee reikiintymistä!"*

Joen ylitys: maassa makaa Joe (kaulassa lappu "Joe") ja joku kävelee hänen yli

Soutaa Joella: joku istuu Joen selän päällä ja soutaa

Kaatopaikka: joku kaataa jonkun toisen

Pururata: juostaan ringissä ja lopulta joku puree toista henkilöä

Ristiriita: tapellaan rististä

Raamatunkäännös: kerrotaan Lutherin raamatunkäännöstyöstä

Lopulta Martti saapuu paikalle ja kääntää Raamatun toisinpäin.

Kitaristi: joku yrittää laittaa ristiä omaan suuhunsa ("kitaansa")

Läpihuutojuttu: juostaan näyttämön läpi huutaen

Illan vetonaula: isoa naulaa vedetään narussa

Maauimala: joku menee lattialle / maahan makaamaan ja alkaa "uimaan"

SKABAT/LEIRIOLYMPIALAISET

Nämä ovat lyhyitä kisailuja (tai tarvittaessa pidempiäkin), joita voidaan pelaila joko isosryhmissä toisia vastaan tai koko ryhmällä yhdessä hauskaa pitäen.

1. Märät sukat

Tätä varten kannattaa olla mukavan lämmin päivä ulkona.

Isosryhmät menevät selälleen piiriin jalat ilmassa. Jalkaterien päälle asetetaan vesisaavi, jota tulee kannatella koko tehtävän ajan. Mikäli saavi tippuu, katkeaa tehtävän suoritus.

Jokaisen tehtävänä on ottaa omat sukkansa pois käyttämättä käsiään. Pisteitä voidaan antaa jokaisesta riisutusta sukasta, kuluneen ajan perusteella, kuivuu- den, saavissa olevan veden määrän ja mahdollisen saavin kaatumisen perus- teella.

2. Savolainen pesäpallo

Peliin tarvitaan pehmeä pallo.

Jakaudutaan kahteen joukkueeseen. Toinen joukkue toimii syöttäjänä ja toinen lyöjänä. Jonot asettuvat vastakkain. Jonon ensimmäinen syöttää pallon ja toisen joukkueen ensimmäinen lyö pallon kentälle. Syöttäjä lähtee hakemaan palloa ja juoksee oman jononsa viimeiseksi ja lähettää pallon kaikkien jalkojen välistä ta- kaisin etummaiseksi jääneelle. Tällä välin pallon lyönyt lähtee juoksemaan oman joukkueen jonoa ympäri.

Yhtä monta kierrosta kuin juoksija saa, yhtä monta pistettä hän saa joukkueel- leen. Vain täydet kierrokset lasketaan. Tämän jälkeen juoksija siirtyy viimeiseksi ja seuraavat vuorossa olijat jatkavat.

Voittaja on enemmän juoksuja saanut joukkue.

3. Paperitorninrakentelu

Rakennetaan isosryhmissä A4-kokoisista papereista mahdollisimman korkea torni annetussa ajassa. Jokaiselle ryhmälle annetaan sama määrä papereita. Esim. 5 paperia ja 1 minuutti aikaa. Voittaja on se, jolla on korkein rakennus.

4. Tulitikun heitto

Isosryhmissä jokaiselle annetaan tulitikku. Jokainen vuorollaan heittää tulitikun. Aloitetaan yhteiseltä lähtöviivalta. Seuraava heittäjä heittää tikun siitä, mihin edellinen sen on heittänyt.

Voittaja on se joukkue, joka kaikkien heitettyä on saanut tikun pisimmälle.

5. Lipunryöstö

Ryhmä jaetaan kahteen joukkueeseen. Ideana on saada ryöstettyä vastapuolen lippu ja tuoda se omalle puolelle. Pelialue jaetaan kahtia ja kummallekin joukkueelle määritellään oma alue. Joukkueet saavat jonkun aikaa miettiä omalle lipulle piilopaikkaa. Pelinvetäjä määrittelee piiloa koskevat säännöt, kuten korkeuden tai pitääkö lipusta olla jotain näkyvissä. Kullekin pelaajalle jaetaan nauha, joka sidotaan kevyesti käsivarteen tai jalkaan.

Kun liput on piilotettu, vihelletään pilliin, jolloin kisa alkaa. Joukkueet lähtevät etsimään toistensa lippua ja osa voi jäädä omalle puolelle puolustamaan. Vastakkaisen puolen pelaaja voidaan ottaa kiinni varastamalla häneltä nauha (*nauha annetaan takaisin pelaajalle*), jolloin hän joutuu palaamaan ensin omalle puolelleen laittamaan nauhan takaisin ja vasta sitten saa lähteä uudestaan lipunryöstöön. Omalla puolella olevalta pelaajalta ei voi ryöstää nauhaa. Jos pelaaja, joka kuljettaa vastapuolen varastettua lippua saadaan kiinni ennen kuin lippu on toisella puolella, lippu pitää pudottaa maahan eikä sitä saa siirtää uudestaan piiloon.

Peli loppuu, kun lippu on onnistuneesti ryöstetty. Jos aikaa on vielä jäljellä ja intoa riittää, voidaan ottaa toinen erä, jolloin vaihdetaan joukkueiden puolia.

6. Suohonlaulanta

Ollaan isosryhmissä. Pelinvetäjä valitsee kirjaimen, jonka jälkeen vuorotellen laulaa laulua, jonka ensimmäinen säkeistö alkaa kyseisellä kirjaimella. Kaikkien ryhmäläisten tulee tuntea laulu. Jo laulettua laulua ei saa laulaa uudelleen. Jos joukkue ei keksi puolen minuutin aikana laulua, he tippuvat kisasta pois. Kierroksia jatketaan, kunnes jäljellä on enää yksi joukkue, joka on voittanut kisan.

Tätä voidaan vetää myös niin, että laulussa pitää kirjaimen sijaan olla pelinvetäjän mainitsema sana. Tällöin sana saa olla taivutetussa muodossa. Pelinvetäjä voi antaa myös aihealueen, josta tulee keksiä lauluja. Joukkueet voivat myös ”upota syvemmälle suohon” (*seisaallaan, polvillaan, kyykyssä*) ennen tippumista, jolloin saadaan pidempi kisa ja jokaisen uppoamisen voidaan antaa uusi laulunaihe.

7. Limsapullon täyttäminen / vedenhaku

Jokaisella joukkueella on tyhjä limsapullo. Merkin saatuaan yksi joukkueen jäsenistä lähtee hakemaan vettä jonkun matkan päässä olevasta vedenottopaikasta ja tuo veden limsapulloon. Tämän jälkeen seuraava joukkueesta saa lähteä hakemaan vettä. Voittajajoukkue on se, joka saa ensimmäisenä pullon täyteen vettä tai se, kenellä on tietyn ajan jälkeen eniten vettä pullossa.

Joukkueille ei tarvitse antaa mitään apuvälineitä, vaan he voivat käyttää mielikuvitustaan (esim. käsien avulla, sukalla, lippiksellä...). Tätä voidaan vetää myös niin, että joukkueille annetaan yksi muki ja limsapullon tilalla on ämpäri.

8. Tukkihumala / humalaviesti

Jaetaan ryhmä pienempiin joukkueisiin. Joukkueen lähtöpisteellä on pesäpallo-maila (tai vastaavan kokoinen keppi).

Juoksuvuorossa oleva kilpailija pitää mailaa molemmilla käsillä pystyssä maassa ja laittaa otsansa kiinni mailan päähän ja pyörii mailan ympäri 10 kertaa. Mailan on pysyttävä kiinni maassa ja otsan kiinni mailassa eikä pyörimissuuntaa saa vaihtaa.

Pyörityään kilpailija lähtee juoksemaan noin 10 metrin päässä olevan merkin luokse (esim. isonen), kiertää merkin ja palaa takaisin joukkueen luo. Kilpailijan palattua takaisin saa seuraava aloittaa pyörimisen ja juoksun.

Voittaja on joukkue, joka on ensimmäisenä valmis.

9. Pussijuoksu

Versio 1:

Jokaiselle joukkueelle jaetaan iso pussi (esim. jätesäkki). Joukkueet asettuvat lähtöviivalle, ensimmäinen vuorossa oleva valmiina pussin sisällä. Ensimmäinen vuorossa oleva merkin saatuaan lähtee hyppien pussin sisällä ja kiertää jonkun matkan päässä olevan merkin (esim. 10 metrin päässä oleva isonen) ja palaa takaisin joukkueen luo. Palattuaan takaisin pussi vaihdetaan seuraavalle, joka lähtee vuorostaan etenemään. Voittajajoukkue on se, joka on ensimmäisenä valmis.

Versio 2:

Jokaiselle osallistujalle jaetaan paperipussi. Paperipussit laitetaan joukkueen viereen esimerkiksi tuolille. Joukkueet seisovat jonossa lähtöviivalla. Ensimmäisenä vuorossa oleva lähtee juoksemaan merkin saatuaan ja kiertää jonkun matkan päässä olevan merkin (esim. 10 metrin päässä oleva isonen) ja palaa takaisin joukkueen luo. Juoksija ottaa penkiltä paperipussin, puhalttaa siihen ja pamauttaa sen rikki. Tämän jälkeen seuraava vuorossa olija saa lähteä juoksemaan.

10. Tietomiekkailu

Tietomiekkailua varten isokset kokoavat fläppitaululle tms. taulukon, josta nähdään kysymyskategoriat ja numerot. Ryhmät istuvat jonossa tuoleilla. Isonen istuu jokaisen jonon päässä katse omaan ryhmäänsä.

Ensimmäinen joukkue saa päättää haluamastaan kategoriasta minkä tahansa kysymyksen. Kysymyksen lukemisen jälkeen ryhmäläiset saavat kertoa kuiskamalla (jotta muut joukkueet eivät kuule) edessään istuvalle vastauksensa, joka tällä tavoin päättyy ryhmän ensimmäisen korviin. Ryhmän ensimmäinen kuiskaa vastauksen isoselle, joka kertoo, onko vastaus oikein.

Mikäli vastaus on oikein, isonen nostaa merkiksi kätensä pystyyn, jolloin ryhmän ensimmäinen saa kertoa oikean vastauksen ääneen ja näin ryhmä on tienannut itselleen pisteen. Mikäli vastaus on väärin, isonen sanoo tämän ryhmälleen. Kaikki ryhmät saavat keksiä vastauksia kysymykseen, kunnes oikea vastaus on sanottu ääneen.

Oikean vastauksen jälkeen ryhmän ensimmäinen siirtyy jonon viimeiseksi ja muut liikkuvat eteenpäin. Kysytty kysymys vedetään taulukosta yli ja oikean vastauksen antanut joukkue saa päättää seuraavan kysymyksen.

Vain ryhmän ensimmäisen kertoma vastaus hyväksytään oikeaksi, ei siis auta huutaa vastauksia ääneen, vaikka olisikin oikeassa.

Esimerkki tietomiekkailutaulukosta:

Raamattu	1,2,3,4,5	(esim. Kuka oli Jaakobin lasten isä?)	-Jaakob)
Sekalaiset	1,2,3,4,5	(esim. Mikä on Suomen kansalliseläin?)	-Karhu)
Musiikki	1,2,3,4,5	(esim. Minkä bändin biisi on <i>Kylmä kaveri</i> ?)	-Tera)
Historia	1,2,3,4,5	(esim. Kuinka kauan talvisota kesti? a. 45 päivää, b. 105 päivää, c. 305 päivää)	-a)
Isokset	1,2,3,4,5	(esim. kuinka vanha Elina on?)	-16)

11. Mämmikoura

Seisotaan yhdessä ringissä ja heitellään toisille palloa epämääräisessä järjestyksessä (pyritään heittämään kaikille tasaisesti). Jos pallo putoaa, siitä tulee kilpailijalle rangaistus.

1. pudotus: kilpailija joutuu polvilleen
2. pudotus: kilpailija joutuu istumaan lattialle jalat suorana
3. pudotus: kilpailija siirtyy risti-istuntaan
4. pudotus: kilpailija laittaa yhden käden selkensä taakse
5. pudotus: kilpailija tippuu pelistä pois

Viimeisenä ringissä oleva on voittaja.

12. Huivin / kravatin tiputus

Kaksi joukkuetta seisoo jonossa vastakkain. Pelinvetäjä seisoo penkillä jonon ensimmäisten vieressä ja tiputtaa huivin. Jonon ensimmäisten tehtävä on napata huivi itselleen. Huivin itselleen saanut saa joukkueelleen pisteen.

Kun kaikki ovat vuorollaan kisanneet huivista, eniten pisteitä kerännyt joukkue on voittaja.

14. Vaateviesti

Perus viestijuoksu, jossa kapulan sijaan jokaiselle ryhmälle on jaettu suurin piirtein samanlaiset roolivaatteet. Esim. takki, housut ja hattu. Jonon ensimmäinen pukee roolivaatteet päälleen, lähtee juoksemaan ja kiertää kauempana olevan isosen ja palaa takaisin. Seuraavaksi hän riisuu roolivaatteet maahan. Seuraava vuorossa olija saa aloittaa roolivaatteiden pukemisen vasta kun edellinen on kokonaan valmis. Voittajajoukkue on se, joka on ensimmäisenä valmis.

15. Tuo minulle

Viestikilpailu, jossa oma isonen näyttää/sanoo jonon ensimmäiselle jonkin asian, joka pitää mahdollisimman nopeasti tuoda omalle isoselle. Isoselle voidaan tuoda esim. lehti, kenkä, sukka, kivi, Raamattu, kukka, muurahainen, kahvikuppi, vesipullo jne...

RAAMATUNLAUSEPANKKI

Raamatun kohtia käytetään paljon hartauksissa, mutta niitä voi hyödyntää vaikka ihan tavallisessa keskustelussa leiriläisen kanssa taikka omaan pohdiske-
luun ja rukoukseen. Tässä on listattuna raamatunkohtia rukouksesta ja rohkai-
susta. Raamatunkohdat ovat vuoden 1992-käännöksen mukaan.

ROHKASEVIA RAAMATUNKOHTIA

5.Moos. 31:8

Job. 19:25

Ps. 3:6, Ps. 8:4–5, Ps. 23:4, Ps. 34:19–20, Ps. 50:15, Ps. 62:2; 9, Ps. 73:28, Ps. 91,
Ps. 118:6–7, Ps. 121, Ps. 139:1–3; 9–16

Sananl. 29:25

Jes. 1:18, Jes. 41:10; 13, Jes. 43:1–2, Jes. 46:4, Jes. 54:10, Jes. 57:15

Jer. 29:11

Val. 3:23–24

Sef. 3:17

Matt. 6:34, Matt. 11:28–30

Joh. 3:16, Joh 16:33

Room. 8:28; 38–39

1.Kor. 10:13, 1.Kor. 15:58, 2.Kor. 12:9–10

Fil. 1:21, Fil. 4:6–7

Kol. 3:23

Hep. 13:8

1.Piet. 5:10

RAAMATUNKOHTIA RUKOUKSESTA

Ps. 3:4–5, Ps. 4:2, Ps. 5:2–4, Ps. 6:9–10, Ps. 9:11–13, Ps. 34:7, Ps. 69:14,
Ps. 96:2, Ps. 100:4, Ps. 103:2, Ps. 103:21–22, Ps. 105:1–2, Ps. 116:1–4,
Ps. 118:1, Ps. 120:1

Jer. 20:13, Jer. 29:7

Matt. 7:7–8, Matt. 11:28, Matt. 18:19–20, Matt. 21:22

Mark. 11:24

Luuk. 6:28

Joh. 14:13–14, Joh. 15:7, Joh. 15:16

Ef. 6:19

Fil. 4:6

Kol. 4:2

Jaak. 5:13; 16

1. Piet. 5:7

1. Joh. 5:14–15

MATERIAALEJA HARTAUDEN TUEKSI

Valmiita hartauksia ja materiaaleja hartauden pitämisen tueksi löytyy paljon niin kirjoina kuin Internetistä. Näitä kannattaa hyödyntää hartautta valmistellessa. Hartauden aiheena voi toimia lähes mikä vain aihe. Täältä löydät erilaisia aihe-ehdotuksia ja halutessasi voit jatkaa listaa itse.

KIRJOJA

- Heli Pruuki: Kerron sinulle tarinan I, II, III
- Jani Heinineva: #voima365
- Katekismus
- Liftari
- Martti Luther: Mannaa Jumalan lapsille
- Raamattu
- Virsikirja: jumalanpalvelusliitteestä esimerkiksi rukoushetki, yhteinen rippi, esirukous.

NETTISIVUJA

- hengenveto.fi
- mobiilikirkko.fi
- theversesproject.com
- liftari.fi

MAHDOLLISIA TEEMOJA

- Luottamus
- Ilo
- Rauha
- Usko
- Jeesus
- Tulevaisuus
- Lämpö
- Pelko
- Rakkaus
- Luonto
- Lähimmäisenrakkaus
- Hiljentyminen
- Oikein/väärin
- Luominen
- Rukous
- Raamattu
- Perhe
- Koti

Oma jumalasuhte

- Oma jumalasuhte
- Jumala vaikutti elämässäni...
- Käsitykseni Jumalasta muuttui...
- Epäilin jumalasuhdettani...
- Raamattu puhuu jumalasuhteesta...
- Tarvitsin Jumalaa kun...
- Kiitän Jumalaa...
- Raamattu kertoo Jumalasta...

Armo ja anteeksiantaminen

- Saitko anteeksi?
- Annoitko anteeksi?
- Sait olla oma itsesi
- Jumalan armo

Omat kokemukset hyväksytyksi tulemisesta ja anteeksiannosta voivat tuoda toisille lohtua ja toivoa, jos heillä on samanlaisia kokemuksia.

Nuori seurakunta / oma ripari

- Oma ripari oli minulle...
- Halusin isoseksi, koska...
- Olen mukana seurakunnassa...
- Kotiseurakuntani merkitsee minulle...
- Ehtoollinen merkitsee minulle...
- Raamattu ja rukous merkitsevät minulle...

MUSIIKKIA

Näitä gospelbiisejä voi luukuttaa läpi leirin! Jos mietit musiikkia hartauteen, muista kuunnella biisi etukäteen ja miettiä sopiiko se aiheeseen! Monet biisit passaavat useankin teemaan, tässä muutamia ehdotuksia hieman karkeasti ja oteltuina.

Jumala

Casting Crowns – *God of All My Days*
Good Weather Forecast – *You Are*
Juha Tapio – *Haaveilija*
Michael W. Smith – *Awesome God*
Newsboys – *God's Not Dead*
Petra – *You Are My Rock*
Philip, Greg and Dean – *When God Ran*
Skillet – *Whispers in the Dark*
Suhe Live – *Olet Jumala*
The Rain – *Tähtitehdas*

Jeesus

BROS & SIS – *Meidän Jumalamme*
Daikini – *Kaunis Jeesus*
Hillsong Worship – *The King of Kings*
Idän ihmeet – *Matador*
Katajainen kansa – *Vuotena nolla*
kls. – *Alpha Omega*
kls. – *Jeshua*
Newland – *Jumala vailla vertaa*
Petrus Ahonen – *Janoan sua*
Pro Fide – *Rakastettu*

Raamattu

Exit – *Getsemane*
HB – *Sana*
Katajainen kansa – *Kirjoitukset*
Katajainen kansa – *Laulujen laulu*
kls. – *Job38*
kls. – *vanha kirja*
Petra – *All Over Me*
Petrus Ahonen – *Psalmi 103*
Soul Captain Band – *Sadrak, Mesak ja Abednego*
VIP – *Isä Meidän*

Jumalan armo

bass'n Helen – *Taisteluni*
Exit – *Damaskoksen tie*
Exit – *Olet tervetullut joukkoon huonojen*
Immanuel – *Armo*
Juha Tapio – *Rakastettu*
MGtH – *Sinua katsomaan*
Petrus Ahonen – *Armo riittää*
Pro Fide – *Ristin luona*
Terapia – *Kaikki kipuni*
The Rain – *Tuuli kulkee*

Rukous

Idän ihmeet – *Herätys Jumala!*
Idän ihmeet – *Jeesus siunaa nämä lihapullat*
Johanna Kurkela – *Kuule minun ääneni*
Juha Tapio – *Kuljeta ja johda*
Juhani Tikkanen – *Rukous*
kls. – *Tuli kulje kanssani*
kls. – *Äriviivasi*
Kontrol – *Isä*
Terapia – *Hoosianna*
The Rain – *Haloo*

Anteeksianto

Idän ihmeet – *Veljet*
kls. – *Anteeksiantamaton*
kls. – *Pyydän polvillani*
MercyMe – *Flawless*
MercyMe – *Gotta Let It Go*
Saraste – *Nähtäispä me vielä*
Tenth Avenue North – *Losing*
The Rain – *Anteeksi*
TobyMac – *Forgiveness*
Skillset – *Forgiven*

Kiitos

David Crowder Band – *Wholly Yours*
Eve&Ossi – *Kiitos sulle Jumalani*
GFM – *Tää hyvä on näin*
Gospel Covertajat – *Kiitos*
Jaakko Löytty – *Tahdon kiittää Herraa*
kls. – *Kiitän Luojaani Sinusta*
Maksetut viulut – *Herraa hyvää kiittää*
kää
Maksetut viulut – *Kuudennen päivän ihme*
Pella – *Sinä olet kaikki*
The Rain – *Kiitos*

Luottamus

Exit – *Jumalan hullut*
Eve&Ossi – *Sä olet tie*
Hawk Nelson – *Through The Fire*
Jason Gray – *Sparrows*
Katajainen kansa – *Puhallamme
yhteen hiileen*
kls. – *Tanssi*
kls. – *Vielä täällä on meitä*
Mercy Me – *Even If*
Miriam – *Vertaistukilaulu*
Skillet – *Stars*

Kaipa

Exit – *Kuninkaan lapset*
Exit – *Taivas on totta*
Gospel Covertajat – *Maranata*
Jukka Leppilampi – *Sieluni janoaa*
Kontrol – *Rakasta minua*
Kotiinpalaajat – *Pienen pojan elämää*
Saraste – *N*
SAVE – *Kultainen säde*
The Rain – *Talvi*
Vanamo – *Kun tulet takaisin*

Rauha

Eve&Ossi – *Hyvyyden voiman ihmeelli-
seen suojaan*
Exit – *Kahden maan kansalainen*
Jonny Diaz – *Breathe*
JOONA – *Rauhan sain*
Juha Tapio – *Yksi tie*
Juhani Tikkanen – *Härkäinen talvi*
Katajainen kansa – *Vaarojen varjoissa*
Katajainen Kansa – *Parasta meditaatioo*
Miriam – *Vain sinä voit*
Pro Fide – *Pilvilinna*

Vaikea elämä

Eve&Ossi – *Reitti*
Exit – *Kiviä taskussa*
Exit – *Väsyneet maan*
Idän ihmeet – *Kaupungin valot*
Irina – *Siipeni murtuneet*
Juhani Tikkanen – *Konkurssi*
kls. – *rikki*
kls. – *Tyttö*
Kontrol – *Lihaa ja verta*
Skillet – *Monster*

Ilo

August – *Kehräjä*

Hawk Nelson – *Elevator*

HB – *Ilo Herrassa*

cls. – *Ilo*

Kotiinpalaajat – *Luotu*

ja Lunastettu

LZ7 – *This Little Light*

Maksetut viulut – *Lintu*

Marjaana Kiiskilä – *Ilouutinen*

MGTH – *Uusi alku*

Newland – *Tänään*

Kaunis maailma

Eve&Ossi – *Aurinkomme ylösnousi*

Exit – *Kuuletko vetten pauhinan*

Idän ihmeet – *Maailman värit*

Kaemo – *Alussa*

cls. – *Aurinko nousee*

cls. – *Pieni ihminen*

cls. – *Taivas palaa*

MGtH – *Alussa*

MGtH – *Kaunis maailma*

Mustarastas – *Revontulet*

Pelko

Ashes Remain – *Here for a Reason*

Ida Bois – *Miksi olet hiljaa Jumala?*

MGtH – *Mestari-teos*

No Man's Band – *En sinussa pelkää*

Saraste – *Sinä olet minun*

Skillet – *Battle Cry*

Skillet – *Not Gonna Die Tonight*

Sonic Revival – *Healer*

Tera – *Aamu saa*

The Rain – *Kolmas aamu*

